

JOSEPH ALLEINE • EDMUND CALAMY
RICHARD VINES • THOMAS WADSWORTH
THOMAS WATSON

Az Úrvacsora

Sorozatszerkesztő
BÁLINT ÁGNES
VISKY ANDRÁS

JOSEPH ALLEINE • EDMUND CALAMY
RICHARD VINES • THOMAS WADSWORTH
THOMAS WATSON

Az Úrvacsora

*10 puritán
tanítók*

KOINÓNIA
Kolozsvár, 2004

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Joseph Alleine et al: *The Puritans on the Lord's Supper*
Soli Deo Gloria Publications, 1997
© Don Kistler and Soli Deo Gloria

Fordította
GÁLFALVY ÁGNES

A fordítást ellenőrizte és szerkesztette
DR. LÉSZAI LEHEL

© Koinónia, 2004

A könyv megjelenését a Fieldstead & Company támogatta.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
Az Úrvacsora / coord.: Joseph Alleine;
trad.: Gálfalvy Ágnes. –
Kolozsvár [Cluj-Napoca]: Koinónia, 2004
ISBN 973 8022 78 9
I. Alleine, Joseph (coord.)
Gálfalvy Ágnes (trad.)
2

Richard Vines
A zsidó húsvéti áldozat

**Jelentősége, valamint párhuzam közte és Krisztus,
a mi húsvéti Bárányunk közt**

*„... mert hiszen a mi húsvéti
bárányunk, a Krisztus, megál-
doztatott értünk. Azért ne ré-
gi kovással ünnepeljünk ...”*

1Kor 5,7-8

Az Úr vacsorája a zsidó húsvétkor kezdődött, annak halálán és hamvaiból. E sákramentum úgy kelt életre, mint egy második fönix, hisz Urunk utolsó húsvétját halála húsvétjának nevezte. Ő vezette be és rendelte el e sákramentumot, melynek egészen az Ő második eljöveteleig élnie s fennmaradnia kell, s mint Scalinger és mások is rámutattak, a mi szent vacsoránk jegyei is a zsidók pászkhavacsorájából vették; hisz a kenyér, melyet a családfő a szokást (s nem valami ószövetségi parancsolatot) követve a következő szavakkal áldott meg és osztott szét családtagjai közt: „Íme az ínség kenyere, melyet atyáink Egyiptomban ettek”, s a pohár, melyet megáldott, majd átadott nekik, hogy igyanak belőle, s melyet a „zsoltár poharának” neveztek, mert utána zsoltár követke-

zett a szertartás lezárásaképp – egyszóval ezt a kenyeret és poharat Krisztus, a szertartást követve, megáldotta, és e szavakkal nyújtotta át: „Ez az én testem; e pohár amaz új testamentum az én vérem által”. És így új feliratot vagy értelmet rótt a régi fémre, s hadd tudja meg a Biblia összes vak és mereész értelmezője, hogy, ha az Újszövetségben szereplő számos kifejezést és tényt nem a zsidó írássok és szokások régi feljegyzéseiből fejtegetik, csak képzeletük szüleménye lesz az eredmény, s nem a szöveg magyarázata.

Az úrvacsora sákramentumának megközelítésében a pészachból indulok ki, mely a zsidó egyház második állandó, érvényben levő sákramentuma volt (az első a körülmetélés); Egyiptomból való kijövetelükkor született, s egész Krisztus haláláig megtartották, amikor kezdetét vette az úrvacsora és helyettesítette azt. A pészach, vagyis a zsidó húsvéti áldozat, jelezte, mi is legyen majd az úrvacsora, s mi teljeseedik be Krisztusban.

A húsvéti áldozatban Krisztus szenvedéseit és halálát egy levágott és tűzön megsütött bárány jelképezte. Az úrvacsorában a megtört kenyér és a kiöntött bor jelképezi ugyanazt. A külső jelképek, vagy jelek különböznek, ám Krisztus mindkét szertartásban ugyanaz. Mint ahogy övék a körülmetélés, mienk meg a keresztség, jelképeink s szertartásaink különböznek, de a belső körülmetélés s újjászületés ugyanaz mindkét esetben. Nekik mindkét sákramentumuk véres volt, mert Krisztus vére kiontásra várt; a mienk vértelen, hisz a vér már kiontatott.

Az angol nyelv találón fordítja a pészach* szót, míg a görög s a latin megtartotta annak „pászcha” változatát, mely alkalmat adott egyeseknek, hogy a görög kifejezésből származtassák, mely annyit tesz, hogy „hibát elszenvetni”. A *pészach* (páska) szó a *pasach*-ból származik, ami annyi, mint „átugrani, illetve áthaladni valami fölött”. Mert amikor Izrael a hosszú egyiptomi rabszolgaság után elhagyni készült ezen országot, Isten megparancsolta, hogy minden család vágjon le egy bárányt vagy kecskegidát, egészben süsse meg azt, egyék meg még aznap este a házban, s az ajtófélfát meg a szemöldökfát hintsék meg a vérrel – a küszöböt ne, hisz Krisztus vérén nem szabad tapodni. Így tévén biztonságban lesznek a pusztító angyaltól, aki átvonul Egyiptomon azon az éjjelen, hogy megölje az elsőszülötteket. De elment Izrael minden háza mellett, melyek vérrel voltak meghintve, s innen származik a pészach név, melynek eredetét maga Isten adja meg 2Móz 12,27-ben. A mienk ebben a héjban a mag, ebben a csontban a velő. Van húsvéti áldozatunk, ugyanúgy, mint nekik, de a mienk Krisztus. „Krisztus a mi húsvéti bárányunk” – mondja a szöveg.

A mi húsvéti Bárányunk, Krisztus értünk áldoztatik, jobban mondva áldoztatott fel. A mi húsvéti Bárányunk, Krisztus, valódi áldozat volt, de hogy az ő húsvéti bárányuk áldozat volt-e, vagy

Az angol nyelvben használt kifejezés *Passover*, ami szó szerint azt jelenti, hogy átlépni, illetve áthaladni valami fölött (ford. megj.).

sem, az kérdéses. A pápisták mohón elfogadják ezt, remélve, hogy ezáltal bebizonyosodik: a mi úrvacsoránk áldozat és sákramentum is egyben, mint ahogyan az ő húsvétjük is – mondják – az volt. De vannak mások, lutheránusok és kálvinisták egyaránt, akik szerint a zsidók húsvétja nem valódi áldozat, habár a Szentírás annak mondja: „Páskha-áldozat ez az Úrnak”, mivel a szó görög és héber megfelelőjét is néha általánosan mactare*-ként értelmezik, ha nem áldozatra vonatkozik. És az első páskaáldozatkor, Egyiptomban nem találunk papot, csak a családfőt; nem találunk oltárt, nem ajánlják Istennek a bárányt, nincs szó bűnbocsánatról. Ahhoz, hogy a szertartások *típusá-hoz* tartozzon, nem is kellett feltétlenül szertartásnak *lennie*, hisz a póznán a kígyó a keresztre feszített Krisztust jelképezte, s így a zsidó húsvét, mint sákramentum jelképezhet áldozatot, mint ahogy a mi úrvacsoránk is egy áldozatra való emlékezés, ám maga nem áldozat.

Másrészt viszont Kálvin és egyes zsidó írók áldozatnak és sákramentumnak tartják, mivel a Szentírás áldozatnak nevezi, s a vért a korai időkben a családfő ontja ki, aki pap (mivel még nem szenteltek fel mást), majd később a papok vagy a léviták. A vért az oltárhoz vitték, mivel vallási célból kiontott vér volt, pusztító angyaloktól megóvó vér, s így a szó szoros értelmében vett áldozat.

Mit mondjunk tehát? Ígérem, nem zavarom össze önöket vitákkal és veszekedésekkel, mivel

Mactare a. m. dicsőíteni (ford. meg.).

szívesebben talállok önök elé ehetső húst, mint kemény csontokat, amin rágódhatnak. Az igazság az, hogy az áldozat olyasvalami, amit az emberek ajánlanak fel Istennek; a sákramentumot pedig Isten ajánlja fel és adja az embernek, hogy megegye, vagy az Ő nevében használja azt. Így hát az adomány azon részét, melyet Istennek ajánlanak fel, áldozatnak nevezhetjük, azt a részét meg, amit megesznek az emberek, sákramentumnak. Krisztus tulajdon teste és vére áldozat volt, nem sákramentum. A kenyér és bor a használat során sákramentum, nem pedig áldozat.

A páskhabarány egy igazi áldozat jelképe volt, a Krisztusé, és azért merjük így nevezni, mert a Szentírás is annak nevezi. Írva találjuk a következő szavak után: „Azért (...) ünnepeljünk”. Mi legyen ez? A Szentírásból megtudhatják, hogy miután a páskabarányt megették, másnap kezdetét vette az ünnep, és ez páska ünnepnek neveztetik máshol is; tartott pedig hét napig, nagy pompával és ünnepélyességgel megülve, de a kenyér kovásztalan volt. Erre utal az apostol: „mert hiszen a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, megáldoztatott érettünk. Azért ne régi kovással ünnepeljünk ...” Mi, kik hitünk szerint részesültünk a vérről való meghintésből, s ettünk az Ő húsából, minden napot szent vigadásban és hálaadásban élünk meg, szüntelen ünnepelve. És vessük ki a vérfertőző korinthusit közösségünkéből, mert kovász ő. „Tisztítsátok el azért” (a rosszaságot, gonoszságot stb.), mert kovászok ezek (8. v.), hogy szent gyülekezet és szent nép lehessünk. Így hát Pál apostol érvelése a zsidó húsvét példájában gyökerezik.

4Móz

28,16–17

2Móz 12,14

1Kor 5,7

Azoknak, akikért Krisztus, a húsvéti Bárány feláldoztatik, szent gyülekezetekként és szent embereként menteseknek kellene lenniük a rosszaság és gonoszság kovászatól, s Isten elé kovásztalan őszinteséggel kellene járulniuk; ám érettünk feláldoztatott Krisztus, a húsvéti Bárány; ennél fogva „azért (...) ünnepeljünk”.

Megmagyaráztam a szavak jelentését; tanulmányozzuk hát e zsidó húsvétot két szempontból:

1. Mint áldozatot vagy egy áldozat jelképét, és ez esetben Krisztusra, a mi húsvéti Bárányunkra vonatkozik. „Krisztus megáldoztatott érettünk”.

2. Mint sákramentumot, s ez esetben ránk vonatkozik, és megmutatja, mi a köteletségünk azon áldozattal kapcsolatban. „Azért... ünnepeljünk”. Az áldozatot *értünk* adták; a sákramentumot *nekünk*.

1. A mi húsvéti Bárányunk Krisztus, aki értünk áldoztatott fel. Nálunk is megvan a húsvéti áldozat, ám az a feláldozott Krisztus. És itt, mielőtt rámutatnék a húsvéti áldozat és Krisztus közötti megfelelésre vagy hasonlóságra, figyeljünk meg négy dolgot:

(1) Izrael régi vallásának is volt Krisztusa ugyanúgy (ha ez nem is volt olyan világos), mint nekünk. A kőszikla, mely atyáinkat a pusztában követte, Krisztus volt; a húsvéti bárány Krisztus volt; az emberi típusok (mint Izsák a máglyán) és az igazi típusok (mint a véres áldozatok) Krisztus voltak. Ő akkor még pólyában volt, árnyékokba és típusokba burkolva, nem meztelen. Amennyiben az Újszövetségben ezeket a típusokat taglaljuk és

1Kor 10,4

elemezzük, kiderül, hogy tele vannak evangéliummal és Krisztussal. Krisztus a velő a csontban, a mag a héjban, „tegnap és ma és mindörökké ugyanaz”, minden isteni rendelkezés summája és édessége. Így hát azok, akik szerint ezek a típusok múlandó ígéretekkel voltak teli, de nem volt bennük lelki ígéret, túllontúl lekezelik őket, mintha csak üres hüvelyekkel jóllakott disznók lennének. Csodás paradoxon ez, hogy azok, akikben oly nagy volt a hit, nem bírtak Krisztussal. Testvéri jobbot nyújtunk nekik; ők voltak az idősebb testvér, de mi kétszeres jutalmat kaptunk.

Zsid 11

(2) Figyeljék meg, hogyan fejezi ki magát a Szentírás: „Krisztus, a mi húsvéti bárányunk”, azaz a páskabárányunk, melyet páskának nevez: „öljétek meg a páskhát”. Nos, a páska szó eredetileg azt az eseményt jelölte, amikor az angyal elhaladt az izraeliták háza mellett, és nem a bárányt; de meg kell tanulnunk, hogyan értelmezzük a sákramentumokkal kapcsolatos kifejezéseket; a megnevezett jel a jelölt dolog, a megnevezett jelenség a megjelenített dolog. A kőszikla Krisztus, Krisztus a mi páskánk, azaz a mi húsvéti bárányunk. A körülmetélést szövetségnek nevezi a Szentírás: „és örökkévaló szövetségül lesz az én szövetségem a ti testetekben.” Ez az egyetértés minden hellyel kapcsolatban fennáll, egy kivétellel: „Ez az én testem”. Mert ezzel kapcsolatban a lutheránus kiáll a jegyekben való testi jelenlét mellett, a pápista meg amellet, hogy a kenyér meg a bor átlenyegül Krisztus testévé és vérévé. Semmiféle értekezés, vita, engedmény nem elégíti ki őket; és mi mégis igen becsületesen azt állítjuk, hogy

2Móz 12,21

1Móz 17,13

Krisztusnak, ki szűztől született, ki kereszthalált hal, ki a mennyben trónol, a teste valóban jelen van e sákramentumban – de nem a kenyérben vagy a borban, hanem a hívő befogadó számára; nem a jegyekben, hanem az úrvacsorához járulók számára.

De mindez nem elég ahhoz, hogy a megosztottságot feloldja. E két előtag, a *con* és a *trans* (a szubsztanciáció szó elé téve) több háborúságot idézett elő és több vérbe került megléte óta (és még egyik sincs hatszáz éves!), mint azt egykönnyen el lehetne képzelni.

(3) A húsvéti bárány Krisztus előképe, ennek ellenére a zsidók általában nem látták meg benne Krisztust. Egyértelmű, hogy húsvéti ünnepükben meg szertartásaikban az egyiptomi szolgaságra és szabadulásukra emlékeznek – és ezt is parancsolta nekik Isten; de Krisztus meg sem említetik. Nem fogták fel, hogy a megsütött bárány a Messiás előképe, ahogy az kialakult elképzeléseikben, így hát húsvétkor nem hátrafelé néztek, hanem előre, tudtukon kívül, az igazhitűeket kivéve, akiknek volt róla némi sejtelmük. És ez az ember nagy tévedése minden sákramentummal kapcsolatban: nem figyel a sákramentum benső jelentésére, s nem keresi a lényegét. Így volt ez a zsidóknál, és ránk is érvényes. Hát nem azzal vétkezünk az Úr teste és vére ellen, ha nem becsüljük meg azt megfelelő módon? A földhözragadt emberek a földi részt látják. Esznek, isznak, de mindez nem táplálja őket. Megeszik a héjat, de a csont lényege a velő, maga Krisztus. Krisztus lel-

ki táplálékot ad testünknek. Testi táplálékot ad lelkünknek.

(4) A húsvéti bárány a feláldozott Krisztus; nem Krisztus, a hibátlan Bárány, hanem Krisztus, a tűzön megsütött Bárány. Ebből láthatják, hogy a páskaáldozat és a mi úrvacsoránk a keresztre feszített Krisztust, a haldokló vagy már halott Krisztust jelképezik. Itt Krisztus halála kerül előtérbe, nem pedig feltámadása vagy mennybemenetele. „Az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend”. Ezt látná szívesen egy bűnös lélek; micsoda megnyugtató látvány szemlélni a megfizetett árat, a letett váltságdíjat, az elvégzett tettet. Innen merít a lélek vigaszt és reményt a megváltásra; így hát a kenyér megtöretett, s a pohár csordultig volt vérrel, hogy az élet számára Krisztusnak ezen életadó halálát jelképezze. A pápisták megfosztották az embereket a vértől azzal a trükkel, hogy a velejárást hangoztatták; azt mondák nekik, hogy a kenyér az Ó teste s a testében benne van a vére. Mindkettő szereztetéséről több helyen esik szó; a jelkép lelke a kiontott vér; a húsvéti áldozat egy leölt és megsütött bárány, és annak kiontott vére az ajtófélfán és szemöldökfán. És a gondviselés jóakaratóból, ha a pápisták az egészet meg is ennék, nekünk világosan megadatott a pohár: „Igyatok ebből mindnyájan.”

Mt 26,27

Tehát Krisztus halálát jelképezi mindez, mégpedig – lépünk tovább egy lépéssel – áldozati halálát, melynek hatása érezhető, s mely megbékéltet. Ezt vetítette elő minden áldozat s a húsvéti bárány is: az áldozati halált, mely megvált és engesztel. „E pohár – mondta Krisztus – az én vé-

rem, az új szövetségnek vére, amely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára.” Halál ez, mégpedig olyan halál, melyet úrvacsoránk áldozati halálként állít elénk, ezért az van megírva, hogy Krisztus „megáldoztatott érettünk”.

A húsvéti bárány és a feláldozott Krisztus közti hasonlóság

Térjünk át most a húsvéti bárány és a feláldozott Krisztus közötti hasonlóságra vagy megfelelésre, mellyel kapcsolatban igyekszem majd őrizkedni ama hiábavalóságtól és kíváncsiságtól, hogy túl sok összehasonlítást tegyek, ami pedig igen gyakran megtörténik azokkal, akik típusokat, példázatokat és hasonlóságokat vizsgálnak. Mint ahogyan a túlfeszített húr fülsértően diszharmonikus hangot ad ki, az efféle gyakorlat inkább elfogultságra, mint józanságra vall.

1. A húsvéti báránynak hímnak kell lennie, hibátlannak, egyévesnek, a juhok vagy kecskék közül. És ez Krisztusra és az Ő tökéletes voltára emlékeztet. A babonás vagy kíváncsi zsidók számos hibát különböztettek meg, szám szerint 60–70-et; a legkisebb hiba elég volt arra, hogy a bárány ne feleljen meg. Krisztus minden hibától mentes volt. Semmiben sem különbözött a többi embertől, kikhez hasonlatos volt, csak a bűn dolgában. Mindenben ki volt téve a kísértésnek ugyanúgy, mint mi, ám bűntelen volt. A férfiúi tökéletesség mintája volt, élete virágjában – úgy 33–34 éves volt –, alázatos és szelíd, mint egy bárány, melyeket példás lelki ajándékokként írnak le nála.

2Móz 12,5

A képét előrevetítette a mindennapos áldozat báránya, a húsvéti bárány, a kos, melyet Ábrahám Izsák helyett feláldozott, a bűnbak, Keresztelő Szent János pedig e névvel illette: „Íme az Istennek ama báránya”. A Szentírás utal rá, hogy másodszor bűn nélkül jelenik meg, melytől első eljövetelekor nem volt mentes; de el kell határolnunk e bűnt (a mi neki tulajdonított bűnünket) egyéb bűnöktől, vagyis értünk kellett bűnné lennie, hogy testében hordozhassa azt, amit második eljövetelekor nem fog hordozni, nem lesz megterhelve vele, mint azelőtt. Ezért hát az van megírva, hogy bűn nélkül jön majd el, saját bűne és a miénk nélkül.

3Móz 16,21

Zsid 9,28

2. E páskabarányt a hónap tizedik napján el kellett választani a nyájtól, külön kellett tartani az áldozatra készülve, de csak a tizennegyedik nap estéjén vágták le, vagy, ama vitatott kifejezés szerint, a két est között. Más szóval a bárányt délután kellett leölni, mikor a nap lemenőben volt, de még naplemente előtt. És körülbelül ugyanebben a napszakban ölték meg Megváltónkat, az igazi húsvéti bárányt. De egy másik jelentése azt sugallja, hogy Isten Krisztust már jóval azelőtt kiválasztotta, és arra szánta, hogy a mi húsvéti bárányunk legyen, nem rendelésében, hanem ígéretében és a próféták jóvendöléseiben, melyeket eleitől fogva szóltak. „Így pedig csak egyszer jelent meg az időknek végén, hogy áldozatával eltörölje a bűnt.”

Lk 1,70

Zsid 9,26

A világ két estéje közt szenvedett, amikor viszszautasították Őt. Amikor eljött, az volt a mi esténk, és a második még várat magára. Eljövetele-

ének napjait gyakran hívják „az idők végének”. S bár ennek van egyéb jelentése is – rámutat az evangélium rendelkezéseinek megváltoztathatatlan-ságára a törvényével ellentétben –, azért állíthatjuk, hogy eljövetelekor a világ már túljutott a de-lén, és naplementéig már nincs hátra annyi idő, mint amennyi eltelt.

3. A páskabarányt le kell vágni, a vért egy edénybe kell tenni, és izsóppal széthinteni. Minden ajtót meg kell hinteni vele, a húst tűzön meg kell sütni – nem ehetnek belőle nyersen vagy vízben főtten –, a fejet, lábszárát és a belső részeket. Mindez érzékelteti velünk Krisztus kimondhatatlan szenvedéseit, úgy testben, mint lélekben, melyeket a Szentírás oly hangsúlyosan ír le. Elsősorban a lélek szenvedéseire gondolok, melyet csak úgy perzselt Isten szörnyű haragja, s mely szenvedéseket e hatásos szavak írnak le: „És haláltusában lévén, buzgóságosabban imádkozék; és az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak.” Ó, ember, nem fogod fel, mennyire szenvedett ez a húsvéti Bárány, akit tűzön sütögettek; tiltva volt, hogy forró vízben főzzék meg, mivel az nem fejezi ki oly kimondhatatlanul a kín-szenvedéseket. És miért történt mindezt? Hogy Krisztust még élvezhetőbb hússá tegye számotokra, mely, ha vele táplálkoztok, és egy köteg izsóppal széthintitek e vért, hittel használva azt, elfogyasztva e sült húst és e vért, mely kiontatott, ünnepi lakoma lesz lelketeknek s megóv titeket Isten haragjától, mely a következő témánk lesz.

4. A pusztító angyal, látván a vért az ajtókereten, elment a ház mellett, továbbhaladt, és megöl-

te az egyiptomiak elsőszülötteit, és Isten utolsó csapásával sújtotta őket. Eközben az izraeliták biztonságban voltak a vér védelmében. E zsidók-nak pedig a következőben rejlett a biztonságuk: a hívők, akik hittel éltek Jézus Krisztus vérével, biztonságban lesznek, mikor Isten a világra szabadítja utolsó és végső csapásait: se pokol, se harag, se kárhozat nem érintheti őket. „Meglátom a vért – mondta Ő –, s elmegyek mellettetek.” Semmi más nem ment meg titeket. Isten nem néz mást, csak Krisztus vérét rajtatok. Boldogok azok, akik, mielőtt Isten pusztító körútjára indul, hogy felbolygassa Egyiptomot, a vér védelme alá jutottak, mert akkor nem fog rajtuk a csapás, mellyel Isten lesújt Egyiptom földjére.

5. Miután a zsidók biztonságba jutottak ama baljós éjszaka csapásaitól, azonnal útra keltek; az egyiptomiak könnyörögtek is nekik, hogy menjenek. Négy százharminc évig éltek rabszolgaságban, s Isten, aki pontosan betartja a saját idejét, még abban az órában véget vetett rabságuknak, és elkezdte beteljesíteni szavát, melyet az ígéret földjére való eljuttatásukkal kapcsolatban tett. És itt láthatjuk, hogy ha egy lélek sokáig élt a bűn és az ördög alantas rabszolgaságában, és rátalál Krisztusra és meghintetik az Ő vérével, és szövetségre lép Istennel a Krisztusban, kiszabadítatik kötelei-keiből, és elhagyja Egyiptomot. Aztán minden ígéret beteljesedik rajta, s elindul mennybéli útján, és semmiféle fáraó nem állhat többé útjában. A béke, vigasz és remény minden édes ígérete kezd beteljesülni számára, hiszen „őbenne lett

2Móz

12,12.13

2Móz

12,13.23

2Móz 12,13

2Móz

12,31–33.

41–42

2Móz
12,7–9.22

Lk 22,44

2Kor 1,20

igenné, és őbenne lett Ámenné az Isten dicsősé-
gére miáltalunk”.

Az ördög minden hatalma és eszköze sem ele-
gendő arra, hogy markában tartsa; magán viseli a
vért, s attól az órától fogva szabad ember, kinek Is-
tenen kívül nincs más ura. Azonban még keresztül
kell vágnia a pusztán, ám csodás módon átsegíti
rajta Isten, mint Izrael népét. Ám azt nem várhat-
ják el, hogy Egyiptomban maradhassanak, miután
megették a húsvéti bárányt; el kell hagyniuk kö-
telékeiket azoknak, akik meghintettek a szövet-
ség vérével.

Zak 9,11

Egy hasonló esetben Isten azt mondta: „Sőt a
veled való szövetségnek vééréért a te foglyaidat is
kibocsátom a kútból, amelyben nincs víz.” E típus
talán ezután teljeseedik be az evangéliumi egyhá-
zakban, akiket az Úr megment elnyomó zsarnokai
kezeiből, legyen az a pápa vagy a török – nem
karddal, hanem szövetsége rendelkezései által. És ak-
kor, ha tovább üldöznek egy népet, mely a vér
alatt jár, mint a Fáraó tette, a Vörös tenger nyeli el
őket lovastól-katonástól.

Ennyit hát a páskaáldozatról Krisztusra, a mi
Áldozatunkra vonatkozóan, mert hogy Órá vonat-
kozik, világosan kiderül a következőből: amit a
paskabárányról ír a Szentírás a 2Móz 12,46-ban, vi-
lágosan alkalmaztatik Krisztusra, és beteljesedik
Őbenne a Jn 19,36-ban. Ennyit hát a húsvéti bá-
rányról mint áldozatról, vagy a mi s az ő áldozatuk
megtestesüléséről, Krisztus Jézusról.

Az úrvacsora mint sákramentum

Térjünk át most arra a kérdésre, sákramentum-e
az úrvacsora – nem a mienk, hanem az övék; iga-
zából még nem a mi sákramentumunk jelképe,
habár futólag gyakran nevezik annak, és a pápis-
ták erősen harcolnak érte. Mert melyik zsidó lát-
hatta volna valaha is a mi úrvacsoránk előképét
ama páskaáldozatban? És milyen minőségben le-
het a mi sákramentumunk egy másik sákramentu-
ma? Krisztus a sákramentum szubsztanciája, úgy a
mienknek, mint az övéknek. A belső körülmé-
lés és újjászületés a lényege az ő körülmelésük-
nek és a mi megkeresztelkedésünknek is, de hogy
egyik sákramentum a másiknak a jelképe, az ab-
szurd és értelmetlen feltételezés. Mint ahogyan
egy emberről festett két kép ugyanannak az em-
berek két hasonmása, de egyik sem a másik képe,
hasonlóképpen, mivel a páskaáldozat bír a sákra-
mentum általános jellemzőivel, ugyanarra a Krisz-
tusra utal, mint a mi úrvacsoránk. És ebből Pál
apostol újabb érvet gyárt, amivel az evangéliumi
keresztyéneket szent életre biztathatja. Ezért hát
vizsgáljuk meg, milyen jelentést hordoz magában,
mert bár a jelek nem a mieink, a jelentőség vi-
szont igen.

1. A páskaáldozat, vagyis a húsvéti bárány leöl-
ve, megsütve és széthintett vérével, áldozat volt;
abban a minőségében, ahogy a zsidók megették,
és ünnepet ültek fölötte, sákramentum volt. És
később a zsidó feljegyzések és a Szentírás is arra
utal, hogy a léviták ölték le a paskabárányt, a pa-
pok hintették a vért az oltárra, majd a bárányt ha-

2Krn 35,11

Ezsd 6,20

zavítotték családjuknak vagy bérelt szobájukba Jeruzsálemben, és ott megették.

Hasonlóképpen a mi úrvacsoránkban is létezik egy áldozat, melyet megölték és felajánlottak engeszteléseképpen, s az Krisztus teste és vére. Aztán ezt az áldozatot meg is eszik, illetve isszák a kenyér és a bor jegyeiben, mint ahogyan a Törvény számos áldozatában is előbb felajánlottak valamit Istennek, majd a maradékot ünnepélyes keretek közt elfogyasztották. Igazi áldozatunk van hát, Krisztus, aki felajánlotta önmagát Istennek miértünk. Igazi sákramentumunk van, mert ezt az áldozatot megesszük és megisszuk. Az áldozat az Istené, hogy kiengeszteljen és megváltson; az úrvacsora a mienk, hogy felfrissítsen és tápláljon bennünket. Az, hogy a zsidók megették a húsvéti báránnyt, nem áldozat volt, hanem sákramentum; azáltal ehették meg, hogy megölték és megsütötték a báránnyt. Krisztus azáltal, hogy feláldozza magát érettünk, megfelelő táplálékká válik számunkra. Ha nem lenne értünk felajánlott áldozat, mi hasznunk lenne abból, hogy szakrális értelemben és lélekben eszünk és iszunk testéből és véreből?

Ez az érv meglehetősen fontossággal bír: az áldozat fölött ünnepet ülünk; az áldozatból táplálkozunk. A száj megeszi a sákramentumot, a hit szeme meglátja benne az áldozatot. A sákramentum nem áldozat, hanem az áldozatról való megemlékezés és az azzal való élés. És itt fel kell figyelni arra, miért rendezte Isten úgy, hogy a páskaáldozat s a mi annak megfelelő sákramentumunk húsból és italból, evésből és ivásból álljon.

Én úgy fogom fel, hogy ez az áldozattal való élésnek a legmegfelelőbb módja volt; hiszen hogyan is lehetne másként? Ezért hát eszünk és iszunk, hogy felkészüljünk áldozatunkra. Innen jön az a kifejezés, hogy „van oltárunk, amelyről nincs joguk enni azoknak, akik a sáturnak szolgálnak.” És így, ha tekintetünket az úrvacsora földi részére emeljük, majd a mennyeire, vagyis a sákramentumra meg az általa jelképezett áldozatra, és egyaránt táplálkozunk a jelképezett áldozatból és a jelképező sákramentumból, meglátjuk benne az Úr testét.

Zsid 13,10

2. A zsidók páskaünnepsége örökös rendelkezés, emlékeztető Egyiptomból való szabadulásukra és az abból levont tanulságra. Az emlékünnepet örökké meg kellett ünnepelniük, azaz nemzedék nemzedék után, míg csak államiságuk és vallásuk fennáll. A zsidó íróknál is olvashatunk minderről.

2Móz
12,14.24.42

Mi az értelme ama szertartásnak, hogy minden egyes asztal fölött, ahol a húsvéti báránnyt elfogyasztották, valaki mesélt és megemlékezett a húsvét történetéről? Isten azt akarta, hogy marandó emlékeztető, az úrvacsora tartsa emlékeztünkben azt, hogy Krisztus feláldozta magát bűneinkért, s hogy ezáltal Egyiptomnál vagy egy pusztító angyalnál rosszabbtól szabadultunk meg. Pál apostol, a zsidók eme szokására utalva, ezt mondja: „Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend”, azaz emlékezzetek meg róla, halálával és szeretettel hirdessétek. S mint ahogy az óvók örökre szól, Krisztus első eljövételéig, a mi-

1Kor 11,26

enk is örökre szól, az Ó második eljövételéig. Míg csak vallásuk fennáll, ezt az ünnepet meg kell szentelniük. Míg csak az apostoli egyház fennáll, ezt az ünnepet meg kell szentelnünk; és ezért sem az evangélium tanát, sem a sákramentumok tanát nem törölheti el, vagy változtathatja meg senki, míg Krisztus el nem jön.

3. A zsidók Egyiptomban családjuk körében vagy nagyobb társaságban ették meg a páskát, házanként egy bárányt, kivéve, ha a család túl kicsi volt. Később, mikor ez hatályát veszítette, és az Isten által kijelölt helyre került, vagyis Jeruzsálembe, akkor, jóllehet a bárányt a templom udvarán vágták le, s a vért az oltárra hintették, azért hazavitték bérelt szobáikba, és közösen ették meg, nem kevesebben, mint tízen és nem többen húsznál, de soha egyedül. Bár Krisztus a mi áldozatunk, aki egyszer feláldoztatott a kereszten Istennek, úrvacsoránk közel hozza Őt mihozzáánk, gyülekezeteinkbe és lelkünkbe. Ahol is élni kell övele: a vérét az ajtónkra hinteni, s a páskabárányt hazahozni otthonunkba: „Vegyétek, egyétek, igyátok.”

Isten a részletekre is ügyel, és a sákramentum az áldozat alkalmazása által él. Otthon, azaz a mi lelkünkben kell ennünk és innunk. Krisztus otthonunkba lép, és mégis, az úrvacsorát, a páskavacsorához hasonlóan, közösen kell elfogyasztani. Nem tudok egyetlen okot sem találni arra, hogy valaki egyedül egye meg azt. Közösségben kell magunkhoz vennünk, hiszen közös ünnep. Az ember egyedül nem alkot egy közösséget. Pál apostol ezt mondta: „Azért atyámfiái, mikor egybegyűltek

az evésre, egymást megvárjátok.” Ezért hívják kezdettől fogva gyülekezetnek a gyülekezetet. Arthur Hildersham a János evangéliumának negyedik verséről írott kommentárjában ezt mondja: „Isten rendelkezése, hogy az úrvacsorával gyülekezetekben éljenek. Hogy is lehetne közösséget alkotni egyedül? Persze nem a templom fala jelenti a közösséget, hanem a hívők gyülekezete.”

4. A zsidók kovásztalan kenyérral és keserű füvekkel ették a páskabárányt. A zsidó szerzők sok körülményt és szertartást leírnak arról, hogy miként takarították el a legkisebb morzsa kovászt is gyertyával délben, s minden kovászt kiátkoztak, ha tévedésből mégis maradt volna, és a keserű füveket állandóan használták. A kovásztalan kenyér arra emlékeztette őket, hogy milyen sietve hagyták el Egyiptomot, a keserű füvek meg arra, hogy milyen nélkülözést és rabszolgaságot szenvedtek el; ennél tovább nem láttak.

Pál apostol a kovászt rosszaságként és gonoszságként értelmezi, a kovásztalan kenyeret meg tisztaságként és igazságként, és ez által megtanít arra, hogyan fogadjuk Krisztust, és milyeneknek kell lennünk ahhoz, hogy Jézus Krisztust kérjük, és Őt befogadjuk. Emlékeznünk kell nem örömmel, hanem szomorúan arra, hogy a bűn rabszolgaságában éltünk, és éreznünk kell régebbi magaviseletünk keserű ízét, mint bűnbánó és megtört bűnösök. A keserű füvek jó mártás a húsvéti bárány mellett. Az átértett bűn összeszorítja a gyomrot, mint az ecet. Krisztus jól ízlik az ilyen léleknek.

Amikor az Ó vacsorájához járulsz, hozd magaddal a saját mártásod, keserű füveket, s frissítsd fel

1Kor
11,20.33–34

2Móz 12,8

2Móz 12,33

1Kor 5,8

emlékezetedben régi magaviseleted és bűnös vágyaid emlékét. Ez a mártás; a kenyér kovásztalan kenyér. Nem ehetjük együtt a bárányt a kovással, mint egy magát biztonságban érző képmutató, egy mocskos disznó, aki nem tisztított meg bűneiből. Eszedbe ne jusson, hogy Krisztust és bűnödöt egyaránt megtartsd, hogy bocsánatot nyerj, de ne tisztulj meg, hogy megváltass, de ne szentelődj meg. El veled, és eszedbe ne jusson, hogy e Bárányt kovászos kenyérral edd. Jöhetsz a vacsorához keserű füvekkel, bűnbánóan, de nem jöhetsz bűneiddel és bűneidben, mert ez egyet jelent azzal, hogy kovászos kenyérral eszed a Bárányt. Ezért kutasd fel, s hagyd, hogy mintegy gyertyával kutattassanak fel bűneid, és legyenek azok teelőtted gyűlöletesek, hogy Isten lássa *irántuk* érzett utálatodat, és azt, hogy megveded magad *értük*.

5. A páskabárányt a zsidóknak Egyiptomban felővezett derékkal, saruval a lábukon, pálcával a kezükben kellett elfogyasztaniuk. Sietve kellett enniük, készen arra, hogy tüstént elinduljanak az Egyiptomból kivezető úton, a nekik ígért föld keresésére. Ennek számunkra az a jelentősége, hogy Krisztust és az Ő vérét azzal az eltökélt szándékkal fogadjuk magunkba, hogy elhagyjuk a Fáraó, vagyis a bűn birodalmát, szolgátságát és kötelékeit, az ördöggel együtt. És még abban az órában útnak kell indulnunk mennyei hazánk felé. Ez az evangélium ama kemény tanítása. Emiatt hanyagolják és utasítják el az emberek Krisztust, mert nem tudnak szakítani a bűnnel. Nem hajlandók rávenni magukat, hogy elhagyják az utat, amin azelőtt jártak, hasonlóan ahhoz az emberhez, aki „elméne

2Móz 12,11

megszomorodva; mert sok jószága volt”. Hasonlóképpen az emberek nem akarják a megváltást, hanem elmennek megszomorodva, mert erős, kellemes és hasznot hozó szenvedélyeik vannak. És, mivel a mi úrvacsoránkra is vonatkozhat, hadd tanítson minket arra, hogy vándorbottal kezünkbe, felővezett derékkal járuljunk az úrasztalához, mint olyan emberek, kik elhatározták, hogy útra kelnek, és új, szent életet kezdenek. „Ezután ne szolgáljunk a bűnnek.”

Mt 19,22

Róm 6,6

6. Húsvétkor a zsidóknak meg kellett sütniük és enniük egy egész bárányt, és reggelre nem maradhatott belőle semmi. Ha mégis maradt valamennyi, tűzzel meg kellett égetni azt, a húst meg kellett enni, s egy csontot sem volt szabad eltörniük. Ez azt jelenti, hogy Krisztus tiszta hús. Nincs benne semmi fölösleg. Mindenféle táplálék van benne minden szükségletünket kielégítendő – igazságosság, béke, vigasz és elégedettség, ami munkát ad képességeinknek, könnyít kísértésinken, megbocsátja bűneinket és megtisztít azoktól. Nem szabad részekre osztanunk Őt, egészben kell magunkhoz vennünk – érdemeit és Lelkét, megváltását és egyeduralmát. Krisztus a mi Utunk, Igazságunk és Életünk.

2Móz

12,9-10

4Móz 9,12

Micsoda boldogtalan tanítás is a pápistáké, akik megfosztanak minket a vértől, és nem engedik, hogy a nép igyon belőle! Ez ugyanolyan, mintha nem engednék, hogy páskavacsoránk egy egész bárány legyen. És ugyanolyan boldogtalanok azok, kik nemcsak megszagatják köntösét, de eltörik csontjait is azáltal, hogy megfosztják az evangélium tanítását alapjaitól, és a hitvallásból

cikkelyt cikkely után tépnek ki, mígnem semmi sem marad, mivel az evangélium reggeli fényénél mindezen árnyékok eltöröltetnek és megcáfoltatnak. Rivet azt mondja, hogy a sákramentumok csak használatukban sákramentumok, s csupán addig, amíg élnek velük, mint ahogy a kenyér és a bor is, miután éltek velük, többé nem sákramentumok. Egy kő lehet határkő, ha a helyén van; mozdítsd el, és pusztá kő lesz, nem jelzés.

7. A húsvéti bárányból nem ehet körülmetéletlen személy, sem tisztátalan személy, melyre példaként olyasvalakit hoz fel a Szentírás, aki halottal való érintkezés által vált tisztátalanná, de ez kiterjedt más természetű tisztátalanságra, mint például a leprásokra meg a havibajos nőkre. De egy, a tisztátalanokról gondoskodó intézkedés kimondja, hogy ők is megtarthatják a húsvétot a második hónapban, amint Ezékiás húsvétján is történt. De a körülmetéletlenekről nem szólt semmiféle rendelet, és ez két típusát ismerteti meg velünk azon embereknek, akik nem méltók arra, hogy az úrvacsorához járuljanak:

(1) A körülmetéletlenek, akik idegenek az egyháztól, és akiket nem avattak be az első sákramentum, a keresztség által. Senki, világi helyzetétől függetlenül, nem élhet az úrvacsorával, ha nincs megkeresztelve, mivel nem lépett be és nem vették fel az egyház testvéri közösségébe az első sákramentum által. Nem tartozik ahhoz a házhoz, illetve közösséghez, ahol a bárányt eszik, s a húsvéti bárányt nem szabad kivinni a házból. Akik nem tartoznak az egyházhoz, nincs joguk az egyház kiváltságaihoz ugyanúgy, mint ahogy azoknak,

akik nem szabad emberek, nincs joguk a város kiváltságaihoz. Soha nem hallottak még olyanról, hogy a zsidóknál körülmetéletlen személy, sem pedig a keresztyén egyházban olyat, hogy megkeresztetlen személy élt volna a két vacsora valamelyikével, az övékkel vagy a mienkkel, mivel mindkettő csak második sákramentum, és nem első. Az úrasztalához az út mindig is a keresztelővíz mellett vezetett el.

(2) A háziszolgák közül a körülmetélt zsidók, ha a húsvét idején tisztátalanok voltak, nem ehettek a húsvéti bárányból. Ez a kérdés akkor merült fel, mikor néhányan, akik tisztátalanok voltak, ezzel Mózeshez fordultak. Ő a döntést elnapolta addig, míg Isten véleményét ki nem kérte, és az Úr úgy döntött, hogy tartsanak nekik húsvétot a második hónapban. És ez azt az utalást hordozza számunkra, hogy az egyház megkeresztelt tagja, sőt, egy igaz hitű ember is egyszer-egyszer alkalmatlan lehet arra, hogy az úrasztalához járuljon, s méltatlanul ehet és ihat róla. Vagy a korinthusiak nem ilyen emberek voltak, ilyen helyzetben? Nem büntették meg őket az asztalhoz való méltatlan járulásuk miatt annak ellenére is, hogy egyesek közülük kétségtelenül istenfélők s mindannyian hitvalló keresztyének voltak?

8. Az első húsvétkor Egyiptomban használatban volt, és világos szavakkal elrendeltetett néhány olyan szertartás, melyeket, mint egyes zsidó szerzők meg a gyakorlat is rámutattak, később aztán elhagytak és nem mutattak be. Ezek közé tartozott az a szokás, hogy saját házaikban ették meg a bárányt, de később csak Jeruzsálemben; a bá-

1Kor 11

rányt négy nappal hamarabb kiválasztották, amirői később nem olvashatunk; az ajtófélfát és a szemöldökfát meghintették a vérrel. Továbbá, aznap éjjel nem mentek ki a házból, amit pedig később Krisztus és tanítványai megtettek; útra kész helyzetben ettek, bottal a kezükben, ám a Szentírásból megtudhatjuk, hogy Megváltónk és a zsidók kényelmesen ágyakra dőlve ettek. Mindezeket, vagy legalábbis egy részüket, az elején az alkalom szülte, és az alkalom elmúltával a szokás megváltozva bár, de sértetlenül uralkodott tovább.

Jn 13,25

A mi úrvacsoránkat az Úr este szerezte és ülte meg először, a húsvéti és egyben közös vacsora alatt vagy végeztével. Kovásztalan kenyeret használt. Késő este volt. Egy kerevetre dőlve feküdt. Egy magánház egyik szobájában történt. Nő nem volt jelen. Külön áldotta és szentelte meg a kenyeret és a bort. Mindennek végén zsoltárokat énekeltek a szokásnak megfelelően. És mindez, vagy legalábbis egy részük, alkalomszerű körülmény volt a húsvéti vacsora szokása és szertartása szerint, vagy a kor sajátos kívánalma.

1Kor 11,6

Mit mondhatunk hát? Hajszálpontos követésre kötelezik az utókort? Vajon azok, akik ezek közül egyeseket ránk kényszerítenek, mindenikhez tartják magukat? Dölyfösen és babonásan kövessünk minden alkalom szülte vagy helyi szokást? Miért nem viselünk zsákruhát ünnepeinken? Ugyanazt mondom, mint Pál apostol is a haj hosszáról: „Ha pedig valakinek tetszik versengeni, nekünk olyan szokásunk nincsen, sem az Isten gyülekezeteinek.” Ha Krisztus felövezett derékkal és vándorbottal a kezében ült volna le a vacso-

rához, az se kötelezne minket semmire. Ám azért nem szabad túl messzire mennünk eme szabadságunkban, és annak színe alatt, hogy figyelmen kívül hagyunk egy alkalmi körülményt, nem szabad megváltoztatnunk vagy megcsonkítanunk az igazi lényegét, mint a pápista teszi, aki elveszi a poharat, amit Krisztus megáldott, és nem törli meg a kenyeret, mint Ő tette, aki áldozattá változtatja a sákramentumot. A lényeg és a forma, a szándék szerinti megfelelés a jel és a jelölt dolog közt megtanft majd arra bennünket, hogy szétválasszuk a lényegét az alkalom szülte vonásoktól.

Edmund Calamy
Az úrvacsora az Istennel kötött
szövetséget szentesítő szertartás

mely az Isten s miközöttünk létrejött szövetségre
vonatkozik, és azt feltételezi, hogy megújítjuk
ünnepélyes fogadalmunkat, miszerint az Úréri
leszünk

Gyakorta kell felfrissítenünk nagy ünnepélyességgel drága Megváltónk szent emlékét, ki életét váltságdíjként adta miértünk, és vérével pecsételte meg a kegyelem és béke szövetségét, mely Isten és köztünk köttetett. A keresztségénél tett fogadalmunk szorosán köt minket Istenhez, s az, hogy beismerjük annak kötelező mivoltát ránk nézve, növeli erejét. Ám Isten úgy tartja jónak, hogy újabb bizonyágtételt kérjen és vegyen tőlünk, és asztalához szólít minket, hogy ott elkötelezettségünket megerősítsük, s nemcsak beismerjük újra meg újra, hogy Övéi vagyunk jog szerint, hanem az ott elének tárt tiszteletet gerjesztő és szívhez szóló érvek új elhatározásokra, önmagunk elkötelezésére és ünnepélyes fogadalmakra vezessenek bennünket arra nézve, hogy szent odaadásal eltelt életet fogunk élni. És azzal, hogy Isten ezt kéri tőlünk, igencsak a javunkra törekszik.

Annak érdekében, hogy ezt a témát a legjobb

eredménnyel tárgyalhassam, a következőkhöz fogok folyamodni:

1. Szemléletesen bebizonyítom, hogy az úrvacsora a szövetség egyik rendelkezése, hogy magából adódóan feltételezi Istennel kötött szövetségünket, s ez által újra és újra megerősített fogadalmakat kíván tőlünk, hiszen a fogadalmak az efféle ügyek lényeges részét képezték.

2. Kimutatom, hogy minél világosabban újítjuk meg keresztyén fogadalmunkat, valahányszor az úrasztalához járulunk, annál hatékonyabban és bőségesebben aratjuk le e rendelkezés gyümölcseit.

3. Néhány útmutatást adok arra vonatkozóan, hogyan újítsuk meg fogadalmainkat ezen alkalmon, és megpróbálok segíteni ennek gyakorlati alkalmazásában.

Ezen alpontok közül az első ennek a fejezetnek a témája lesz; a másik kettővel a következőben foglalkozom.

Az úrvacsora természetét tekintve szövetségi rendelkezés, ami feltételezi, hogy Isten és miközöttünk szövetség köttetett, és hogy megújítjuk azon fogadalmunkat, hogy az Úréri vagyunk. Ezt fogom most tárgyalni, s annál nagyobb készületet érzek e feladatra, mivel szerintem rengeteg ember járul újra és újra az Úr asztalához úgy, hogy nem gondolja meg eléggé a kérdést. Véleményük szerint e szent ünnepség azért alapított, hogy ébren tartsa az emlékezetét Krisztusnak s mindannak, amit tett és elszenvedett egy elveszett világ visszanyerésére, s ezért, amikor úrvacsorát venni készülnek, megpróbálnak szeretettel gondolni az Ő testté

lételére, szenvedésére és megfeszítésére; s eddig nem is lenne gond. De amikor itt megállnak, és nem mennek tovább, fontos dolgot hagynak ki, ami az Istenük, a Megváltójuk és közöttük fennálló szövetségben foglaltatik, és ami épp ezáltal kötött.

Mellettük sokan vannak, akik kötelességüknek tekintik megújítani szövetségüket és megismételni ünnepélyes fogadalmukat, valahányszor e jegyekkel élnek, és akik mégsem tudják, miért inkább kötelesek erre ez alkalommal, mint máskor. Nem tudják mire alapozni nézetüket, melyet másoktól vettek át, és készpénznek vesznek anélkül, hogy alapjaiban megvizsgálják. Épp ezért, az alább következő megfontolásokból, kimutatom, hogy a szövetség megújítása e rendelkezés egy olyan vonása, melyről nem feledkezhetnek meg azok, akik helyesen akarják felfogni; s kimutatom azt is, hogy az embereket nem ok nélkül sűrgetik erre.

Először vegyük hát a szertartás során Isten és miköztünk történő kölcsönös adást és elfogadást, és a dolog természete máris egyértelmű bizonyíték arra, hogy szövetségkötésről van szó. Az adás és az elfogadás az első dolog, ami szemünkbe tűnik eme ünnepélyes eseményben. Az adás Isten részéről történik, az elfogadás a mienkről. Isten kenyeret és bort ad nekünk felhatalmazott szolgálja által; mi úgy vesszük át azt a lelkesztől, mint az Ő képviselőjétől. Most kérlek titeket, elmélkedjtek egy kicsit azon, mi az, ami ekkor adatik és elfogadtatik. „Egyszerű, közönséges kenyér és bor” – fogjátok mondani. És igaz, az érzékek nem

fognak fel többet. De mit jelképeznek ezek? Hát nem egy sebektől szenvedő, sőt megtörtetett Krisztust, aki életét engesztelő áldozatként ajánlja fel a bűnért, és vérént ontja, hogy megválthasson? Krisztus az, mindazzal a jóval, ami a hívő léleknek adatik.

Mint amilyen kézzelfoghatóan kenyér és bor adatik az úrvacsorával élő hívő kezébe, ugyanolyan kézzelfoghatóan áldatik meg az evangélium minden ajándékával. Isten odaadja Önmagát, Fiát, Lelkét, kegyelmét, jóindulatát és mindent, amit ép ésszel kívánni lehet, a hívő léleknek. Ez történik az egyik oldalon.

A másik oldalon a hívő elfogad. Kezével átveszi a kiosztott kenyeret és bort, és teljes szívéből elfogadja, amit az megjelenít és jelképez. Tárt karokkal és szívébe fogadja a neki felajánlott Krisztust. Röviden, Isten átruházza, mondhatni szállítja mindazt, amit a kegyelem szövetségében megígér a maga részéről. Mi azáltal, hogy elfogadjuk adományát, természetesen kötelezzük magunkat mindarra, amit a szövetségben Ő kötelességünként határoz meg. Ez még világosabbá válik abban, hogy a szilárd hajlam és kedv mindezen kötelességek teljesítésére előfeltétele a haszon elnyerésének.

Továbbá megfigyelhetjük, mennyire elterjedt volt mindig az, hogy az emberek valamit, még ha csak csekélységet is, adnak egymásnak a célból, hogy nagy fontosságú szerződéseket szentesítsenek. Bárki közülünk odaadhatja mindenét, ha átadnak neki egy úrvacsorai kelyhet, mely szokás, ha elmélkedünk rajta, válaszul szolgálhat az ellen-

vetésre, melyre az úrvacsora alkalmából adott és elfogadott dolgok látszólagos szerény mivolta alkalmul szolgálhat ahhoz képest, hogy mekkora jelentősége van, és mit nyerünk általa. Ha csak hat penny cserél gazdát egy szerződés megpecsételéseként, az ugyanúgy köti az embert, mint ha tízezer fontot kapna készpénzben. Sokkal inkább köt hát minket Krisztushoz a kenyér és bor eme ünnepélyes átadása és átvétele, melyet Ő vallása egyik részévé tett, s mely őt oly szemléletesen jelképezi, mint ha elismélnénk az Ő minden egyes szavát, és megvallanánk, hogy szívből alávetjük magunkat neki.

Figyeljük meg továbbá, milyen cím alatt adatik Krisztus e szertartás során minden éhező és szomjazó léleknek. „Lásd – mondja Isten erről minden ilyen embernek –, íme itt van számodra Krisztus, hogy elfogadd mint prófétádat, főpapodat és királyodat.” Amire a felkészült lélek természetesen így válaszol: „Uram, kész vagyok Őt elfogadni úgy, ahogyan te nekem felkínálsz. A teljes Krisztus kell nekem, megváltói tiszttségének minden részletével együtt. Prófétámmá fogadom Őt, és hitelt adok neki mindenben; főpapommá, és belé helyezem a teljes bizalmam; és királyommá, akinek, ha kegyelmedből képessé teszel rá, őszinte és maradandó engedelmességet fogadok.” Ez nyilvánvalóan egy megújított szövetség, a keresztyén eskü rövid összefoglalója.

Másodsorban gondoljunk az evés és ivás mozanatára, és további bizonyítékot találunk arra, hogy szövetségekötésről van szó. E szent vacsorán az áldott Istennel eszünk és iszunk egy asztalnál.

Igaz, hogy Ő számunkra láthatatlan, de minden keresztyén gyülekezetbe kinevezett valakit, aki Őt képviseli, és az Ő nevében, helyette fogadja azokat, akik vendégségbe jöttek Őhöz. Asztalt terít és enni ad nekünk, hogy evés és ivás által táplálékot nyerhessünk lelki életünk számára és támaszt lelki jólétünk számára. Nos, az együtt evés, ivás és ünneplés, mint a Szentírásból megtudhatjuk, a szerződések és szövetségek megkötésének szokásos velejárói voltak a zsidó történelem során; láthatjuk hogy Izsák és Abimélek, Jákób és Lábán lakomával pecsételik meg szerződésüket.

Ugyanez félreérthetetlenül kitűnik sok más helyen. Azok, akik közt nézeteltérés volt, csak akkor esznek-isznak együtt, ha előbb megbékéltek, mivel ez a barátság és családias érzület jegye, amit ellenségektől megtagadnak. Abimélek gyűlölte Izsákot, és nem evett-ivott volna vele, csak azzal a feltétellel, ha megegyeznek. Lábán sem cselekedett volna hasonlóképpen Jákóbbal, akit azért üldözött, hogy elpusztítsa, csak egy hasonló feltétel alapján. A polgári törvény egyik alapigazsága, hogy, ha valaki iszik egy olyan személy egészségére, ki ellen rágalmozás vagy egyéb szóbeli sérelem vádjával él, elveszti perét, mivel feltételezik, hogy ezzel megbékélt vele. A szerződést, vagy bármiféle felek közötti szövetségkötést jelölő héber szó az „enni” megfelelőjéből származik, mivel a zsidóknál és egyéb keleti népeknél állandó szokás volt, hogy a szövetséget közös evés-ivással pecsételték meg.

Nos, természetszerűleg nagy ellentét van Isten és miköztünk örökletes hitszegésünk, a Bűn okán,

1Móz 26,30

1Móz

31,44-46

mivel az Istennel szembeállít minket, s így Őt is szembeállítja velünk. Ezért, ahol a bűn uralkodik és irányít, világos, hogy nem való Istennel együtt enni és inni az Ő asztalánál. Ezen ünnepélyes alkalom azt feltételezi, hogy az ember előbb béküljön ki Istennel a Krisztusban, máskülönben nem valószínű, hogy szívesen látott vendég lesz. De még ha az ember ki is békül Istennel, gyakran elbukik, s e bukásokért szükséges megújítania bűnbánatát; az, hogy Isten időről időre asztalához enged minket, hogy vele ünnepelhessünk, változatos bűneink és gyarlóságaink dacára, elégségesen bizonyítja azt, hogy kész elnéznie azokat és újra megbékélni velünk. Ezért valahányszor leülünk enni és inni Ővele, újonnan el kell köteleznünk magunkat. Közülünk mindenki, még a legjobbak is elég bűnt követnek el két úrvacsoravétel közt ahhoz, hogy elveszítsék jogukat az isteni kegyhez, ha Isten oly szigorú lenne, hogy a vétket feljegyezné. Miután hát újólá megsejtettük Istent, csak akkor ehetünk és ihatunk vele együtt, ha újra kibékülünk vele, ismét elkötelezzük magunkat Neki; csak így őrizhetjük meg kegyeit, amire is soha máskor nincs nagyobb esélyünk, mint az úrasztalánál.

Ez még nyilvánvalóbbá válik egy harmadik megfontolásból, ami abból ered, amiből az úrasztalánál részesülünk: a nagy keresztyén áldozat emlékjegyeiből. Az úrvacsora legáltalánosabb és legáltalósabb megfogalmazása, melyre bizalommal visszavezethetünk mindent, ami vele összefüggésben van, a következő: a végtelen erény áldozatának emlékjegyeiből álló ünnepélyes vendégség,

melyet Üdvözítünk a kereszten a bűnért felajánlott (mint azt a tudós dr. Cudworth oly kitűnően elmagyarázza), mely megfogalmazás túl sokágú ahhoz, hogy itt külön tárgyaljuk, s ezért nem merülök jobban bele, mint amennyire jelenlegi célokat érinti. Nem nehéz megfigyelni, mily gyakran kísérik az Isten és ember közötti szövetségkötéseket áldozatok. Így volt ez Nőé esetében; ugyanígy Ábrahám esetében. Ugyanígy áldozatok kísérték a szövetséget, melyre Isten lépett a zsidókkal testületileg, és ezek az áldozatok megpecsételték a szövetséget.

Megfigyelhető továbbá, hogy az áldozatok valamely szövetségre alapultak. A szövetség, melyre Isten lépett a zsidókkal, megkövetelte tőlük, hogy a Törvény előírása szerint különféle áldozatokat ajánljanak fel, melyek, ha nem alapultak volna isteni szövetségen, nagy valószínűség szerint nem fogadtattak volna el. De tegyük fel, hogy a szövetség szögezte le azt, amit megkövetelt tőlük, ebben az esetben az áldozatok a szövetséget szentesítő szertartások, az Isten és népe közt kötött szövetség emlékjegyei voltak – emlékeztetők Isten számára, hogy eszébe juttassák ígéreteit, és emlékeztetők a nép számára, hogy eszükbe juttassák kötelezéseiket, s azok teljesítésére ösztönözzék és sürgessék őket. Minden egyes felajánlott áldozat Isten és az áldozatot felajánló személy között szerzett szövetséget feltételezett, s ez rámutat az igazi értelmére ama ígeversnek, melyet egyesek oly nehéznek ítélnék: „Gyűjtsétek elém kegyeseimet, akik áldozattal erősítik szövetségemet!”, mivel az áldozatok az Isten és népe közötti szövetség

1Móz 8-9

1Móz 15

2Móz 24,5,8

Zsolt 50,5

1Kor 11,25

jegyeként és pecsétjeként szolgáltak. Erre utalhat a mi áldott jó Urunk, amikor, az Úrvacsora szokásának megalapozásakor, így szól: „E pohár az új testamentum az én vérem által”, azaz: „A szövetségeket űsidők óta áldozatok szentesítették; a Törvény eredetileg a bűnös véret követelte, de valamely állat véret ajánlották fel helyette. Ám én saját vérem ontom ki érettetek, s íme nektek adom. Ezért hát új szövetség ez, mert nem áldozatok vére pecsételi meg, hanem a sajátom.” Ezt adja tudtul a szentíró is, amikor így szól: Nem bakok és tulkok vére által, hanem az ő tulajdon vére által ment be a szentélybe; „ezért új szövetségnek a közbenjárója ő.”

Zsid 9,15

Továbbá megfigyelhető, hogy, amint az áldozatok a szövetség pecsétjei voltak annak idején, hasonlóképpen az áldozat megevése találó függelék volt a legtöbb ilyen szertartásnak. A zsidóknál négyféle áldozat volt szokásban: égőáldozatok, vétekáldozatok, ételáldozatok és békeáldozatok. Az égőáldozatot teljes egészében felajánlották Istennek és elégették az oltáron; sem a papok, sem más emberek nem kaptak belőle részt. A vétek- és ételáldozatokból Isten is kapott részt, amit elégették az oltáron, és a papok is, amit megettek. Az emberek megbízottjaiként ették meg azt, mivel közbenjárói voltak Istennél azoknak, akikről azáltal, hogy adományt hoztak bűneikért és vétségeikért engesztelésül, feltételezték, hogy tisztátalanokká váltak. De a békeáldozatokból Isten és a papok mellett az áldozatot hozók is kaptak egy részt, melyből együtt részesülhettek barátaikkal, az Úr színe előtt vigadozván.

Az Ószövetségben különféle példáit láthatjuk annak, hogy az emberek az Úr színe előtt lakomáztak ezekből a békeáldozatnak nevezett áldozatokból. Így például Mózes, Áron és Izrael minden véne áldozatokat mutatott be Istennek, majd az Ő színe előtt evett belőlük. Hasonlóképpen az előbb említett általános szövetségekötésnél, ahol sok áldozatot mutattak be Istennek, olvashatjuk, hogy ettek, ittak, és meglátták az Urat, s Izrael fiainak e választottjaira nem bocsátotta kezét. Más-
2Móz 18,12
2Móz 24,11
1Sám 1,3-4
hol meg azt olvassuk, hogy Elkána évente felmegy a szent városba, hogy áldozatokat mutasson be Istennek és családjával együtt az Ő színe előtt egyen belőlük. Még sok hasonló természetű igehely létezik, de szükségtelen mind megemlítenünk őket.

Továbbá megfigyelhető, hogy az Istennek felajánlott áldozatok elfogyasztása Isten és a felajánló személyek közti szövetséget megszentelő szertartás volt. Mert Isten, aki úgy tervezte, hogy a zsidók közt fog lakozni, úgymond királyukként akart köztük élni, így a templom az Ő palotája volt, a papok meg lévíták őrsége és szolgálói. Házában számos lakosztály volt a különféle hivatalok számára, erre alkalmas bútorzattal. Az oltáron égett az Ő tüze, melynek soha nem volt szabad kialudnia, s a neki ajánlott áldozatok szolgáltak táplálékául. Nem mintha valóban megette volna a bikák húsát, és megitta volna a bakok véret – mint a külsősé-
Zsolt 50,13
gre túlságosan adókat megrója –, ám e dolgok s a bennük rejlő jelentés által különféle bölcs és nagy célokra tört. Nos, mivel annak idején az áldozatokat Isten táplálékának tartották, nagy kegy-

nek számított, ha valaki részt kaphatott belőlük. S mivel az áldozatok a szövetség pecsétjei voltak, a maradékukból való evéssel az áldozók még inkább elkötelezték magukat, hogy teljesítik a részt, ami az Istennel kötött szövetségből rájuk hárul, aki, mivel engedélyezte, hogy Ővele egyenek, okuk volt azt remélni, hogy elfogadta áldozatukat.

Ne higgye senki, hogy elkalandoztam a tárgytól, mivel az ilyesféle gondolatok és észrevételek segíthetnek e dolgok megértésében, melyekről (és más hasonló természetű dolgokról), ha nem vetünk rájuk némi fényt, szükségszerűen a sötétben tapogatózunk az Őszövetség nagy részét olvasva. Amellett, mondom, ezek a megjegyzések mind megfelelnek jelenlegi célomnak, mert ezek a dolgok hasonlítanak azokra, melyekkel foglalkozom. Mert amiképpen a szent szövetségeket eladig áldozatok kísérték, hasonlóképpen az Isten és miköztünk szerzett szövetséget, melyre minden reményünk alapul, Üdvöztőnk áldozata kíséri és erősíti meg, mely áldozatról az Ő asztalánál megemlékezünk. Mint ahogy a zsidók áldozatai a szövetséget szentesítő szertartások voltak, s az Isten és a nép közötti szövetség jegyei és pecsétjei, ugyanúgy a kereszten miértünk valaha felajánlott áldozatról való ünnepélyes megemlékezésünk is szövetséget szentesítő szertartás. És e szent léte-sítmény az Isten és miköztünk szerzett szövetség jegye és pecsétje, mely szövetség a mi drága Üdvöztőnk vérének alapul. S mint ahogy a zsidók áldozat által kötöttek szövetséget Istennel, mi is a mi nagy evangéliumi áldozatunk emlékjegyei fölött erősítjük meg Ővele kötött szövetségünket.

Továbbá, mint ahogyan a zsidók az Istennek feláldozott állatok húsát ették meg ünnepélyes keretek közt, hasonlóképpen a mi szent vacsoránkon is a Krisztus által érettünk bemutatott áldozatot fogyasztjuk el. S amiképpen a lakomák, melyeket az áldozatok fölött ültek, az Isten és űköz-tük kötött szövetséget szentesítő szertartások és a szövetségi közösség kötelékei voltak, az úrvacsora is, mely szintén egy áldozat feletti vendégség, az Isten és miköztünk kötött szövetséget szentesítő ünnepi vacsora, mely által, mivel az Ő asztalánál eszünk, iszunk és részesülünk húsából, szent szövetséget és sérthetetlen barátságot kötünk Ővele. Mint ahogyan Isten ama áldozatok és a fölöttük ült lakomák által jogerőssé tette szövetségét azokkal, akik részesültek belőlük, mivel bizonyos értelemben vele ettek és ittak, hasonlóképpen a velünk kötött szövetségét is az asztalánál elfogyasztott szent jegyekkel erősíti meg, melyekben részesít bennünket. És amint a zsidók az áldozatból Istennel részesülve megerősítették és jóváhagyták a szövetséget részükről, ugyanúgy mi a vendégségben való részvételünkkel megerősítjük és elfogadjuk az Isten és közöttünk levő szövetséget.

Harmadsorban pedig, mint ahogyan a zsidók azáltal teremtettek kapcsolatot Istennel, hogy az Ő házában lakomáztak az Ő áldozataiból, mi is úgy egyesülünk Krisztussal, hogy az Ő templomában, az Ő asztalánál vendégeskedünk testének és vérének emlékjegyeiből. S abbéli kötelességünk, hogy ragaszkodjunk hozzá, kövessük Őt és engedelmeskedjünk Őneki, ugyanannyira tültesznek minden egyéb köteléken szent mivoltukban, ere-

jükben és erényükben, mint amennyire Krisztus áldozata túltesz egy barom feláldozásán, vagy ahogy az Ő testéből és véréből való evés és ivás túltesz az ősi oltárok húsának megkóstolásán. Épp ezért, mivel az úrvacsora a lehető legvilágosabb jelképe annak a fajta áldozatnak, mely a szövetségeket szokta kfsérni, és mivel az áldozat emlékjegyeinek az ünnepe – mely ünnep mindig is szövetséget megerősítő szertartás volt –, ez nyilvánvalóan szövetséget megerősítő szertartás.

Gondoljunk még negyedikként a vádló ujra, mellyel e szertartás természetéből adódóan mutat ránk. Urunk az Ő asztalánál engesztelő áldozatként jelenik meg, s a legszörnyűbb szenvedéseket, nyomorúságokat és bánatot állja ki miértünk, melyeknek mindegyike hangos szóval szól hozzánk. Mintha asztalánál mindenkit felszólítana kínjai és zaklattatásai által, vére és sebei által, keresztje és passiója által, mindazok által, melyeket elszenvedett értük, hogy szeressék Őt és legyenek hűek hozzá; hogy gyűlöljék a bűnt és meneküljenek előle, s tagadják meg az ördögöt és annak minden művét, nehogy, már amennyire rajtuk múlik, semmissé tegyék az Ő munkáját, ismét keresztre feszítvén és megújítván szenvedését. Ezért hát azok, akik ezek után a megtört, vérző Krisztus testének emlékjegyeihez nyúlnak, mintegy tanúként hívják a mennyet és a földet, hogy örökre annak szentelik életüket, aki meghalt értük, s inkább meghalnak, mintsem szolgálatát elhagynák.

Nos, még a pogányok is úgy tartották, hogy az az eskü vagy fogadalom, melyet valaki úgy tett,

nogy közben egy állat még meleg belső részeire tette kezét (ami bizonyos alkalmakkor szokásos volt), a lehető legünnepélyesebb eskü. Akkor hát mennyivel ünnepélyesebbnek ítéelhetjük azokat a fogadalmakat, melyet akkor teszünk, amikor kezünket Krisztus szent testének emlékjegyeire tesszük!

Ötödször és utoljára, minden keresztyén felfogása elejétől fogva a mai napig az volt, hogy az úrvacsora szövetséget szentesítő szertartás, ami nem kis súlyú érv egy ilyen természetű ügyben. A számos bizonyítékból, melyet ezzel kapcsolatban fel lehet hozni, csak kettőt említék itt.

Az őskeresztyének az úrvacsorán annyira szentül és ünnepélyesen kötelezték el magukat fogadalmakkal Istenük és Megváltójuk mellett, hogy a pogányok veszélyes tervekkel és összeesküvésekkel gyanúsították őket. Ifjabb Plinius, egy tudós pogány őszintén igyekszik tisztázni őket e vádalól, és ugyanakkor beszámol néhány fogadalomról, melyet e szertartás során minden alkalommal megújítottak. „Az volt a szokásuk – mondja egy Traianus császárnak címzett levélben, mely fennmaradt az utókor okulására –, hogy egy meghatározott napon még a reggel beköszönte előtt találkoznak. Ekkor elénekelték egy himnuszt Krisztushoz mint Istenhez, és szent fogadalmat tettek, hogy nem követnek el gonosz cselekedeteket, tartózkodnak a hazugságtól és házasságtöréstől, soha nem szegik meg a szavukat, vagy tagadják meg fogadalmukat, amikor eljön az ideje, hogy betartsák azt. Ezután az volt a szokás, hogy elváltak egymástól, majd ismét találkoztak, hogy közösen étkezze-

nek – de ez az étkezés fényűzéstől mentes és ártatlan volt.”* De, bár beszámolójában csak tagadások szerepelnek, biztosak lehetünk abban, hogy igenlő fogadalmakat is tettek.

Másik bizonyítékom a „sákramentum” megnevezésen alapul, melyet e szertartás a keresztséggel együtt visel. A „sákramentum” szó szerepel a Szentírásban, hanem világos, hogy ember találta ki; az egyházban már kezdetben használatos volt e két szertartás, a keresztség s az úrvacsora megnevezésére és jelölésére. Ahogy telt az idő, más dolgok jelölésére is használni kezdték. Nos, igazából a sákramentum szó fogadalmat jelent. Eredetileg katonai eskü volt, melynek keretén belül a katonák hűséget fogadtak császáraiknak. Ezért, amikor azt látjuk, hogy az őskeresztyének a sákramentum szót az úrvacsorára alkalmazták és alkalmazzák azóta is, az arra utal, hogy tudatában voltak: szövetséget megerősítő szertartásról van szó, mivel azt jelenti, hogy e szertartás révén felesküszünk Krisztusnak, azokhoz a katonákhoz hasonlóan, akik hűségesküt tettek a császáruknak. És valóban, ha helyesen akarunk eljárni, valahányszor az úrasztalához járulunk, fogadalmat kell tennünk és el kell köteleznünk magunkat, hogy továbbra is Krisztus hűséges szolgálói, alattvalói és katonái maradunk, s amíg élünk, nem teszünk semmit, ami az Ő koronáját és méltóságát sértené.

Hát akkor hadd elmélkedjünk ezen, és tartunk egy kis szünetet. Gondoljuk meg, milyen

* Plinius: Levelek. X. 96.

különös példája is a leereszkedésnek az, hogy a mennyek hatalmas királya kegyeskedik valamilyen szövetségi közösséggel vállalni velünk úgy, ahogy vagyunk, bűnösökkel, kik annyira kihívták haragját, hogy megérdemelnénk, hogy Ő elhagyjon minket; velünk, hitetlen bűnösökkel, kik valaha Isten és Krisztus nélkül valók voltunk, idegenek az ígéret szövetségétől. Isten elszenvedi, hogy birtokoljuk szövetségét, megengedi, hogy vele együnk annak jegyeiből és részesüljünk pecsétjeiből, s ilyen családi közelségbe enged magához, ilyen tisztességre enged előlépni, mely ugyanakkor oly igen a javunkra, vigaszunkra és biztonságunkra szolgál. Ő, áldjad az Urat és dicsőítsd az Ő nevét! Magasztald és hirdesd dicséretét annak, aki nem tartja rangján alulinak, hogy figyelemre méltasson bennünket, habár mi alsóbbrendűek, hitványak, gyarlók és alávalók vagyunk; sőt, aki minket, szegény halandókat újra és újra úgy kezel, mintha valamiféle angyalok lennénk, és megengedi, hogy nála vendégeskedjünk és vigadozzunk szeretetéről megemlékezve s szövetségét megújítván.

Emellett gondoljuk meg, mégpedig komolyan, mekkora kegy részéről az, hogy megsokasítja kötelekeinket, hogy még eredményesebben eljegyezzen magának. A mi Istenünk tudja, milyen állhatatlan a mi szívuink, s emiatt oly gyorsan szeretne magához kötözni, amilyen gyorsan csak lehet. Úgy rendelte, hogy amint létezni kezdünk, szinte azonnal meg kell minket szentelni, és fogadalmat kell neki tennünk. E fogadalmat nagy ünnepélyességgel magunkévá kell tennünk és meg

kell újítanunk, mihelyt képessé válunk felelősségteljesen cselekedni; s utána is gyakran kívánja tőlünk, hogy ismét biztosítsuk hűségünkről a mi Urunk vacsorájának szent jegyei által. És mindennek az a célja, hogy még eredményesebben elkötelezzon minket arra, ami megkérdőjelezhetetlen kötelességünk, és amivel érdekünk szorosan összefügg. Azáltal, hogy újra és újra elkötelezésünk megújítására szorít, Isten a javunkat akarja, mivel ezzel akarja biztosabbá tenni számunkra, hogy elérhetjük azon felbecsülhetetlen javakat, melyeket nekünk szánt. Ezért hát ne érezzük terhesnek e kötelekeket, sőt értékeljük őket nagyra; annál inkább érezzük megbecsülve magunkat, minél inkább megsokszorozódnak rajtunk.

Edmund Calamy
Keresztyén fogadalmaink kifejezett megújítása

valahányszor az úrvacsorához járulunk, és útbaigazítások arra nézve, hogyan járjunk el helyesen

A következőkben pedig megmutatom, hogyan segít keresztyéni fogadalmaink félreérthetetlen megújítása, valahányszor a mi Urunk vacsorájához járulunk, abban, hogy még bőségesebben leartassuk eme szent szertartás áldásait. Ez igen jó alkalom arra, amit – attól tartok – nagyon gyakran elhanyagol számos keresztyén: hogy valahányszor a szentségekkel élünk, félreérthetetlenül megújítsuk szövetségünket Istennel. Amit ez alkalommal meg kell vitatnom, mint mondtam, alkalmas indokul fog szolgálni, mert, ha ki tudom mutatni, hogy csak ekképpen tudunk hozzájutni a haszonhoz, melyet számunkra a vallás szent intézménye tartogat, azt hiszem, senki, hacsak nem ellensége saját magának, nem lesz, aki ne egyezne bele készségesen, s ne kezdené máris gyakorlatba ültetni azt. Bizonyos és tagadhatatlan az, hogy a hívő úgy léphet előbbre a kegyelemben és az Istennek tetsző életben, ha tiszta szívből részt vesz a szent vacsorán, ám tudatlanságból, feledékenységből vagy mivel nem tudja, hogyan viselkedjen

az áldott ünnepélyen, elhanyagolhatja azon fogadalmát félreérthetetlen megújítását, hogy az Úr lesz. Ám mivel e sákramentum nyilvánvalóan több hasznot hozna az ilyen embereknek, s nagyobb előnyökkel járna számukra, ha minden egyes alkalommal határozottan és félreérthetetlenül átadnák magukat annak, aki önmagát adta értük, s ismételten elköteleznék magukat, hogy életüket annak szentelik, aki meghalt értük, következésképp, hogy akik továbbra is elhanyagolják ezt, ellenségük saját maguknak. Nos, ezt a következő három megfontolással fogjuk szemléltetni: (1) állhatatlan szívünk állhatatosabbá és tiszteletteljesebbé válik; (2) hitünk és reményünk megszilárdul és megerősödik; (3) vigaszunk nagyobb lesz ezen az úton, mint az másképp elképzelhető lenne.

(1.) Ha félreérthetetlenül megújítjuk fogadalmainkat, valahányszor az úrasztalához járulunk, attól állhatatlan szívünk állhatatosabbá és tiszteletteljesebbé válik. Senkinek sem szabad megfélemlenie arról, mennyire hajlamos szívünk arra, hogy becsapjon, mint egy megbízhatatlan fiú, és megfélemléskedjen azon dolgokról, melyeknek állandóan kormányozniuk s befolyásolniuk kellene bennünket, különösen, ha valamennyi ideje történetek már; mily könnyen torzítják el az érzékelésünket körülvevő tárgyai azon benyomásokat, melyekkel az emelkedettebb dolgok bírnak elménkben; és mily nehéz megakadályozni, hogy a világi feladatok háttérbe szorítsák a lelkieket. Sajnos, a legkitűnőbb emberekben is akkora hatalommal bír az érzéki, testi rész, és szívünk oly készségesen belenyugszik ebbe, és oly számosak

a kísértések, melyek szívünket Istentől elvonni akarják, és annyira hajlamosak vagyunk engedni azoknak, hogy nem tudjuk magunkat elég szorosán és elég sokszor elkötelezni arra, hogy szent, keresztyéni és Istennek tetsző életet fogunk élni. Ha még a gyakran megismételt ígéretetek ereje is megkopik idővel (és ki ne látná, hogy még a legjobbakkal is igen sokszor megesik ez?), milyen valószínűtlen, hogy ha csak egyszer szenteljük magunkat Istenünknek és Üdvözítőnknek, vagy csak néha ismételjük meg ezt, hosszú és számottevő szünetek után, állandó, meghatározó erővel bírna rajtunk!

De ha gyakorta és félreérthetetlenül megismétljük fogadalmainkat (s ha ügyelünk, hogy akár csak ama komolyság töredékével viseltessünk irántuk, mely illendő egy ilyen ünnepélyes esemény alkalmával), az nagyban növeli ránk való befolyásukat, mivel állandóan eszünkbe jutnak kötelezettségeink. Megerősít bennünket a kísértések ellen, állandó védelem, ösztönzés és felvilágosító számunkra. Mert, ha a kegyelem legkisebb mértékével is bírok, és elhatározom, hogy nem játszom Istennel s saját lelkiismeretemmel a legmerészebb és -kihívóbb módon, lehetséges-e, hogy ne kötelezzem el magam Istennek újra és újra, amikor minden egyes hónapban eszem a megváltó szeretet emlékjegyeiből? Elfeledhetem-e hirtelen, hogy másé vagyok, és nem magamé? Elfeledhetem-e én, vagy bárki más, mintha csak egyszer vagy kétszer esne meg egy élet során, hogy ünnepélyes fogadalmakat tettem? És ezek kifejezett és gyakori mivolta nem hatványozza

erejüket? Mert ez nemcsak az arra való emlékezést feltételezi, hogy az Úrei vagyunk, de egyben az Őelőtte hozott és nagyságának, méltóságának és tisztaságának legtisztéletreméltóbb jelei, s jóságának, kegyelmének és szeretetének legmeghatóbb zálogai fölött kialakított komoly elhatározást is, hogy a jövőben még inkább az Ővei leszünk, mint eddig voltunk.

Ha komolyan vesszük eme gyakran megismélt fogadalmainkat, mindenképpen éberebb, figyelmesebb, előrelátóbb, szorgosabb és megállapodottabb keresztyének leszünk jellemünkben és életünkben is, mint másképpen lennénk. Megkönnyítjük lelkiismeretünk dolgát, mert bármely pillanatban csak rövid időszakra kell visszatekintnünk, és amint bármi más elképzelhető, a legvalószínűbben zabolázza meg a kéjvágy dühöngését, csillapítja a kísértés erőszakosságát, ösztökél kötelességünkre, bűnbánatot idéz elő s segít talpra állnunk bűneink és bukásaink után. Nos, ez egyike azon áldásoknak, melyeket az úrvacsora sákramentuma tartogat számunkra; elnyerésére nincs valószínűbb mód annál a szokásnál, hogy félreérthetetlenül megújítjuk keresztyéni fogadalmunkat, valahányszor e jegyekkel élünk.

(2.) E szokás segít hitünk és reménységünk megerősítésében. Nincs áldás, melynek nagyobb hasznát vennék az úrvacsorával élő keresztyének, mint a hit. A hit ajándéka, ha Krisztust meglátjuk az Őt jelképező jegyekben, ha befogadjuk Őt, amikor átnyújtják nekünk azokat, s mindent visszaadunk neki – bár nem viszonzásképpen, vagy

bármiféle jutalom reményében, hanem kötelességtudatból és a legnagyobb hála zálogaként.

Ugyanezen áldás egy további jótéteménye az, hogy az Atya elméjét és szívét megláthatjuk szeretetének eme bámulatos tükrében, melyet elének helyez, és hogy az isteni Lelket a megszentelő ajándékaiban és áldásaiban láthatjuk, melyek minden hívőre – aki őszinte szövetséget köt Ővele – kiömlenek Krisztus nyereségének gyümölcseként, és az, hogy a lélek általa alkalmassá válik arra, hogy eme Lélek saját képére változtassa.

A hit sehol sem bír olyan előnyös helyzettel e munka elvégzésére, mint az úrvacsoránál; s ezen előnyünkön soha nem javíthatunk olyan mértékben, mint amikor komolyan és félreérthetetlenül megismételjük fogadalmainkat, mivel ezáltal megmutatjuk, hogy a hitünk által eme szertartás során felfedett dolgok ténylegesen hatnak ránk és igazán munkálkodnak bennünk. Ezáltal ítéltetik hitünk megfelelőnek, s ezáltal válik kormányzó elvévé kedélyünknek és életünknek. Összességében megfigyelhető, mennyire félreérthetetlenül kinyilvánítja Isten az úrasztalánál kegyének és szeretetének különféle jegyeit, melyeket ránk ruház és nekünk adományoz. Mindezeket mi a hit által fogadjuk el. Épp ezért illendő, hogy mi is ugyanolyan félreérthetetlenek legyünk neki adott válaszukban. És ezáltal hitünk megerősödik, mivel Isten iránti viselkedésünk e tekintetben megegyezik azzal, ahogyan Ő viszonyul hozzánk; és mivel ez a hit összpontosított tevékenységét idézi elő e szertartás során.

Ugyanakkor megerősödik ezáltal reményünk,

hogyan amit teszünk, elfogadtatik, s hogy segítséget kapunk szükségleteinkben, áldásban lesz részünk itt és dicsőségben a másvilágon. Minél félreérthetlenebbül és komolyabban áldozza magát valaki Istennek, valahányszor az úrasztalához járul, annál több oka lesz remélni, hogy Isten, aki soha nem utasít vissza egy önmegtagadó lelket sem, elfogadja őt; annál több oka lesz remélni, hogy elnyeri minden áldott gyümölcsét Krisztus áldozatának és halálának, akinek magát szentelte. Annál több oka lesz remélni, hogy a kegyelem áldott Lelke, kinek önszántából aláveti magát, irányítani és segíteni fogja őt; annál több oka lesz remélni, hogy mindene meglesz, amire ezen, vagy az eljövendő világon szüksége lesz, mivel oly teljesen elkötelezi magát és bízunk benne, aki megfelelő örökrésze neki mindkét világban.

(3.) Továbbá – s ez az előbbiből következik – e gyakorlat növelni fogja örömünket, melyről való gondoskodás e sákramentum egyik fő célja. Valóban igencsak örömünkre szolgál, hogy oly nemes és drága vendégségen vehetünk részt, amelyet Isten számunkra készít, amikor megteríti nekünk asztalát; kellemes szemügyre venni, ami ott látható, elfogadni, ami adatik, s oly kellemes kilátásban részesedni, melyre ott alkalmunk van. Ám ha komolyan és félreérthetetlen módon megújítjuk fogadalmunkat, hogy az Úréi leszünk, és ünnepélyesen elkötelezzük magunkat, hogy neki szenteljük életünk, a lelki létnek a legbőségesebb forrása, melyet megadhat e szertartás. Hiszen az evangélium üzenete szerint, ennek alapján tarthatunk joggal igényt az evangélium összes áldására,

melyek ama vér jogán ígértettek meg nekünk, melyről most megemlékezünk. A szeretetvendégség bűnbocsánattal, lelki békével, kibéküléssel és örökbecsapással való felruházást feltételez és az örökélethez való jogot minden igazán odaadó résztvevő számára, mindazoknak, akik szívből Úruknek és Megváltójuknak szentelik magukat.

Ezért a megújított fogadalmak megerősítik jogosultságunkat minden jelenlegi és eljövendő áldásra, s így szilárd alapot teremtenek a legteljesebb nyugalomhoz. Mert mi lehet megnyugtatóbb, mint az, hogy tudván mit jelképez ama szertartás, úgy találom, hogy jogom van részesülni az isteni kegy mindazon különleges jegyében, melyet ama szertartás során Isten átruház gyermekeire, melyről semmi sem biztosíthat kielégítőbben, mint az ismételt önelkötelezés arra – olyan komolyan és ünnepélyesen, ahogy csak tudjuk –, hogy szolgálói és alattvalói leszünk életünk végéig? Mindez együttvéve, gondolom, bőven elég ahhoz, hogy ajánlhassam e gyakorlatot.

Hátravan még, hogy néhány útmutatást adjak e tárgyval kapcsolatban, és megmutassam, hogyan ismételjük meg abbéli fogadalmunkat, hogy az Úréi leszünk, minden egyes úrvacsora alkalmából. Mivel ezt már oly sokan kitűnően szemléltették, rövidre fogom mondanivalóm. Ám minden komoly keresztyénnek ajánlom a következő nyolc útbaigazítást.

Útbaigazítások arra nézve, hogyan újítsuk meg fogadalmainkat

1. **ÚTBAIGAZÍTÁS:** *Mielőtt megújítandók fogadalmaitokat, hogy az Úrét lesztek, idézzétek fel múltbéli vétkeiteket, főként azokat, melyeket legutóbbi ünnepélyes fogadalmatok óta követtetek el. Ne véljétek ezt közömbös vagy lényegtelen dolognak, hanem olyasvalaminek, ami szükséges ahhoz, hogy ismét hasszon Istennek szenteljétek magatok. Ragadjatok meg egy alkalmas pillanatot arra, hogy elvonuljatok a világtól, és egyedül maradván lássatok komolyan neki, hogy meggondoljátok, milyen erős elkötelezettség láncol titeket máris az Úrhoz, s mily kevésbé tesztek eleget neki. Vizsgáljátok felül életeteket; szaggassátok fel vétkeitek emlékéket; vitassátok meg szívetek minden titkát, legyen bátorságotok szembesülni a legrosszabbal. Mert, mivel Isten mindent tud, mindenképp jó, ha ti is tudjátok mindezt, hogy ami hibás, kiigazíttasson és elkerüljétek az Ő jól megérdemelt haragját. Vizsgáljátok meg uralkodó jellemvonásaitok s kifejezett életcéljaitok, és emlékezzetek vissza, hogyan viselkedtetek bizonyos alkalmakkor, amikor – okotok van hinni – Isten szeme leginkább rajtatok volt. Gondoljátok meg, hogyan éltetek az áldott Isten előtt, hogyan viselkedtetek Megváltótokkal szemben, és mi történt tikkötetek s a Szentlélek között. Elmélkedjétek azon, hogyan viselkedtetek titokban, családotokban, különféle emberi kapcsolataitokban, hivatásotokban, az üzleti életben és magányos visszavonultságotokban; hogyan végeztétek dolgotokat önmagatokhoz s*

másokhoz viszonyítva. Figyeljétek meg, milyen gyarlóságokba merültetek be a legjobban, milyen kísértéseknek engedtetek, miket hanyagoltatok el, és miféle tevőleges vétket követtetek el. Ha az idő engedi, igen helyénvaló és hasznos, ha visszatekintünk életünkre, amíg csak emlékezetünk tart. És ezt a közönségesnél is nagyobb gonddal kell megtenni, ha az ember először járul az úrasztalához. De ha elfoglaltságunk nagyobb, elegendő, ha csak arra emlékezünk vissza, ami a legutóbbi úrvacsora óta történt, melyben is minél szigorúbbak vagyunk, annál jobb. Szemünk különösen figyelmezzon Deliláinkra, kik igen megzavarják érzelmeinket, és külön vizsgálat tárgyát képezze az, hogy legutóbbi fogadalmainknak miféle áthágására csábítottak őket. Általánosságban fektessünk le egy szabályt a magunk számára, majd hasonlítsuk hozzá magunkat s magaviseletünket, és hibáink hamarosan a felszínre kerülnek. Egy komoly és megfontolt személynek szükségtelen részleteznem e gyakorlat hasznát.

2. **ÚTBAIGAZÍTÁS:** *Komolyan alázkodjatok meg Isten előtt minden múltbéli vétkeitekért, legyenek azok ismeretesek vagy ismeretlenek, mielőtt új fogadalmakat tennétek neki. Minél nagyobb gonddal igyekszünk, az előző utasítást követve, magunkat vizsgálni és kutatni, annál több okot találunk arra, hogy a zsolnárfóval együtt így kiáltsunk fel: „Ki veheti észre a tévedéseket? Titkos bűnöktől tisztíts meg engem.” Mert mindnyájunknak vannak rejtett bűnei, melyekről nincs tudomásunk. Ezért, mondom, alázkodjunk meg minden múltbéli ismert és ismeretlen vétkeinkért. Vessétek magatokat Isten*

lába elé, és ismerjétek be, hogy többször eljátszottátok kegyét, és megérdemlitek haragját. Alázzátok meg magatokat, s ismerjétek be azon gyarlóságokat, hogy, mialatt elköteleztétek magatokat Istennek, a ti Megváltótoknak, és úgy tettetek, mintha neki szenteltétek volna életeteket, oly igen önmagatoknak éltetek, oly igen e jelen világnak, oly igen kéjvágyatok parancsai szerint. Különösen alázkodjatok meg azokért a mulasztásokért, melyeket terhelő körülmények kísértek. Ne képzeljétek, hogy Isten elfogad tőletek újabb fogadalmakat, amíg régi fogadalmaitok kifejezett megszegésével vádolhat titeket, melyet nem bántatok meg. E megalázkodás és lealacsonyodás, szomorúság és szégyenérzet múltbéli bűneink miatt szükséges előkészület ahhoz, hogy ismét Istennek szentelhessük magunkat, és Ő elfogadja ezt.

3. *ÚTBAIGAZÍTÁS: Óvakodjatok a túlzott könnyedség és aggályosság szélsőségeitől, amikor az úrasztalánál megújítani készültök fogadalmaitokat.* Óvakodjatok a könnyedségtől, hogy úgy ajánljátok magatokat ismét Istennek, mintha az közönséges, mindennapos és megszokott dolog lenne. Átkot idéznétek ezzel fejetekre és nem áldást. Óvakodjatok azért, nehogy közönséges és szentségtelen szívvel, világgal eltelt szívvel vagy bármiféle világi élvezet által rabul ejtett szívvel rontsatok neki egy ilyen szent ténykedésnek. Másrészt óvakodjatok a túl nagy aggályosságtól is, nehogy túlságosan felnagyítsátok a dolgokat, mintha azon gyengeségeitek, melyekbe nem merültök bele, és a meggyőződés hiánya miatt nem fogadtatnátok el, vagy tökéletesnek kellene lennetek ahhoz, hogy

az odaadás áldásait learathassátok. Ezzel visszahúznátok magatok ahelyett, hogy előrehaladnátok az isteni létben.

A túlzott könnyedség ebben az esetben vagy a szokásszámba menő világiasság (melynél szörnyűbb nincs is), vagy az előkészületekben való nagyfokú hanyagság, vagy pedig önmagunk ismételt – és első – Istennek ajánlásának természetéről, céljáról, fontosságáról és ünnepélyes voltáról való durva tudatlanság következménye. A túlzott aggályosság ebben az esetben néha az igen félénk természet eredménye, melyet fokoz a testi gyengeség, és emiatt e személyek sajnálatraméltók. Más alkalmakkor az az oka, hogy tévesen fogják fel, miként viszonyul hozzánk Isten az új szövetség rendelkezéseiben, félreértik evangéliumának szavait, avagy túl rideg, keserű és szigorú elképzeléseik vannak az áldott Istenről, melyeket óvatlanul szívnak fel itt-ott. E tévedéseiket, ha valamilyen is értéklik lelki békéjüket és javukat, gondosan tisztázniuk kell. Bár az első általában a kettő közül a sokkal veszélyesebb szélsőség, a második is igen kínzó lehet, mivel a lelket félelmekkel tölti meg, melyek kedvét szegik, bomlásnak indítják s alkalmatlanná teszik arra, hogy magát szabadon, ünnepélyesen és vidáman Istennek szentelje és ajánlja. Épp ezért mindkettőtől óvakodni kell, amennyire rajtunk múlik.

4. *ÚTBAIGAZÍTÁS: Valahányszor Istennek tett fogadalmainkat megismételni megyünk, alaposan gondoljuk meg, kivel lesz dolgunk, kik vagyunk mi, akiknek dolga lesz Istennel, és milyen célból tesszük ezt.*

(1) Emlékezzünk vissza, kivel lesz dolgunk, és

kinek újítjuk meg fogadalmunkat: Istennek, az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek. Az Atya Istennek, kit megtagadtunk, és aki mégis az áldás kútfeje, kiben egyedül lehetünk boldogságra; a Fiú Istennek, aki az egyedüli út az Atyához, közbenjárónk, főpapunk, pártfogónk, ügyvédünk és segítőnk; és a Szentlélek Istennek, aki elhozza mindazt a fényt, életet és szeretetet, mely arra ösztönöz bennünket, hogy az Atyának a Fiú által örvendezhessünk ebben az életben vagy majdan egy tökéletesebben. Istennel lesz dolgunk ebben az ügyben, neki – akinek magasztossága, dicsősége, hatalma, nagysága és jósága felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan – kell átadnunk magunk, valahányszor ismét az asztalához járulunk. Ez ügyben mindhárom személlyel, akik Istennek nevezettek, dolgunk lesz. E gondolat, ha jól belénk vésődik, elégséges, hogy bennünk a legnagyobb áhítatot, tiszteletet, komolyságot és odaadást kiváltsa, valahányszor e cselekedetre rászánjuk magunkat.

(2) Ugyanakkor jusson eszünkbe, kik vagyunk mi, akik megújítani készülünk fogadalmunkat, hogy az Úréi leszünk. Elsősorban az jusson eszünkbe, hogy olyan bűnökkel megterhelt lények vagyunk, melyekért sose tudunk vezekelni, és oly mértékű engedelmisséggel tartozunk, melyet soha nem tudunk megfelelőképpen leróni.

a) Jusson csak eszünkbe, hogy bűnökkel megterhelt lények vagyunk, melyekért sose tudunk megfelelőképpen vezekelni; és emiatt Isten pusztá szájalomból áldozatot készített nekünk, melyet asztalánál elének tesz, és ennek emlékjegyeinél, valahányszor magunkhoz vesszük őket, újonnan

el kell köteleznünk magunkat az Úrnak. Ezért minden alkalommal, mint bűnösök, elítélt bűnösök, fogadjunk engedelmisséget a jövőre nézve, mélyen átérezve, hogy méltatlanok vagyunk e könyörlésre; ez legyen az egyedüli védekező érvelésünk magunk mellett, és az is másvalaki érdemeinek köszönhető.

b) Azt se feledjük, hogy oly mértékű engedelmisséggel tartozó lények vagyunk, melyet soha nem tudunk megfelelőképpen leróni. Habár sokszor esküszünk, a töredékét sem tudjuk betartani fogadalmainknak, hacsaknem úgy, hogy az, akihez fogadalmaink szólnak, irányít és befogad. És ha mindent megtettünk, hogy teljesítsük ígéreteinket s lerőjük számtalan kötelezettségünket, még mindig sok hűja lesz a dolognak; amikor megtettük mindazt, amire képesek vagyunk, csak haszontalan szolgálak leszünk. Isten valójában egy cseppet sem lesz több mindazon szolgálatok által, melyeket neki teszünk. Ez a gondolat, ha jól eszünkbe véstük, megőriz majd attól, hogy azt higgyük, saját erőnkben tesszük, amit teszünk; azt eredményezi majd, hogy állandóan függeni fogunk a felsőbb segítségtől; arra ösztönöz, valahányszor megújítjuk fogadalmainkat, hogy a Szentlélekhez meneküljünk, hogy támogasson és segítsen betartani ezeket s eleget tenni nekik; s visszatart a dicsékvéstől, ha egy kicsit is őszinték és hűek maradtunk az Ő befolyásának köszönhetően. Mindkét meggondolás, ha magunkévá tesszük őket, mély alázatra késztet minket, átérezvén gyarló, gyenge és tehetetlen mivoltunkat, valahányszor újonnan Istennek készülünk szentelni magunkat.

(3) Ugyanakkor emlékezzünk arra, mi végre s mi célból fogadjuk újra és újra, valahányszor az úrasztalához járulunk, hogy az Úréi leszünk. Röviden két feladatunk van: minél jobban biztosítsuk az Úr jóindulatát magunknak, és minél hatékonyabban kötelezzük el s ösztökéljük magunkat feladataink teljesítésére. E célkitűzéseket tartsuk szemünk előtt ez ügyben; és ezek alapos megfontolása segít majd, hogy komolyan vegyük fogadalmainkat, miután meghozzuk azokat, s hogy utána gyakorta gondoljunk rájuk.

5. ÚTBAIGAZÍTÁS: *A szent ünnepélyből személtetek ki magatoknak a legalkalmasabb pillanatot arra, hogy magatok Krisztusnak ajánljátok, azt, amikor Őt és minden jótéteményét, hogy úgy mondjam, a kezetekbe veszitek, meg a szívetekbe fogadjátok.* Kétségtelen, hogy ezt elfogadhatóan megtehetnétek a szertartás egyéb pillanataiban is. Ám a legjobb alkalomnak a kenyér és bor vétele tűnik. Ezért minden úrvacsoraosztáskor, amikor átveszitek a kenyeret s a bort, mint Krisztus és minden jótéteménye kézzelfogható ábrázolását, Isten Krisztus által lelkekre irányuló szeretetének látható bizonyítékát, újonnan ajánljátok fel magatokat Istennek Krisztuson keresztül, hogy folyamatosan az Ő szeretetében és félelmében élhessetek, s törvényeinek való szigorú engedelmségben, míg csak a mennyben nem lesz lakásotok. Amikor a lelkész Krisztus hírnökeként, kezetekbe adja a megszentelt jegyeket, hálásan csodáljátok meg az isteni kegyet és bőséget, mely ilyen kimondhatatlanul értékes adományokban jut kifejezésre, mint amelyeket magatok előtt láttok – akkor, mint mond-

tam, kiáltatok fel szívetek mélyéről: „Készségesen elfogadom az általad ajánlott szövetséget, ó Uram. Lelkem örömet elfogad téged Istenemnek és Atyámnak, Megváltómnak és Megszentelőmnek. És ezáltal neked ajánlom magam, hogy legyek a te birtokod, alattvalód és gyermeked, hogy szentelj meg, ments meg, szeress engem, és én is boldogan szerethesselek téged mindörökké. Ő, pecsételd meg e szövetséget a te Lelkeddal, melyet e sákramentumodban nekem ígérsz, hogy fenntartás nélkül és teljesen a tied lehessen örökre.”

6. ÚTBAIGAZÍTÁS: *Valahányszor az úrvacsora vételekor ismét megfogadjátok, hogy az Úréi lesztek, különös gonddal esküdjetek meg, hogy megölitek azon gyarlóságokat, mely leginkább jellemez benneteket, s leginkább megbecsteleníti Istent, veszélyezteteti kényelmeteket és javatokat.* Szabad akaratotokból áldozzátok fel azt annak, aki áldozatként adta magát értetek. Legkedvesebb gyarlóságokat a legközelebbi, legszorosabb, és egyik legveszélyesebb ellenségeitek. Fogadjátok meg azért, hogy állandó harcot vívtok ellene, s hogy – bár kevés a reményetek arra, hogy gyökeresen kiirhatjátok – ha az isteni kegyelem segít nektek, nem adjátok meg magatok s nem hódoltok be neki; nem engeditek, hogy elhatalmasodjon rajtatok. Ügyeljete, hogy félreérthetetlenül esküdjetek ellene annak, ami, ha elhatalmasodna, minden fogadalmatokat semmissé tenné.

7. ÚTBAIGAZÍTÁS: *Minden egyes úrvacsoránál ne csak azt fogadjátok meg, hogy általánosságban, de azt is, hogy minden körülmény közt ezt tesszitek.* Újra és újra bocsássátok magatokat az Ő rendelkezésére minden tekintetben, ahogy azt jónak látja. Külö-

nösen foglaljátok ezt imáitokba az úrasztalánál, hogy beleegyeztek a gondviselés minden rendelkezébe, elégedettek lesztek minden állapotban, melybe Isten jónak lát titeket belevinni. Mondjátok le arról, hogy saját sorsotok kovácsai legyetek. Ismételt fogadalmaitokkal tudatosan mondjátok le minden tulajdonotokról az isteni gondoskodás és gondviselés javára, és tökéeljétek el, hogy ragaszkodni fogtok Istenhez, bármibe is kerüljön ez nektek; hogy, ha életeteket is veszi, ti bíztok Őbenne; hogy követni fogjátok, akár ráncolja homlokát, akár mosolyog; hogy feddését úgy fogjátok viselni, mint egy atya megrovását, aki jót akar nektek; hogy bármit rendeljen számotokra, a legjobbnak tekintitek azt. Egyszóval határozzátok el magatokat, hogy akaratotokat teljességében feloldjátok az Övében. Ha ezt teszitek minden úrvacsora alkalmával, az biztosan megelőz reneteg bajt; békesség és vigasz forrása lesz számunkra, bármilyen helyzetben legyünk, bármi is történjék velünk.

8. ÚTBAIGAZÍTÁS: *Vigyázzatok, hogy minden megújított fogadalmatok állandó velejárója a legmélyebb hála legyen.* A hála nincs jobb alkalom ennél, mikor egyáltalán valamelyes reményünk is lehet arra, hogy Isten elfogadja a magunk neki szentelését Krisztus által; mikor, bár a múltban tett fogadalmainkat megszegtek, ismét elfogad minket azok megújítása által. Mikor van bennünk bátorság és hajlandóság azok megújítására; mikor van okunk az égből erőt remélni, ami képessé tesz azok betartására, miután megújítottuk őket; mikor ily előnyös időszak áll rendelkezésünkre megújít-

tásukra, mint amelyet az úrvacsora kínál. Mindezek okot szolgáltatnak a hála.

Ezért hát ajánljuk magunkat Istennek időről időre, szent örömmáorban levő lélekkel, jókedvűen és vidámsággal eltelve, mely a hálás szív természetes hajlandósága, hogy megmutassuk, nem rabszolgaságként vagy lélekölő munkaként tekintünk erre, hanem mint legnagyobb örömünkre.

Ha követitek e néhány útmutatást, az úrvacsora mássá lesz, mint közönségesen lenni szokott, s általa érezhetően több áldást és erőt nyerünk, mint amennyit amúgy kaphatnánk.

Thomas Wadsworth
Minden keresztyén elengedhetlen
kötelessége, hogy az úrvacsorával éljen

1Kor 11,24

*„Ezt cselekedjétek az én emlé-
kezetemre.”*

E szavak Jézus Krisztus egyik utasítását képezik, melyet Pál apostol kinyilatkoztatás útján nyert, és melyeket, mint Krisztus hírnöke, kihirdetett az egyháznak, hogy nemcsak a korinthusi gyülekezet, de Krisztus teljes, egyetemes egyházának minden nemzedéke vegye tudomásul és engedelmeskedjen neki egészen az Ő második eljövételéig, mint olyan parancsnak, mely szoros összefüggésben van a keresztre feszített Megváltójuk dicsőségével és saját lelki boldogságukkal és vigaszukkal. E tény kitűnik az idézet itt következő magyarázatából is.

A szövegnek négy része van, melyből kettő szó szerint benne van, a másik kettő meg rejtett jelentés.

- I. Egy feladat: „Ezt cselekedjétek”.
- II. Ennek célja: „az én emlékezetemre”.
- III. A feladat kötelező mivolta: Krisztus utasítása. Ez rejtett jelentés.
- IV. Azok, akikre a kötelezettség vonatkozik: az

egész cselekvő egyetemes egyház, amennyiben a Szentírás erre ösztönzi őket. Ez hasonlóképpen rejtett jelentés.

De minderről a maga rendjén.

I. A feladat: „Ezt cselekedjétek”. Mi az, amit tenni kell? Pál apostol elmondja nektek ezt ennek az igeversnek az elején: „Vegyétek, egyétek! Ez az én testem, mely tiérettetek megtöretik”, meg a következőben: „E pohár amaz új testamentum az én vérem által; ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre”.

Íme egy feladat, testvéreim, annyira egyszerű, annyira könnyű, melyről nincs okunk azt mondani, hogy nehéz vagy érthetetlen lenne. Mert mi lehet világosabb, mint egy ennyire félreérthetetlenül kifejezett parancs, és mi lehet könnyebb, mint enni, inni és felidézni legnagyobb s legjobb barátunkat, „aki minket szeretett, és megmosott bennünket a mi bűneinkből az ő vére által”? Ezért, ha elhanyagoljuk, az mindenképpen olyan bűnnek bizonyulna, melyre nincs bocsánat.

Jel 1,5

De ha bárkit közületek sért a parancs külső egyszerűsége, és ezért kísértést érezne, hogy teljesítését elhanyagolja, emlékezzen arra, kik botránkoztak meg magában Krisztusban szülei szegénysége miatt. Azt mondták: „Nem ez-e amaz ácsmesternek fia?” Így kezdődött elfordulásuk Krisztustól, és ezt hatalmas baj követte, mégpedig az, hogy Krisztus is elfordult tőlük. Kétségtelen, hogy amint szüleinek alacsony sora nem lett volna szabad, hogy kisebbitse az Ő dicsőségét ama hűtlen személyek előtt, ugyanúgy a kenyér és bor lát-

Mt 13,55

szólagos szegényessége sem kisebbítheti semmiképpen megváltásunk misztériumának dicsőségét, melyet e jegyek jeleznek. Tudom, világias észjárásunkban könnyen felmerül, hogy mivel Krisztus emlékművet akart állítani emlékeztetőül az Ő nagyságáról, aki vérével váltotta meg az egyházat, egy ilyen vállalkozás dicsőségéhez illőbb lett volna egy látványosabb emlékmű. Például megparancsolhatta volna tanítványainak, hogy vert aranyból emeljenek neki szobrot ünnepélyes gyülekezéseik színhelyén, mint azt a római szenátus tette kitűnőségeivel, kiknek szobrot emelt a Kapitóliumban, vagy ahogy azt a londoni szenátus teszi királyai tiszteletére; szobrot ajándékoznak nekik a Royal Exchange-ben.

Erre csak azt mondhatom, hogy Krisztus nyilván bölcsőbb, mint az emberek, és hogy ez az emlékműve, melyet megalkotott Önmaga számára, sokkal alkalmasabb az általa előírt célra, mint amit a mi hiú elménk javasolt vagy javasolhat egyáltalán. Mert miért döntött volna úgy, hogy aranyszobrot emeljenek az Ő emlékére, amikor oly jól ismerte az emberi természetet s annak bálványimádásra való hajlamosságát, és ezért előre látta, hogy valószínűleg nem használnák azt jobb célra, mint a zsidók a bronzkígyót, melynek igen méltatlanul lerótták az egyedül Istent megillető tiszteletet? S hogy kimutassam: ez nemcsak haszontalan párhuzam, csak annyit kérek, emlékezzetek arra, hogy bár Megváltónk bölcs választása a kenyérré és a borra esett, melyek a lehető legalkalmatlanabbnak tűnnek arra, hogy bálványozzuk azokat, mégis milyen rosszul használták az emberek. Milyen

balgán lényegítette át azokat haszontalan elméjük Istenné, melyet nem kell külön elmagyaráznom azoknak, akik tudják, hogy a világon pápisták is vannak, s hallottak azok bálványimádó tanáról az átlényegülésre vonatkozóan.

ELLENVETÉS: De talán egyesek tovább erősödnek, hogy, ha már Megváltónknak úgy tett, hogy vendégséget jelöljön ki a rá való emlékezés alkalmául, egy díszesebb lakoma találóbbr lett volna, és így jobban kifejezte volna annak az Úrnak a nagyságát és gazdagságát, kinek asztaláról szó van; de hogy csak egy darab megtört kenyeret és egy pohár bort kapjunk, melyik szegény embernek van egyszerűbb vendégsége?

Erre ugyancsak könnyen válaszolhatunk. Azt mondom tehát, hogy egy oly pompás lakoma, mint amiről ti beszéltek, nem talált volna annyira a céllal, melyet Krisztus a szereztetésnek szánt; mert Krisztus ezzel a vacsorával nem a hasatok kívánta megtölteni, hanem a lelketek felfrissíteni. Nem azért alapította, mint a zsidók az első zsenge ünnepét, azaz emlékezésül arra, hogy Isten megáldotta a földet, és bőséges természettel ajándékozta meg őket, hanem magasabb természetű dolgokra való emlékezésüképpen, láthatatlan, lelki és örök dolgokra: arra, hogy megmentett benneteket a bűntől, törvénytől, sírtól és pokoltól – mely Krisztus testének megtöretése s vérének tiéretetek való kiontatása által történhetett meg. Nos, a ti fenséges lakomáitok nem alkalmasak az efféle megemlékezésre, mivel inkább megbéklyózták volna lelketeket, tompává és ostobává tették volna azokat, s sokkal kevésbé alkalmassá arra, hogy a fentiek-

hez hasonló isteni és magasztos dolgokon elmélkedjenek. Ezért hát sokkal jobb, hogy ilyen szerény e vacsora, mint ha oly nagyszerű és királyi lenne, mint ti azt jónak látnátok.

Másokat, akiket bőségesen kielégít Uruk bölcsessége, és azon dolgok természete, melyeket Ő saját emlékezetére kiválasztott, azért még érdekelhet – és joggal – e választás miéértje, melyet én a következő négy kérdésre egyszerűsítetek:

1. Miért esett az Úr választása a kenyérré, és nem más természetű eledelre?

2. Miért kell a kenyeret megtörni?

3. Miért kell venni és enni?

4. Miért a bor és nemcsak a kenyér? És miért a bor és nem egyéb ital?

1. Az elsőre azt válaszolom, hogy a kenyeret azért választotta, mivel a legalkalmasabb jelképe annak a valóságnak, mely hitűnknek felkínáltatik; és ez Ő maga, mivel Ő az élet kenyere a lelkünk számára, hisz Ő maga nevezi magát annak. „Mert az az Istennek kenyere, amely mennyből száll alá, és életet ad a világnak.”

Jn 6,33

És a 35. versben: „Jézus pedig monda nékik: én vagyok az életnek ama kenyere; aki hozzám jő, semmiképpen meg nem éhezik, és aki hisz bennem, meg nem szomjúhozik soha.” Nyilvánvaló, hogy az ember földi élete nem függ jobban a romlandó kenyértől, mint amennyire a lélek részese-dése a kegyelemben és a dicsőségben függ azon erénytől, mely a szenvedő Jézusból árad. Pál apostol így szól: „Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” A hit teljes élete, s a kegye-

Gal 2,20

lemnek szíveinkben való lakozása Jézus Krisztus, az „élet ama kenyérének” erényei és befolyása által adatik meg és tartatik fenn. S hasonlóképpen örökéletünk is tőle függ, mint ahogy Ő is mondja: „Munkálkodjatok ne az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, amely megmarad az örök életre, amelyet az embernek Fia ad majd nektek.” Ez az eledel az Úr maga, aki szenvedéseivel békességet, s kegyelemmel és dicsőséggel megáldott életet szerzett nekünk.

Jn 6,27

S valóban, semmiféle eledel nem mutatja meg nekünk oly világosan eme misztérium értelmét, mint a kenyér, mivel egyetlen más ételféleség sem talál jobban az emberi természethez, nem oly változatlanul kellemes az ínynek, nem oly tápláló. Az ember inkább mégél kenyéren és más étel híján, mint egyéb ételen, kenyér híján. Ezáltal a kenyér kitűnően tanúsítja a lelki életet adás misztériumát, mivel, amiképp a test számára is létezik egyéb eledel a kenyéren kívül, hasonlóképp a lélek más úton is nyerhet életet, nemcsak a Megváltó által, mégpedig az Isten törvényének pontos betartásával. De sajnós a bűnös a test gyengesége miatt nem tudja megemészteni e kemény eledelt, és ezért az nem élheti. De az, hogy egy szegény, gyenge, nyomorult bűnöst a megsértett Isten kegyelemben részesít és elfogad a Megváltóban és Őáltala, oly alkalmas életmód egy bűnös számára, melynél alkalmasabbat sem ember, sem angyal nem találhatott volna ki; ezért hát semmi sem tárja jobban elénk e misztériumot, mint a kenyér.

2. De miért kell a kenyérnek megtörnie? Maga Krisztus tárja elénk ennek misztikus okát e

tanulmány mottójául választott igében: Krisztus testének megtöretését hivatott jelképezni. Testének megtöretését úgy kell értelmeznünk, hogy magában foglalja az istenivel egyesült emberi természetének minden szenvedését, lelkének szenvedésével együtt (melyekre három erőteljes kifejezést használnak az evangéliumok írói, és melyek mindazon gyötrelmeket jelképezik, amelyek Őt sújtották amiatt, hogy Isten elhagyta); hasonlóképpen testének minden egyéb szenvedését is, melyekről Ézsaiás oly ékesszólóan beszél. Krisztusról beszélve ezt mondja: „Utált és az emberek-től elhagyott volt, fájdalmas férfiú és betegség ismerője!” És „Betegségeinket ő viselte, és fájdalmainkat hordozá” (4. vers). És: „ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünknek büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyulánk meg” (5. vers). És „kínoztatott” (7. vers). Mindezek a szenvedések keresztre feszítetésében érték el tetőpontjukat: „aki a mi bűneinket maga vitte fel testében a fára.” Ezek a szenvedések jelentették „egyetlenegy áldozatát”, mellyel eltörölte a bűnt” és „örökre tökéletesekké tette a megszentelteket”. Hát emiatt kell a kenyeret megtörni, mielőtt vesszük és megesszük. A megtört kenyér a jel, és Krisztus szenvedése a misztérium, amelyet az jelöl, ahogy ezt a fentiekben kimutattam.

3. Miért kell e megtört kenyeret venni és enni? Ennek is megvan a maga misztériuma, mely azt jelképezi, hogy Krisztus lelke és teste nem saját bűneiért töretett, zúzatott és sebezett meg, mert „széplőtelen bárány” volt Ő; a mi bűneinkért

és a mi javunkra történt mindez. A mi drága Jézusunk könnyek közt vet, és mi vigasságban aratjuk le könnyei gyümölcsét. Véres izzadságának s a kertben elszenvedett kínjainak dicséretes bemutatásával, a kereszten elszenvedett kimondhatatlan testi és lelki kínszenvedések által gyógyszert készített Ő, s halálával tökéletesíti azt; az így elkészített orvosságot mi hitünk által kiisszuk, s feléledünk a bűn és a halál állapotából. Jó búzaként ajánlotta fel magát, melyet Isten törvénye s igazsága megőröl, hogy az „életnek ama kenyere” süttessék belőle, melyből mi hit által együnk, és általa örökké éljünk. Így hát azzal, hogy e sákramentumban Krisztus megtöri a kenyeret és átnyújtja egyházának, misztikus módon kijelenti, hogy szenvedéseinek egyedüli célja a mi érdekünk volt; épp ezért mondja, hogy: „Ez az a kenyér, amely tiérettetek megtöretett”. S hasonlóképpen azzal, hogy vesszük és megesszük, ugyancsak jelképesen valljuk: hinni fogunk benne egész életünk során, s teljes mértékben tőle függ lelkünk megváltása s az, hogy Isten elfogad bennünket.

4. De miért adta a bort is e vacsora alkalmával, és rendelte el, hogy igyunk belőle a rá való emlékezésüképpen?

Válaszom az, hogy e kiegészítésnek jól megfontolt indoka volt, mert ezáltal fény derül az Ő véres halála általi megváltatásunk egy újabb misztériumára.

(1) Először gondoljátok meg, hogy az ember testi léte evés által nem tartható fenn, ha nem iszik is; mert ugyanúgy szomjan is halhatunk, mint éhen. Ezért Krisztus azért, hogy véreből in-

nunk - amit a pohár jelképez -, és testéből ennünk ad, kinyilvánítja: az, hogy elszenvedte a halált miattunk, minden szempontból teljes és elégséges lelkünk szellemi és örök életéhez. Tehát, mint ahogy az, akinek kenyere és itala van, nincs híján semminek a létfenntartáshoz, ugyanúgy az is, aki hite folytán vesz a megtört, vérző Krisztusból, nincs híján semminek ahhoz, hogy Isten elfogadja őt, vagy a lelki élet olyan szintjére jusson el, mely a dicsőséges élet hírnöke és letéteményese.

(2) De gondolatok ismét az általa kiválasztott ital természetére: bor az, és nem víz. Ez a következő jelképezheti: mint ahogy nincs még ital, mely oly ízletes lenne az ínynek, oly frissítő és erősítő lelkünk számára, ugyanúgy azon lelki élet, melyre Krisztus halála emel minket, az elképzelhető legkellemesebb és legboldogabb élet. Mert, amiképpen a bor minden más italnál inkább felvidítja a szomorú, elcsüggedt embert, a keresztre feszített Krisztusban való hitnél semmi sem vidítja fel jobban a lelket. Péter is ezt állítja: „Akit, noha nem láttatok, szerettek; akiben, noha most nem látjátok, de hisztek benne, kibeszélhetetlen és dicsőült örömmel örvendeztek”. Ennyit a kötelesegről: „Ezt cselekedjétek”.

1Pt 1,8

II. A kötelesség célja a következő: „az én emlékezetemre”. Itt két dolgot kell megvizsgálni:

1. Mi volt az oka annak, hogy szertartást alapított az emlékezetére?

2. A bűnösök iránti szeretetének tettekben és egyéb formában való megnyilvánulásai közül mi-

ért épp értünk való szenvedései által kell emlékeznünk rá, mely is e vacsora különleges értelme?

1. Az elsőre azt válaszolom, hogy emlékezzetek vissza, mikor szerezte e vacsorát: halála napjának előestéjén. Nos, halálának rendeltetése a következő volt: hogy a földről a mennybe vitessék, és ott személyesen jelen legyen az ítélet napjáig. És, hogy egyháza hosszú távolléte alatt ne feledkezzen meg róla, e vacsorát jelölte ki, hogy gyakorta ösztönözze a rá való emlékezőt, míg csak újra el nem jön.

2. A másik kérdésre azt válaszolom: Jézus a következőkért akarhatta, hogy szeretetének e műve a többieknél inkább emlékezetes legyen:

(1) Mert az, hogy meghalt egyházáért, a legnagyobb műve volt annak a szeretetnek, melyet egyháza iránt tanúsított. Krisztus ezt mondta: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért.” János apostol is így szól: „Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Ő az ő életét adta értünk.” Ha egy ember lemondana szabadságáról, és rabszolgaságot vállalna, vagy lemondana vagyonáról, és szegénnyé válna, vagy elhagyná hazáját és számkivetetten élne barátjéért, mindezek nagy szeretet kifejezései lennének; de egyik sem hasonlítható össze azzal, ha valaki életét adja s vérént ontja barátjéért. Ez utóbbival mutatta ki Krisztus oly ékesszólóan szeretetét egyháza iránt; ebben dicsőül meg, és azt akarja, hogy egyháza sose feledkezzen meg, hanem gyakorta emlékezzen meg róla e vacsora alkalmával.

(2) Mert, bár egyszerű bizonyosságait adta és

Jn 15,13

1Jn 3,16

adja irántunk táplált szeretetének, mint például feltámadásával, mennybemenetelével, közbenjárásával, megdicsőülésünk előkészítésével s végül abban, hogy újra el fog jönni minket feltámasztani, megigazítani s magához venni, hogy lássuk és élvezzük a dicsőséget, melyben Ő Atyja oldalán gyönyörködött, mielőtt a világ megteremtett – mindezek ellenére e szertartás az Ő véres haláláról, és nem a többi áldásról való megemlékezés. És miért? Mert amazok mind ettől az egytől függenek. Krisztus soha nem támadhatott volna fel a megigazíttatásunkért, ha nem hal meg a törvény és Atyja igazságának kielégítésére. Nem lehetett volna Közbenjárónk, nem lakozhattunk volna a dicsőségben, és Atyja sem tűrte volna, hogy szertatérven valamelyikünket is magával vigyen, ha halálával nem szerzett volna békét nekünk, nem nyitotta volna meg az új utat a szentek szentjébe, s nem érdemelt volna számunkra dicsőséges feltámadást s bemenetelt a mennyei és örökkévaló dicsőségbe. Így hát, mivel egyháza iránti szeretetének összes többi műve a halálán múlik, nem csoda, hogy e vacsorát halálára való emlékezésnek jelölje ki inkább, mint bármi másra, amit tett vagy tenni ígért értünk.

A következtetés az, hogy, mivel e szertartásnak oly dicső célja van, mégpedig a legnagyobb szeretetről való megemlékezés, melyet az Atya Isten vagy a Fiú Isten valaha mutatott felénk, bizonyára fényt és dicsőséget sugároz az úrvacsoravétel kötelességére, s arra ösztönöz, hogy örömet éljünk vele.

III. E rendelés kötelező mivolta Krisztus parancsának köszönhető. Erre a szöveg csak utal, de az előző igeversben kifejezetten jelen van. Hogy is mondja Pál apostol? „Mert én az Úrtól vettem, amit néktek előtökbe is adtam.” Pál apostol csak „elénkbe adja”; a parancs Krisztusé. Ő a szerzője. Krisztus és nem Pál mondta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” Krisztus utasításai a kötelek, melyek engedelmességre köteleznek minket; ha kötelekeiből kitörünk, nem vagyunk egyebek bűnösöknél. Emlékezzetek, kik voltak, akik összeesküdtek, mondván: „Szaggassuk le az ő bilincseiket, és dobjuk le magunkról köteleiket!” Azok voltak, akiket az Úr „megcsúfol”, s egy napon „szól nékik haragjában, és megrettentí őket gerjedelmében”.

A felettesek parancsai megszabják alárendeltjeik minden kötelességét és megbüntetik a hanyagságot; s minél magasabb rangú vagy hatalmasabb a felettes, annál inkább érvényes a parancs és annál nagyobb büntetés vár az engedetlenkedőre. Ha az angyalok szavának való engedelenség megtagadása elvette igazságos büntetését, mennyivel szigorúbb büntetésre méltónak ítéltetnek azok, akik nem engedelmeskednek Jézus Krisztus parancsszavának? Ha a gyermek engedtlensége vesszőzést és a szolgáló botozást, vagy az alattvaló bárdot vagy akasztófa kötelelet érdemel, mit érdemel az Úr Jézusnak való engedtlenség, ki nagyobb, mint bármilyen atya, úr vagy földi uralkodó? Óvakodjatok hát, testvéreim, nehogy bűnösnek találtassatok e kötelesség elhanyagolásában, melyre nem kisebb hatalmasság parancsa kötelez,

Zsolt 2,2-5

Zsid 2,2

Zsid 10,29

mint az Úr Jézusé, aki ezt mondta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”.

IV. Ezután vegyük azt, hogy kire nézve kötelező e parancs: Krisztus egyházára, amennyiben tagjait a benne való részvételre ösztökéli a Szentírás. Ezek a következők:

1. Azok, akik képesek felfedezni az Úr testét e vacsorában. Ennek hiányában Pál apostol úgy ítéli, hogy méltatlanul eszik és iszik az illető, s azt mondja, hogy ítéletet eszik és iszik magának. Nos, két mód van rá, hogy azt mond hassuk, felfedezük az Úr testét az úrvacsorában:

1Kor 11,29

(1) Amikor az értelem lelki megvilágosodást él át, és felfogja az úrvacsora valódi természetét és rendeltetését. Ezáltal az értelem világosabban különbséget képes tenni közöttük s közönséges étkezéseink között; mert aki tudatlanul, nem jobban felkészülve és nem más miatt járul ezen asztalhoz, mint ha saját asztalához ülne, kétségtelenül eltorzítja a szereztetés célját és megszenteltleníti a szertartást; s emiatt menthetetlenül magára vonja Isten hatalmas haragját.

(2) De van még egy mód arra, hogy felfedezük az Úr testét az úrvacsorában, mégpedig lelki érzékelésünk és ízlelésünk által. Mert az ínyünk sem alkalmasabb arra, hogy megkülönböztesse a különféle ételek sokféle ízét, melyekkel az ember táplálkozik, mint az emberi lélek, melynek szellemi érzékszervei azért működnek, hogy Isten dolgait megízlelje, s megítélje, melyik édesebb. Erről a lelki képességről beszél Jézus, amikor azt mondja Péternek, hogy nem gondol az Isten dolgaira,

hanem az emberi dolgokra. Nos ti, kik az úrvacsorához készültök járulni, különösen figyeljétek erre: érzitek-e az Úr Jézus szeretetének ízét, ki meghalt a bűnösökért, különösen pedig tiértetek? Édes a ti lelketeknek Krisztus eme nagy szeretete, édesebb, mint a méz és a lépes méz? Képesek vagytok megcsodálni e szeretet magasságait és mélységeit, s ámulni azon, amint az Isten Fia testet ölt, hogy összezúzza, megsebezze és legyilkoltassa önmagát a bűnösök leggyalázatosabbikáért, kik közé ti is számíthatok magatokat? Érzitek, hogy az Ő irántatok táplált szeretete szíveteket arra indítja, hogy viszontszeressétek Őt, gyönyörködjétek benne, és készségesen megváltatok mindentől Őérte? Bizony, ezt jelenti az, hogy felfedezitek az Úr testét az úrvacsorában; és ezáltal óriási különbséget érzékeltek e vacsora s azon zsírtól csöpögő lakomák közt, melyeken életetek során részt vettetek. Ha mindez elmondható rólatok, akkor méltóak vagytok erre a vacsorára, és Krisztus parancsából kifolyólag kötelességetek, hogy éljétek vele.

Mt 16,23

2. Krisztus a parancsa által azokat kötelezte, hogy éljenek az úrvacsorával, akik közösségben vannak Istennel Őáltala.

Ez egy újabb jellemző, melyet Pál apostol megemlített. Ebben az igeszakaszban az isteni és hasonlóképpen az ördögi áldozatok természetéről, meg arról értekezve, hogy miért eszik meg a papok és az emberek azoknak egy részét, annak okát is megadja, hogy miért részesülünk mi az úrasztala jegyeiben, mely szertartás, bár nem képez tulajdonképpen áldozatot, mégis hasonlatos a törvény

1Kor
10,18-21

áldozataihoz s ahhoz, ahogy az emberek ezen áldozatokból ettek. Azért történik mindez, mert az úrvacsora megemlékezés azon áldozatról, melyet Krisztus az Atyának ajánlott fel bűneinkért; mely áldozat áldásaiból oly eredményesen részesülnek azok, akik közösen járulnak az úrasztalához, mint-ha Krisztus mindig feláldoztatna, valahányszor ott esztek és isztek.

„Akik az áldozatokat eszik – írja Pál apostol a törvény által előírt áldozatokról –, avagy nincsenek-e közösségben az oltárral?” (18. vers), vagyis élvezői az Isten áldásainak, akinek az a bizonyos oltár emeltetett, és akiknek azon áldozatokat ajánlották. Sőt, van még egy további jelentése is: akik erről az oltárról esznek, kinyilvánítják ezáltal, hogy azon oltár Istenét Istenükké fogadják, és tőle várják mindama jót, melyre képesek ebben az életben s az eljövendőben; és hasonlóképpen azt is kinyilvánítják, hogy Őt, és csakis Őt fogják imádni és szolgálni. Nos, önmaguknak ez az Istennek való elkötelezése, melyet az áldozat elfogyasztása jelképez, a 20. versben említett „közösség”, ahol Pál apostol azt is elmondja nektek, hogy az ördögöknek ajánlott áldozatokban s azokban, akik esznek azokból az áldozatokat kísérlakomákból, ugyanaz a szándék munkál. Ezáltal kinyilvánították, hogy ama ördögöket istenükké fogadták, s a jövőre nézve eltökélték, hogy istenükként imádják és szolgálják azokat. Ez a 20. vers valódi jelentése: „Sőt, hogy amit a pogányok áldoznak, ördögöknek áldozzák és nem Istennek; nem akarom pedig, hogy ti az ördögökkel legyetek közösségben”, azaz: „Nem akarom pedig,

hogy ördögökkel legyetek közösségben vagy szövetségre lépjete azokkal, vagy azokat szolgáljátok és imádjátok, márpedig a bálványáldozat megévése ezt jelképezi.” Nos, ha a bálványáldozati lakomák az ördögök és imádók közötti szövetséget jelképezték, a zsidó áldozatot követő lakoma is az igaz Isten és imádói közötti közösséget jelképezte, mely által az igaz Istent Istenükként ismerték el s megfogadták, hogy egyedül Őt fogják imádni és szolgálni.

Ily módon Pál apostol, miután szemléltette a zsidó és a pogány áldozat elfogyasztásának jelentését, a továbbiakban e fogalmakat az úrasztalára alkalmazza a 21. versben: „Nem ihatjátok az Úr poharát és az ördögök poharát; nem lehettek az Úr asztalának és az ördögök asztalának részesei.” Az értelme a következő: Nem szolgálhattok két olyan ellentétes urat, mint Isten, a mi Urunk Jézus Atyja és az ördögök; mert, ha esztek a bálványáldozatból, azáltal az ördögöket isteneiteként ismeritek el; aztán meg, amikor az úrasztalához járultok, ezáltal kinyilvánítjátok, hogy csak az igaz Istent ismeritek el Istenetekként Jézus Krisztusban és Őáltala, ki áldozatotok és közbenjárótok, mely szokások képtelenek és egymásnak ellentmondóak.

A következtetés ez: az úrvacsora részesei azok, akik tiszta szívből elfogadják az Istenét ama Krisztusnak, akinek a halálára emlékezünk e vacsora alkalmával, s akik hiszik, hogy Isten igazán megbocsát nekik ezen áldozat folytán; és hasonlóképpen azt is kinyilvánítják általa, hogy imádni és szolgálni fogják ezt és csak ezt az Istent ebben a Krisztusban. Nos, ha közületek bárki ebben a szellem-

ben elkötelezte magát Istennek, akkor közösségben van vele, és ti vagytok azok, kiknek joga van élni e vacsorával.

TANTÉTEL: *Kikerülhetetlen kötelessége Jézus Krisztus mindazon követőinek, akik képesek felfedezni az Úr testét az úrvacsorában, és közösségben vannak az Atyával a keresztre feszített Jézus által, hogy e vacsorához járuljanak, s részesei legyenek.*

E tantételnek egyetlen pontjára térek csak ki bővebben: bebizonyítom, hogy kötelességetek élni vele, és emiatt kikerülhetetlen is, mert ennek elhanyagolása nagyon nagy bűn.

Ezt egyetlen érveléssel fogom bebizonyítani: Jézus Krisztus, aki szerezte, azt rendelte nektek, hogy emlékezzetek Őrá általa; így hát, ha nem teszitek, megszegitek parancsát. És mi ez, ha nem ellene elkövetett bűn? Mert mi a bűn, ha nem annak cselekvése, amit Istenetek és Megváltótok megtilt, vagy annak elhanyagolása, amit Ő parancsol? Ez annyira nyilvánvaló, hogy időpazarlás lenne több szót fecsérelni további tisztázására. A továbbiakban tehát arra szorítkozom, hogy rámutassak azon számos dologra, melyek e bűnt kísérik, s melyek hajlamosak azt súlyosbítani; hogy, amikor megértitek nemcsak azt, hogy e kötelesség elhanyagolása bűn, de azt is, hogy nagyon nagy bűn, riadjatok el attól, hogy továbbra is benne éljétek.

1. Könyörgök, gondoljátok meg, kinek a parancsát szegitek meg. Az Úr Jézus parancsa az. Az, hogy megemlékezzetek Őróla e vacsora alkalmából, adósság, mellyel neki tartoztok, Megváltótoknak, Uratoknak és Parancsolótoknak. E parancs mennyen és földön a legfelsőbb hatalom kézjegy-

ét viseli magán; s ha Krisztus döntéséből kifolyólag úgy volt igazságos, hogy megfizessék az adópénzt a császárnak, mert az annak kézjegyét viselte magán, sokkal inkább igazságosabb, hogy megfizessétek az engedelmesség adóját ennek a parancsnak, mely nagyobb hatalom kézjegyét viseli magán, mint amivel a császárok együttesen bírtak valaha is. Mi a császár neve összehasonlítva Isten Fiának nevével és címével, mely cím nagyobbá teszi őt a menny összes angyalánál és főangyalánál? „Mert kinek mondotta valaha az angyalok közül: Én Fiam vagy te, én ma szültelek téged?” Őt nevezi Ézsaiás próféta „csodálatosnak, tanácsosnak, erős Istennek, békesség fejedelmének”; az Ő vállára tetszett „az örökkévalóság atyjának” az uralmat helyezni. Ő az, akinek országa örökkévaló ország és uralkodása nemzedékről nemzedékre száll; akiről Dávid így beszél: „Trónod ó, Isten örökkévaló; igazságnak pálczája a te királyságod pálczája.” Isten minden hatalmat az Ő kezébe tett le, testvéreim, és ezt a királyi címet adományozta neki: „KIRÁLYOKNAK KIRÁLYA, ÉS URAKNAK URA”, és Ő egyházának egyedüli feje. Ez a nagy Úr mondta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Zsid 1,5

Ézs 9,6

Dán 3,33

Zsolt 45,7

Jel 19,16

Akkor hát, hogy merészkedtek engedetlenkedni neki? Higgýétek el, ha ekkora hatalma van a parancsolásra, ugyanakkora hatalma van a büntetésre is, ha elbizakodottan engedetleneknek talál titeket. Ő, aki egyeseket betegséggel, másokat halállal sújthat az úrvacsora megszenteltségtelenítéséért, ugyanezt veletek is megteheti, ha nem élték azzal; és ha mégsem teszi, annak nem az az

oka, hogy nincs rá hatalma, hanem mert kegyelmes, hosszútűrő, s nem azt akarja, hogy elvesse-tek hanyagságotokért, hanem hogy bűnbánatra, s ezáltal engedelmességre indíttassatok. De, ha macskodtok, miután alaposan elmagyarázták vétkeket, jól vigyázzatok: rettenetes dolog lesz az emésztő tűz kezébe esni.

2. Gondoljátok meg, hogy e szertartás elhanyagolása a menny és föld nemcsak legnagyobb, de legjobb Fejedelmének parancsa elleni bűn is. Nemcsak *maximus* Ő, hanem *optimus* is.* Ez még súlyosabbá teszi bűnötöket. Ki gondolta valaha is másképp, minthogy Absolon Dávid elleni fegyvert ragadása árulás volt? De aki azt is tekintetbe veszi, hogy a lázadás Dávid ellen történt, ki Isten szíve szerint való volt, Dávid, az emberek legszen- tebbje s az uralkodók legigazságosabbika ellen, és mindezek mellett Dávid, az ő atyja ellen történt, elkerülhetetlenül az elképzelhető legsúlyosabb árulásnak fogja tartani. Testvéreim, amikor nem engedelmeskedtek e parancsnak, az igazságos és kegyelmes Jézus ellen követtek el bűnt. Az ellen, ki helyzeténél fogva fejetek, szeretetben Atyátok, szíve irántatok való nyitottságában barátotok. Az ellen, ki megüresítette önmagát, hogy titeket betöltsön, ki szegénnyé lett érettetek, hogy ti gazdagokká lehessetek, ki száműzetett trónjáról s Atyja királyságából, hogy hazavihessen titeket a ti Atyátok házába, ki átokká vált, hogy ti áldottak lehes-

Maximus a. m. legnagyobb; optimus a. m. legjobb (szerk. megj.).

setek, ki fára feszítettett érettetek, hogy trónuson ülhessetek Ővele, ki elhívott titeket, s vérevel mosta le bűneiteket. És mindezek után, amikor azt hagyatkozta, hogy emlékezzetek meg róla minden szeretetéért ezzel a vacsorával, hogy milyen megbocsáthatatlan a hanyagságotok, azt ítélje meg a saját lelkiismeretetek, mellyel magatokra hagylak most titeket.

3. Gondoljátok meg, milyen viszonyban vagytok ti, hívők, Jézussal, ki ezt a parancsot hagyta rátok. Az Atya választottai vagytok, ki az Ő Fiának gondjára bízott titeket, hogy megváltson és eredményesen elhívjon, hogy megválthasson a bűntől, haragtól, sírtól és pokoltól, s örök dicsőségre vigyen titeket. Miért neveznek titeket „hívőknek”, ha nem azon hit miatt, amivel Jézust Uratokként és Istenetekként ismeritek el, amivel bíztok benne és abban, amit értetek tett és elszenvedett, békét és bocsánatot szerezvén nektek, s megnyitván egy új és élő utat Atyátok királyságába és dicsőségébe? E hit által szeretitek Őt, ragaszkodtok hozzá, s ezáltal barátainak, gyermekeinek, testvéreinek, alattvalóinak, szolgálóinak, követőinek és tanúinak neveztettek. És az ilyenek, mint ti, talál-tassanak engedetlenségnek? Hanyag módon megfeledkeztek arról, hogy megemlékezzetek Őróla egy vacsora alkalmával, melyet Ő maga jelölt ki megemlékezésésképp szeretetének legnagyobb művére, arra, hogy tiértetek meghalt?

Mondom nektek, Krisztus rosszabb néven veszi ezt tőletek, mint bárki mástól. Milyen rossz néven vette Dávid barátja megvetését! „Még az én jóakaróm is, akiben bíztam, aki kenyeremet ette,

Zsolt 41,10 főlemelte sarkát ellenem.” Ti vagytok azok, akiket kiválasztott a világ minden embere közül, Atyjának családjába bevezetett; s ha felemelitek sarkatok ellene, és nem esztek az Ő asztalánál, az oly megvetésre vall, ami elkerülhetetlenül elkéséríti és felbosszantja. Amikor Krisztus azt tanította, hogy ha valaki nem eszik az Ő húsából, és nem iszik az Ő véréből, nincs élet abban, a sokaság felzúdult és otthagya Őt; Ő azonban azt mondta tanítványainak: „Vajon ti is el akartok-é menni?”, úgy értve, hogy, ha ők is elhagynák, nagyobb baj lenne, mint hogy a sokaság elment. Az, hogy a tudatlan, földhözragadt világ nem járul asztalához, az nem szomorítja úgy szívét, de hogy ti, hívők is visszakoztok, azt igen rossz néven veszi tőletek. Ő, ha szíveteken viselitek a ti Uratok jókedvét, ne szomorítsátok azzal, hogy hiányoztok asztalától!

Jn 6,53-67

4. Ha meggondoljátok, hogy e parancs könnyű, kellemes és megtisztelő, hanyagságotok még rosszabb színben tűnik fel. Mi könnyebb annál, mint enni és inni, mint vendégségbe menni, vagy megtisztelőbb, mint a királyok Királyával együtt ünnepelni? Krisztus nem állít elétek olyan fájdalmas feladatot, hogy körülméltétek testeteket, sem oly bajos feladatot, hogy mosakodjatok meg, valahányszor megérintetek egy tetemet vagy bármit, ami a szertartás értelmében tisztátalan, sem oly költséges feladatot, hogy áldozzatok fel bárányaitokat, kecskéiteket vagy ökreiteket; sem oly költséges és fáradságos feladatot, hogy évente mérföldeket utazzatok, hogy az Úr színe előtt ünnepeljete Jeruzsálemben, melyekre a zsidó vallás kötelezte híveit. Jézus levette vállatokról mind-

ezek terhét, és feladatokat sokkal könnyebbé tette. Helyettük csak két hozzájuk mérhető sákramentumot szerzett: a keresztségét, melynek csak egyszer kell alávetnetek magatokat életetekben, s e vacsoráét, melyért nem kell messzire utaznotok, s mely alig kerül nektek valamibe.

De menjünk tovább. E kötelesség ugyanannyira kellemes, mint könnyű. Mi lehet kellemesebb, mint egy lakoma? És ez minden lakomák legkedvesebbike; ha a romlandó manna a pusztában olyan ízletes lehetett, hogy íze olyan volt, mint a mézes pogácsáé, mennyivel ízletesebb ez az égi manna, az örökélet eme kenyere, melyet e vacsora alkalmával felkínálnak nektek! Szeretendőség ez, az Atya és a Fiú szeretetéé; minden morzsányi kenyérben, melyet megesztek, s minden korty borban, amit megisztok, egy hang szól, mondván: „Íme, ti bűnösök, mennyire szeret benneteket az Atya és a Fiú! Ha az Atya nem szeretett volna, soha nem vált volna meg életétől érteket. Járuljatok azért eme vacsorához; jöjjetek, egyetek és igyatok, ti, az Úr szerettei, és inkább emlékezzetek az Ő szeretetére, mint a borra. Jöjjön ide az Úr összes megváltottja, s dicsérje Őt.”

2Móz 16,31

E kötelesség nem kevésbé megtisztelő, mint kellemes. Kellemes dolog vendégségen részt venni, de királynál vendégeskedni megtisztelő; s legmegtisztelőbb a királyok Királyánál s az egész föld Uránál. Hogy büszkélkedett Hámán azzal, hogy meghívták a király lakomájára! Nem feladatként könyvelte el, hanem előjogként; nem munkájaként, hanem jutalmaként. És mi értékeljünk nagyobbra egy földi, halandó király tartotta vendég-

séget, mint amit a mennybéli, halhatatlan Isten rendez? E vacsora az Úr vacsorája; a hatalmas Isten készítette elő, és az Ő örökkévaló Fia hívta meg a vendégeket. Ó, óvakodjatok a mentségektől; hiába próbáljátok kimenteni magatokat, Isten nem fogja elfogadni! Készülődjete hát; öltsetek fel menyegzői ruhátokat, s gyertek el. Ne engedjétek, hogy egy ily gazdagon megterített asztal mellől hiányozzanak a vendégek, ne raboljátok meg Krisztust tiszteletétől, és magatokat a vendégség gyönyöreitől. De ha ennek ellenére vonakodtok, tudjátok meg, hogy nem egyszerűen bűnt követtek el, hanem bűnötök igen nagy, mivel enyhyire könnyű, kellemes és megtisztelő parancsról van szó, amint azt kimutattam nektek.

5. A parancsban van még egy körülmény, mely engedelmességre ösztönözhet titeket, mégpedig az időpont, amikor a parancs kimondatott. Ugyanazon éjszakán történt, amikor Őt elárulták, a legeslegutolsó este, melyet a földön megélt, azon nap előestéjén, melyen önmagát áldozatul ajánlotta fel, hogy mi igazságot nyerhessünk. Akkor mondta, hogy „ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. Mintha csak ezt mondta volna: „Barátaim, most el kell hagynom benneteket, s elrejtetem szemetek elől; de ó, hadd ne feledkezzetek meg rólam! Holnap meglátjátok, mennyire szeretlek benneteket, amikor látjátok, hogy megcsúfolnak az emberek, elhagy Isten, s értetek imádkozom, nyögök, vérzem és meghalok. Ó, ne feledjétek el szeretetemet! És azért, hogy ne így történjen, ezennel szerzem ezt a vacsorát nektek, és egész egyházzammal együtt elrendelem, hogy, míg újra el

nem jövök, valahányszor e kenyérből esztek, és isztok e pohárból, emlékezzetek énrám.”

Ez a mi halálra menendő Urunk végrendelkezése; és ha csak egy kicsit is szeretjük Őt, nyilván engedelmeskedünk neki. Amikor Jákób haldoklott, utolsó szavaiban többek között elrendelte, hogy József bocsásson meg fivéreinek az őt ért sérelmekért. Amikor pedig meghalt, a testvérek úgy gondolták, hogy atyjuk szavai egy jó érv annak érdekében, hogy József megsajnálja őket. Azok „ízenetet küldének azért Józsefnek, mondván: A te atyád megparancsolta nekünk az ő holta előtt, mondván: Így szóljatok Józsefhez: Kérünk téged, bocsásd meg a te atyádfiainak vétkeit és bűnöket.” Ez az érv megtörte József szívét. Mondják, hogy „József pedig sír vala, mikor ezt mondták neki (...) József pedig monda: Ne féljete.” Ó, hogy meghatotta és meglágyította szívét haldokló atyja kívánsága! Mintha hallanám, amint mondja: „Hát ez volt haldokló atyám kívánsága? Akkor kénytelen vagyok engedelmeskedni neki. Azt szeretné atyám, hogy megbocsássak? Szívvest-örömet megteszem.”

Nos, testvéreim, miért ne tehetnétek meg annyit haldokló Jézusotokért, mint amennyit József tett az ő haldokló Jákóbjáért? Jákób az ő atyja volt? Jézus a mi Megváltónk. Szerette Jákób Józsefet? Ám nem halt meg érte, mint Jézus meghalt miértünk; legyen hát szívünk megtagadni a mi Urunk utolsó kívánságát, amikor Józsefnek nem volt szíve megtagadni az atyjáét? Amiképpen József megbocsátott, tegyük meg ezt az Ő emlékezetére, hogy példaképp szolgáljon ama nagy sze-

1Móz
50,16-19

retetre és megbecsülésre, melyet emléke iránt érzünk!

6. A következőkben pedig arra kérlek titeket, gondoljatok arra, hogy e szertartás elhanyagolása által megvetitek azt. Mi mást jelentene, mint hogy igen lesújtó véleménnyel vagytok szerzőjének hatalmáról, s nem sokra tartjátok magát a szerzetetést? S nem jelent-e ez egyet azzal, mint ha kinyilvánítanátok a világnak, hogy véleményetek szerint Krisztus Urunknak van egy parancsa s a keresztyén vallásnak egy rátok rótt kötelessége, melyet léhának és gyerekesnek ítélték, nem méltónak arra, hogy betartsátok? Higgyétek el, a világ gyakorlatotok és nem hitvallásotok szerint fogja megítélni azt.

A Rékábíták fiai nem ittak bort, mivel Jónadáb, Rékáb fia megtiltotta nekik; a törökök sem isznak bort, mert Mohamed, az a csaló megtiltotta nekik. Ezzel tisztelték meg az előbbiek apjukat, az utóbbiak hamis prófétájukat; ti pedig, keresztyének hagyjátok, hogy ezek az emberek elféltjenek titeket? Legyen az ő tévhitük erősebb, mint a ti igazságotok? És hagyjátok, hogy a törökök jobban megbecsüljenek egy hamis prófétát, mint ti az igazat? Hát kedvesebb Mohamed s szentebbek rendelkezései az ő követői előtt, mint Jézus Krisztus és az Ő rendelkezései előttetek? Krisztus arra kér, hogy igyatok e pohárból az Ő emlékezetére, és ti nem vagytok rá hajlandók; de Mohamed megtiltja nekik, hogy bort igyanak, s ők engedelmesskednek neki. Ítéeljétek meg: ki adózik nagyobb tisztelettel – ők Mohamednek vagy ti Krisztusnak? Szerintem pirulva kellene még erre

gondolnotok is. Ó, keresztyének, tegyétek jóvá e szégyent, s ne adjatok több alkalmat Krisztus lelkipásztorainak arra, hogy ily otromba bűnért rójanak meg titeket!

7. Még nem fejezem be. Gondoljátok meg még egyszer, micsoda képmutatásra vall e hanyagság. Mert mi más lenne a képmutatás, mint megpróbálni jobbnak tűnni, mint valójában vagyunk – látszólag lelkesedni Krisztusért és parancsaiért, amikor igazából langymelegek és közömbösek vagyunk? Hitvallásotok szerint protestánsok vagytok; atyáitok is azok voltak tielőttetek, és ti látszólag készségesen elkötelezitek magatokat ügyük mellett. Ó, bárcsak visszatekintenétek, és eltűnődnétek az elmúlt koron! Micsoda lelkesedéssel harcoltak e szertartásért VIII. Henrik és Mária királynő idején! A pápisták csak a kenyeret akarták adni nektek, de nektek a pohár is kellett; azt kívánták, hogy Istenként imádjátok a kenyeret, de ti nem voltatok hajlandók ekkora bálványozást elkövetni; és ezért az ügyért hány embert száműztek, hányat bebörtönöztek, hányat megkínoztak, felakasztottak vagy megégettek! S mindezen küzdelmek után – ó, micsoda képmutatás! – nektek sem a kenyér, sem a bor nem kell, s az evangélium szerint sem veszitek a babona és bálványozás terhei nélkül.

Arról beszéltek, hogy visszatér a pápistaság, s valóban nem alaptalanul; mert ha meggondolom, mennyire semmibe vesszük e szertartást, miután annyi vér árán szabadultunk meg a pápistáktól, igazságos dolog lenne Isten részéről, ha újra igájuk alá kerülnénk; és ha oda jutnánk, bizony örvende-

nétek e jegyeknek, ha élhetnétek velük. Akkor a következő szorult helyzetbe kerülnétek: vagy pápista módon járnátok el, s kárhozatra jutnátok bálványozásotokért, vagy az evangélium szerint, s akkor máglyán égettetnétek meg, amiért az Antikrisztussal ellenkeztek. Ó, bánjátok meg idejében vétkeiteket, újítsátok meg első szereteteket, erősítsétek meg kihalófélben levő buzgóságotokat! Gyertek az úrasztalához, mert hivatalosak vagytok; vegyétek a jegyeket Óneki tetsző módon, azaz ismerettel, hittel, szeretettel és hálával, nehogy kihívjátok magatok ellen az Urat hanyagságotok által, s végleg megfosszon attól, mint ahogy valószínűleg tenné azzal, hogy visszatérni engedje a pápista hitet.

8. Gondoljátok meg ismét, mily botrányos a ti hanyagságotok. Nem egy személy van e királyságban, ki régi keresztyén, régóta híres bölcsességéről, józanságáról és istenes életéről, s aki mégis visszaeső bűnös ez ügyben. Intem az ilyeneket, hogy gondolják meg, mily botrányos dolgot művelnek. Mi mást jelent az, testvéreim, hogy gyengébb testvéreinket megbotrányoztatjuk, ha nem azt, hogy akadályokat helyezünk lábuk elé, melyben megbotrolhatnak, s ha nem is teszik tönkre magukat, legalábbis megsérül lelki békéjük? Amikor a gyarlóbb keresztyének azt látják, hogy az olyanok, mint ti elhanyagolják e szertartást, mi mást tehetnének, mint hogy példátokat követve, ők is elhanyagolják? Valószínűleg ekképpen fognak érvelni: „Ha szükséges volna részt venni ama vacsorán, miért nem teszi ezt ez meg ez? Istenes,

bölcs emberek, ha bűnnek tartanák, bizonyára nem hanyagolnák el rendszeresen.”

S így bátorítjuk bűnre a gyengéket, mégpedig jobb belátásuk ellenére; mert nemigen lehetséges, hogy egy ily világosan megfogalmazott parancsot olvasva: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”, ne ébrednének rá valamennyire kötelességük mibenlétére; s mégis, e belátásukat elfojtják példátok folytán. Kérlek titeket azért Isten kegyelmére, az Úr Jézus szerelmére s az együttérzésre, mellyel gyengébb testvéreitek irányában kellene viseltetnetek, hogy ne adjatok ilyen nyilvánvaló alkalmat nekik arra, hogy elbukjanak, és megsebezzenek lelküket, sőt, talán kárhozatra jussanak.

9. Még egyszer könyörögve kérlek titeket, vegyétek szívetekre azt, hogy ezáltal mennyire méltatlanul vettek rossz fényt Krisztus összes, az elmúlt korokban élő gyülekezeteinek gyakorlatára. Mondjátok nekem, ha tudtok, olyan keresztyén gyülekezetet ezerhatszáz év távlatából, mely ne lett volna tudatában e kötelességnek. Jusztinosz mártír idejében, ahogy írásaiból kitűnik, a keresztyén gyülekezet mindig e vacsorával zárta ünnepélyes összejöveteleit. S Szent Ágostontól megtudhatjuk, hogy az ő korában egyes keresztyének helyeselték a hét minden egyes napján a vele való élést. S bár szerinte ily mindennapos úrvacsoravételre nincs szükség, arra biztatta a népet, hogy minden úrnapján éljenek vele. Nos, habár Krisztus nem kötelezett bennünket kifejezetten ilyen sűrű úrvacsorázásra, utalt rá, hogy szeretné, ha igen gyakran ily módon emlékeznénk Őrá, amikor ezt mondta: „valahányszor eszitek e kenyeret”.

De ha állandóan elhanyagoljátok e kötelességeket, az már igen távol esik attól, mint ha gyakran élnétek vele. Aszáf így szólt: „Ha azt mondom: Ilyen módon szólok: Íme, a te fiaid nemzedékét árulom el.” Ó, jusson eszetekbe, hogy ha továbbra is elhanyagoljátok e kötelességeket, eláruljátok Isten gyermekeinek számos nemzedékét, egyenesen a szereztetés óta!

10. Utoljára pedig gondoljátok meg, mily könnyörtelenek vagytok tulajdon lelketekhez, ha megtagadjátok tőle e szertartást. Mi mászt cselekedtek, mint hogy megfosztjátok alkalmas és szükséges eledelétől? Unszoljátok lelketek, hogy éljen Isten kegyelméből szerzett képességeivel, s gyengének és bágyadtnak találjátok. Akkor aztán panaszkodtok rá: „Milyen holt és közömbös az én szívem, ha Istenről s kötelességről van szó!” Sajnos, a te hibád ez, keresztyén! Olyan vagy, mint az egyiptomi munkavezető, aki behajtotta volna a téglák számát, de nem biztosította a polyvát. Lelkedtől megkívánod, hogy elvégezze dolgát, de a kenyeret, melyet Megváltója hagyott neki, hogy felfrissítse őt, megtagadod tőle? Hozd hát lelked eme vacsorához, tápláld, lakasd jól a keresztre feszített Jézussal, akit itt bemutatnak, és mondd meg nekem, nem erősödött-e hite, nem nőtt-e szeretete, nem sokasodtak-e örömei és vigaszai? Kérdezd meg testvéreidtól, milyen ínyencségeket és frissítő italokat kaptak az Úrtól e szertartás során. Azt fogják válaszolni: „Ó, jer, kóstold meg, s lásd, mily kegyes hozzánk Isten e vendégségben!”

Bernard egyik mondása így hangzik: „Ha erőm elhagy, nem aggódom, nem csüggedek. Tudok

egy gyógyszert: az úrasztalához járulok. Ott iszom, s visszanyerem lankadó erőmet.” S merem állítani, hogy e jó ember nem tapasztalt mást, mint amit Isten népének tízezrei gyakorta tapasztalnak. Hol ajándékozna meg Krisztus az Ő szeretetével máshol, mint illatos kertjében, borospincéjében, ahol a szeretet zászlaját lengeti fölöttetek? Itt veri csapra oldalát, s engedi ki szíve vérének számotokra, mely édesebb a hívő bűnös számára, mint a legfészebb lakoma a legéhesebb embernek; és, ha ez nem bizonyul igaznak mindazok számára, kik az asztalához járulnak, az kedélyükön múlik, s nem a szertartás hibája.

Ellenvetések és válaszok

S ezzel meg is lennék, ha nem tudnám, hogy léteznek bizonyos ellenvetések, melyeket meg kell cáfolnom. Ezeket bemutatom és megválaszolom, majd az Úr áldására hagylak titeket, hogy nyújtson számotokra teljes kielégülést ebben ez egész ügyben.

ELSŐ ELLENVETÉS: De egyesek ezt mondhatják: „Ami mellett eddig kardoskodtál, nem egyéb pusztas szertartásnál; s Istent bizonyára nem érdekli, ha oly apró formában mulasztunk, mint a szertartás!”

VÁLASZ: Igaz, hogy szertartás, de az Úr Jézus hatalmának bélyegét viseli magán. Ha Ő rendel, semmibe vehetitek ti, mondván: „nem egyéb pusztas szertartásnál”? De térjünk vissza a kérdésre. Ha szertartás, akkor a legdicsőségesebb, amit valaha is rendelték, amennyiben célja a világ meg-

váltását tanúsítani, ahogy azt Jézus Krisztus halála kiteljesítette és tökéletesítette. Vegyük újra: nem egyéb pusztá szertartásnál, de óriásit tévedtek, ha azt hiszitek, hogy ebből kifolyólag minden vesztély nélkül elhanyagolhatjátok. Mi más volt a jó és gonosz tudásának fája, ha nem szertartásszerű formáság? És mégis, nem tudjátok, nem érzitek, hogy a róla való évessel elkövetett engedetlenség mekkora haragot hozott az egész emberi nemre? És mondjátok, a körülmelés több volt-e szertartásnál? Ennek ellenére Mózesnek szinte életébe került, hogy fiát hanyagságból nem metélte körül; mert az angyal készen állt pallosával, hogy megölje őt, ha nem előzte volna meg azzal, hogy engedelmeskedik. Így az úrvacsora miatt is, bár nem egyéb pusztá szertartásnál, mivel méltatlanul éltek vele, egyes keresztyének erőtlenekek és betegek voltak, mások meg elaludtak, azaz meghaltak. S ha Isten ily szigorúan büntette a vele való méltatlanul élést, hogy gondoljátok, hogy megmenekül az, aki önhíttelen elhanyagolja?

MÁSODIK ELLENVETÉS: „De ha újjászülettem, s új ember lettem, biztos vagyok benne, hogy megváltatom. Nem félek attól, hogy Isten elvet magától egy szertartás elhanyagolása miatt.”

VÁLASZ: Hát így gondolkodik egy újjászületett ember? Akkor bizonyára nem értitek, mit jelent az újjászületés. Nem ugyanazt jelenti-e, mintha Istentől születünk volna meg? És aki Istentől születik, az nem Isten gyermeke? S mi mászt jelent az Atyának való engedelmesség, mint követni az Ő parancsát? S nem azt parancsolta Fia által, hogy emlékezzetek Megváltóokra e vacsorá-

ban? Ha ezt megfontoltátok, mondjátok meg nekem, mi a véleményetek az efféle gondolkodás-módról: „Isten gyermeke vagyok; ezért előre eldöntöm, hogy nem fogok engedelmeskedni neki. Arra kér, emlékezzem Jézusra az úrvacsorában, és én nem vagyok rá hajlandó.” Azt hiszem, pirultok még az említésére is; és mi lenne, ha teljesen elvetne magától e hanyagság miatt? Minden okotok megvan feltételezni, hogy testileg vagy lelkileg, vagy mindkét módon, megkorbácsol titeket e bűn miatt, mielőtt meghaltok; s vizsgáljátok meg, vajon jó tulajdonságaitok erőtlenek volta és vigaszotok szegényessége nem a ti mennyei Atyátok bűneitek miatt rátok mért csapása?

HARMADIK ELLENVETÉS: „De amikor az Igét felolvassák és hirdetik, hallok benne a keresztre feszített Megváltóról. Látom ott, amint keresztre feszítik, meghal értem és áldom az Istent e nagy vigaszomért. Akkor hát mily szükségtelen e vacsorán keresztül is megemlékeznem róla!”

VÁLASZ: Hiába akar az ember bölcsebb lenni Krisztusnál, aki Atyjának bölcsessége. Jézus Krisztus jónak találta megparancsolni, hogy egyházában prédikáljanak, de azt is, hogy e vacsorával megemlékezzenek róla. Ám ti azt állítjátok (ó, micsoda elbizakodottság!), hogy az előbbi elégséges, s az utóbbi pedig szükségtelen és nem a tárgyhoz tartozó. Merészeltek tanácsot adni Isten Fiának vagy beleszólni abba, hogy miként igazgatja országa ügyeit? Miközben a Szentlélek így szól: „Hű volt... mint Fiu a maga háza felett”, ti azzal vádoljátok, hogy gyatrán intézi dolgait? „Én kérdezek, te pedig taníts engem!”

Zsid 3,5-6

Jób 40,2

De miért mondanád: „E vacsora fölösleges, mert Krisztusról megemlékezik az Ige”? Hát nem úgy van-e egyes esetekben, hogy az igazságot a léleknek hathatósabban közvetíti a szem, mint a fül? Hát nem érzitek, hogy jobban megindít egy ember kivégzésének látványa, amint felakasztják vagy lefejezik, mint ha csak a történetét hallanátok? E szertartásban Jézus Krisztust mintegy a szemetek előtt feszítik keresztre, sokkal hatásosabb módon, mint ha csak hallanátok az Ő keresztre feszítéséről az Ige útján. De menjünk tovább: e vacsorának egyéb rendeltetése is van, mint az Igét hirdetni; mert Krisztust, és a kegyelmi szövetségét, mely az Ő vérén alapul, azzal a céllal hirdetik, hogy higgyetek, s lépjeteek szövetségre Istennel. De az úrvacsorát azért szerezték, hogy külső jelként hitelesítse az Isten és tiköztek létrejött szövetséget, miután már egyszer hit által megkötöttet. A házasság létrejötténél nem tartjátok elegendőnek, hogy szavakat adjátok egymásnak hitvesetekkel, hanem azt ünnepélyes esküvel is megerősítitek tanúk jelenlétében. Bizony mondom néktek, Krisztus nem tartotta elegendőnek, hogy szavakat adjátok neki, hanem szeretné, ha ünnepélyesen meg is erősítenétek e szertartással, és azt is akarja, hogy gyakorta megismételjeteek, mert nagyon jól ismeri hajlandóságokat az elpártolásra, melyet szeretne megakadályozni eme vacsora által.

De, még tovább menve, ki meri elbizakodottan Krisztusnak megszabni, hogy miként, hol és mi által nyilvánítsa ki magát s szeretetét azoknak, akik benne hisznek? És mi történik akkor, ha a vi-

lágosságnak, erőnek és vigasznak valamely különleges mértékét e vacsorán keresztül kívánja átadni népének, mert nem tartja megfelelőnek szokásos módon, Igéjén keresztül megtenni? S ha ez így van, ki az, aki meg meri kérdeni: „Miért teszed ezt?” Eszembe jut, amit a két Emmausba igyekvő tanítványról feljegyeztek. Beszélgetésükből kitűnt, kételkedtek abban, hogy Jézus a Krisztus. Amikor Krisztus találkozott velük, megérezvén, hogy hitük megingott, a következőképpen járt el: előbb megpróbálta megerősíteni őket hitükben, hogy, bár keresztre feszítetett és eltemették, mindazonáltal valóban Ő volt a Krisztus; ebből a célból magyarázta Mózeset és a prófétákat, s őket idézve bebizonyította, hogy szükség volt Krisztus szenvedésére. S ez megtette hatását, mert azt mondták: „Avagy nem gerjedeztet-é a mi szívrünk mibennünk, mikor nekünk szóla az úton?” De Ő ráadásul egy teljesebb megnyilvánulást tartogatott számukra, amikor megtörte a kenyeret nekik a házukban. Akkor ezt jegyezték fel róluk: „megnyilatkozának az ő szemeik, és megismerék őt.” Nem állítom, hogy a kenyér megtörése ama helyen úrvacsora volt abban az értelemben, amelyben én beszélek róla, de jól szemlélteti mondanivalóm, ami a következő: lehet, hogy Krisztus szívesen jelenik meg rendkívüli körülmények között az Ő népének bizonyos szertartásokon. A hitet ébreszti az Ige hirdetésével, s szíveteket a szeretet lángjára lobbantja az, amit így hallotok, ám hitetek megerősítését s iránta való szeretetek megszilárdulását az úrvacsorára bízza, amint azt sokan tapasztalták az Ő népből. Ezért nem mondhatjuk, hogy fölös-

Lk 24,13-32

leges Krisztust nektek az úrvacsorában is megmutatni azon kívüül, hogy az Úr Igéjében is hirdetik. És ezt bőven elégségesnek tartom ezen ellenvetés elnémítására.

NEGYEDIK ELLENVETÉS: „De nem vagyok kész arra, hogy méltóképpen éljek veletek, és ezért nem merek az asztalhoz járulni, nehogy kárhozzátot egyek és igyak magamnak.”

VÁLASZ: És ez kinek a hibája? Mit tettetek egész életetekben? Ha nem ezen munkálkodtatok, amiről az apostol így ír: „félelemmel és rettegéssel vigyétek végbe a ti idvességeiteket,” semmit sem tettetek! Hirdették nektek a bűnbánatot; miért nem tört össze a szívetek? Krisztust felajánlották nektek; miért nem fogadtátok el Őt hit által? E vacsora jelentőségét megmagyarázták nektek; hogyhogy nem értettétek meg? Ha megbántátok volna bűneitek, hittetek volna az Úr Jézusban, és megértettétek volna e vacsora jelentését, máris készen lettetek volna arra, hogy méltóképpen éljete veletek. Ha nem így történt, az a ti hibátok. Vonuljatok vissza azért szobátokba; alázátok meg magatokat nagyon az Úr előtt a kegyelmével való ily hosszú visszaélés miatt, s könyörögjetek Hozzá, hogy adja meg azt a bűnbánatot, hitet és ismeretet, amitől méltóvá válhattok e vacsorára. S legyetek biztosak afelől, hogy Isten könyörületes, s mindenkinek készségesen és szemrehányás nélkül ad, aki kéri tőle. „Kérjétek és adatik nektek; keressetek és találtok.” Ám, ha minderre nem törekedtek, méltatlan voltatok rajtatok múlik, és panasztok, hogy alkalmatlanok

Fil 2,12

Jak 1,5

Mt 7,7

lennétek, pusztán képmutatás; jusson eszetekbe, hány jaj-mondás hangzott a képmutatók ellen.

Ám lehet, hogy Isten néhány gyermeke kész már az úrvacsora vételére, de ennek ellenére nem merészel élni vele, mert nem érti meg, hogy már fel van készülve.

Az ilyeneknek azt mondom, hogy, ha állapototok fel nem ismerése tart vissza, miért nem fordultok olyan lelkipásztorhoz, akiben megbízhattok, hogy segíteni fog? Bizonyítékaitokkal törvényben jártas emberhez fordultok, hogy megítélje jogotokat valamely földi örökségre; s ha testetek beteg, kikértek orvosotok véleményét. Hát akkor miért nem fordultok egy hozzáértő lelkészhez, kértek ki véleményét és kértek tőle útmutatást? Biztos vagyok benne, hogy, ha így cselekedne, sok gyenge keresztyén szabadulna meg kételyeitől és bizonytalanságaitól, melyek úgy behálózták, hogy nem látja meg kiváltságaihoz való jogát. Így hát továbbra is a sötétben botorkál, legjobb tudásom szerint egész haláláig. Engedjétek azért magatokat meggyőzni, hogy elfogadjátok a jó tanácsot.

A következtetés ekképpen szól: szeretném, ha az, akinek lelkiismerete arról tesz bizonyosságot, hogy az Úr gyermeke, s hogy átengedte magát Krisztusnak, elhatározná, hogy engedelmeskedni fog az Úrnak, s él az úrvacsorával úgy, ahogyan Ő azt elrendelte; és, mint a mai délelőtt hallottátok, óvakodjatok, nehogy a világosság ellen vétkezzetek, miközben szemetek tágra nyílna látja azt. Isten talán szemet huny a tudatlanságból fakadó bűnök fölött; ám ha elbizakodottan vétkeztetek, még ha a legkisebb parancs ellen is, s kitartotok e vé-

tekben, az kétkem, hogy összegeztethető lenne az üdvözüléssel. S ha mégis az, kétségtelenül tűzön át való üdvözülés lesz. Bárcsak adna nektek belátást az Úr!

Joseph Alleine Önvizsgálat

*„Beszéljétek szívetekkel a ti
ágyasházatokban.”*

Zsolt 4,5

TANTÉTEL: *Minden ember elengedhetetlen kötelessége, hogy gyakorta beszélgesse szívével, s vegye azt számba. „Kísértetek meg magatokat”, próbáljátok meg magatokat; avagy nem ismeritek-e magatokat? Az embernek kötelessége, hogy ne higgye el, amit szíve mond, hanem vizsgálja meg szívét. Kérdezze ki gyakran szívét. A szívet nem könnyű megismerni. E ténynek két oka van, mégpedig a következők:*

2Kor 13,5

1. OK: Az első ok abból ered, hogy szívünket nehéz kiismerni. Épp amiatt elengedhetetlen kötelesség, hogy oly nehéz saját szívünket kiismerni. Ez elsősorban azért ismerszik meg, hogy az emberek oly általánosan tévednek az ő szívük tekintetében, jó és rossz emberek egyaránt. Hányszor dicsekednek a rossz emberek jó szívükkel! S, bár Megváltónk azt mondja nekünk, hogy a gonosz gondolatok a szívből erednek, ők mégis végig azt hiszik, hogy a szívük jó. Nem látják meg azokat az ő szívükben.

Amikor Hazáel megtudta, milyen az ő szíve, ámult, hogy olyan lenne. Nem akarta elhinni, hogy szíve oly kegyetlen természetű. Azt hitte, ilyet csak a kutyák meg a tigrisek tesznek; s mégis, utána mindezt megtette.

S a jó emberekkel is hasonlóképp van. Péter is mennyire félreismerte szívét, amikor azt mondta, hogy meghal Krisztusért. Eme önhittségében még Krisztus sem tudta megingatni. S valószínű, hogy komolyan gondolta, amit mondott. Igen, jobban igyekezett, mint a többiek, hisz ő egyedül rántott kardot. Ki gondolta volna, hogy szívében olyan átkok és káromlások lakoznak? Hasonlóképp volt Dávid házasságtörésével is.

2Sám 11

Másodsorban kitűnik ez abból, hogy az embereknek oly sokba került saját szívük kiismerése.

1. Kemény megpróbáltatásokba került nekik. „Hordozott téged az Úr, a te Istened immár negyven esztendeig a pusztában, hogy... nyilvánvaló legyen, mi van a te szívedben”, azaz, hogy *számodra* nyilvánvaló legyen. Az ember azt gondolta volna, hogy soha nem követnek el oly fertelmes bűnt, hogy kételkedjenek Istenben, amikor csodákkal táplálkoztak és csodák tanúi voltak.

5Móz 8,2

2. Sok szomorú bukásba került ez nekik. Sem Ezékiás, sem más nem gondolta volna, hogy ez lenne a szívében, miután Isten csodát tett vele; ezért elhagyta őt Isten, hogy próbára tegye és kitudódjék, mi minden van a szívében. Testvéreim, óvakodjatok, nehogy túlságosan bízzatok a ti szívetekben; gyakorta féljetek saját szívetektől.

2Krón 32,31

3. Sok könnybe és imádságba került nekik, hogy megismerjék szívüket. Bár Isten néhány

gyermeke 20 vagy akár 40 éve tanulmányozza saját szívét, mindezek után néha látniuk kell, hogy szívük túl keménynek bizonyul nekik.

Harmadsorban, e nehézség abból is nyilvánvaló, hogy a szentek Isten különleges segítségéhez folyamodtak, mely nélkül nem sikerült volna megismerni saját szívüket. Ezt mondta Dávid is: „Vizsgálj meg engem, ó, Isten”. Saját szívünk túl kemény dió számunkra, ha nem folyamodunk Isten segítségéért. E segítség nélkül szívünk úgy fog bánni velünk, mint a rossz szomszéd, amikor javainkat nála keressük. Nem enged be, ha nem visszük magunkkal a király embereit.

E dolog viszont a következők miatt nehéz:

1. Az emberi szív igen mély. „Ami van, felette mélységes; kicsoda tudhatja meg azt?” Az emberi szív márpedig ilyen, mert a Zsolt 64,7 is kimondja: „mindenikük... szíve kikutathatatlan.” Az emberi szív mély, mint a föld; sőt, mint a pokol, azaz, mint a szívben lakozó pokol.

Préd 7,24

Jak 3,6

2. A szív nagyon sötét: „kik értelmükben meghomályosodtak.” Itt két összetevőjét is láthatjuk a természetes állapotában levő ember nyomorúságának.

Ef 4,18

(1) Idegen Istentől.

(2) Idegen önmagától. Egy szikrát sem lát be saját szívébe, míg csak Isten hirtelen meg nem jelenik lelkében új fénnel, mintha börtönbe törne be. Nem látja, mi van a szívében. S nincs szükségünk más bizonyítékra, mint ama elterjedt jó véleményre, mellyel az emberek saját szívükről vannak. Bár szívük tele van undok méreggel s hasonlókkal, mégsem látják meg ezt, míg Isten fel nem

nyitja szemüket azáltal, hogy megtéríti őket, s ekkor észreveszik. Ennek ellenére pusztá gyertyafény az, mellyel a legjobbak közülünk saját szívüket megvilágítják.

3. Mert a szív mindenk felett igen álnok. A világon voltak és vannak nagy álnokságok; ám mindent összevetve, semmi és senki a világon nem olyan körmönfont, mint a szív. Nincs még hozzá hasonló. Az ember azt hinné, hogy ha valakinek előre megmondják, hogy közismert csalóval lesz dolga, óvakodna a vele való közösködéstől. Az ilyen ember bizonyára azt hinné, hogy amaz nem bizonyul majd túl kemény diónak; és mégis, a szentek tudták, hogy a szív ennyire álnok, de 20 vagy 40 év kellett nekik, hogy megtanulják. Szívük mégis túl kemény diónak bizonyul.

2. OK: A szív megismerésére rettentően nagy szükség van. Ha az ember a világ minden könyvét forgatta már, ám saját szívét nem ismeri, semmi ő.

MI ENNEK A HASZNA? Ennek az a haszna, hogy saját szívének megismerésére készlet benünket. Könyörgök nektek, hanyagoljatok el bármit, csak eme kötelességeket ne.

Annak, hogy szívetekkel tanácskozzatok, sokféle módja van. Néha vigasztalás útján történik: „Térj meg én lelkem a te nyugalomadba.” Néha szemrehányás útján történik: „Miért csüggedsz el lelkem?” Néha buzdítás útján történik, hogy szívéteket gerjessze: „Csak Istenben nyugodjál meg lelkem.” Itt az Istenben való hitre gerjeszti szívét.

Úgyhogy „serkenj fel én dicsőségem”, azaz szívem vagy lelkem. Az ember lelke az ő dicsősége. Nézzétek, hogyan buzdítja Dávid az ő lelkét:

Zsolt 116,7

Zsolt 42,6

Zsolt 62,6

Zsolt 57,9

1Móz 49,6

„serkenj fel én szívem, én dicsőségem.” Lehet, hogy lelkét meglehetősen holtnak és tompának találta; ezért felgerjeszti, néha oktatás útján.

Zsolt 16,2,7

De néha vizsgálattal és faggatással végzi, s ez a legfontosabb, melyen az összes többi nyugszik. Épp ezért ezzel a tárggyal fogok foglalkozni; és kérlek titeket, lássatok kötelességekhez. Testvéreim, faggassátok ki gyakran a szíveteket. Nehéz elképzelni, hogy a pápisták, sőt, a pogányok túltesznek rajtunk ebben. S micsoda szégyen, hogy tőlünk idegen e kötelesség – különösen miután megmutatták nekünk, és elismertük, hogy kötelességünk!

Nos, tudnotok kell, hogy kétféle kapcsolat létezik: közönséges és rendkívüli. A közönséges kapcsolat lehet ideiglenes vagy ünnepélyesebb. Az első fajtát folyamatosan, a nap minden percében fenn kell tartani. Ennek hiánya az oka, hogy oly idegenek vagyunk szívétektől. Jusson ez eszetekbe, keresztyének, s figyeljetek gyakorta saját szívetekre és gondolataitokra. Az ember szíve mindig beszél magában; gyakorta figyeljetek és vizsgáljátok meg, miről beszél a szív meg a gondolatok. Nézzük meg, jól megdolgoztatjuk-e azt; s ha nem, adjunk neki munkát, főleg feladataink elvégzése előtt, közben és után – különösképpen kötelességeink elvégzése után, hogy megvizsgáljuk, mi rosszat tettünk ez idő alatt, máskülönben nem lesz miért megvizsgáljunk szívéteket esténként. Egész nap jegyzetelnünk kellene szívétekről, és este át kellene olvasnunk azokat.

Azután meg, ezen kívül, szükséges az ünnepélyes önvizsgálat. S itt szeretnék megkérni tite-

ket, keresztyének, hogy minden este töltsétek el némi időt e munkával, negyed- vagy félórát. Azért mondok estét, mert a Szentírás annyit beszél e napszakról, és a jó emberek ebben a napszakban gyakorolják az említett tevékenységet. Még egy pogány is képes erre, és meg fogjátok látni, hogy Dávidnak is ez volt a szokása. „Még éjjel is oktattak engem az én veséim.” Hát akkor, keresztyén, azt ajánlanám, hogy fogadd meg e tanácsot.

Minden este, mielőtt elaludnál, a külvilágtól elvonulva szentelj több-kevesebb időt arra, hogy szíved Isten jelenlétébe kerüljön. S Isten előtt rohamozd meg, hogy válaszoljon a következő kérdésekre.

Először a kötelességeidre vonatkozóan:

1. Nem talált Isten az ágyamban, amikor térdelnem kellett volna? E kérdés szégyenletes, és nem tudok felháborodás nélkül szólni róla. Sokan közülünk oly könnyedén engednek maguknak, és lepihennek, amikor e kellemes órákat Istennel együtt kellene élveznünk! Mit szólsz, hogy fogadja ezt Isten tőled? Sokan vannak, akik számos órát töltenek ágyukban, hogy az Istennel való közösséget élvezhessék, s aztán szíves-örömet a sarokba szórják kötelességeiket. Kérlek titeket, hogy e gyakorlattal hagyjatok fel.

Lehet, hogy sokaknak közületek nincs annyi dolga, mint másoknak. Nincs munkátok, mint másoknak, s ezért nem kell olyan korán kelnetek, hanem tovább maradhattok ágyban, mint mások. Ó, keresztyén! Ne használd ki, hogy több időd van lustálkodni, mint másoknak! Isten nevében mondom, nem arra adott nektek időt, hogy henyéljétek.

Attól tartok, sokan közületek nem tudják, mit jelent engedelmességből aludni. Ha nem tudjátok, szégyellhetitek magatokat. Keresztyén embernek mindent engedelmességből kell végeznie.

Egyesek talán megkérdik: „Milyen szabálynak engedelmeskedjünk?” Erre azt válaszolom, hogy legyünk tekintettel testünkre. Ami érvényes az egyikre, néha nem áll a másikra; ám egészséges szervezetnek hat-hét óra minden bizonnyal elegendő. Ne adjunk testünknek többet, mint amennyire szüksége van. S emlékezzetek a következő általános szabályra: vigyázzatok, mindig tagadjátok meg valamennyire önmagatokat az alvással kapcsolatban. Ezen általános szabályt jó betartani, habár egyénre szabott szabállyal nem szolgálhatunk. Istennek ama kiváló szolgája, Jordan úr, ki harminc éven át megőrizte Isten szeretetének bizonyosságát, mindig hajnali háromkor-négykor kelt, és ha elmulasztotta, keservesen bánta. Ó, bárcsak mindannyian így tennétek!

2. Nem imádkoztam cél nélkül vagy hagytam, hogy elkalandozó gondolataim kötelességem fel-emésszék? Minden este vegyétek számba, mit nyertetek aznapi imádságaitokkal. Nagyszerű lenne, ha így tennénk, és akkor gyorsan növekedhetnénk. De van egy nagy hiányosságunk: megelégszünk kötelességünk teljesítésével, és nem nézzük azt, hogy miként hajtottuk végre. Ezért, ha hasznot akartok húzni kötelességetek teljesítéséből, vizsgáljátok meg, hogyan és mit mondtatok imádságtokban. Hogyan imádkoztam? Élénk volt szívem vagy renyhe? Ne elégedjétek meg azzal, hogy szívetek felment, mondván, kötelességetek

nem hanyagoltátok el, de vizsgáljátok meg, nem voltatok-e gondatlanok kötelességetek teljesítésében? S mivel a hiábavaló gondolatok nagy ellenségeink ez ügyben, vigyázzatok, hogy áldozatotokat ne emésszék fel. Gyakran panaszkodunk emiatt, s mégsem szabadulunk tőlük. És mi ennek az oka? Az, hogy feladataink végzése közben nem leckéztetjük meg naponta szívünket hiábavaló gondolataink miatt. Ha esténként kérdőre vonnánk szívünket ezért, szégyellné magát, hogy naponta bűnösnek találhatik.

3. Nem hanyagoltam el Isten szent Igéjének olvasását? Nem voltam felületes ez ügyben? Félek, hogy sokan közülünk elhanyagolják ezt a kötelességüket. Nem múlik-e el sok nap felettünk úgy, hogy még egy fejezetet sem olvasunk? Ám én jobban tartok attól, hogy nem megfelelőképp olvassátok. Imádsággal kezdtétek-e, megfigyeltétek, milyen ígéretek, parancsok, intések és példák voltak ott számotokra, melyeket követni, félni vagy elkerülni kell nektek? S imába foglaltátok mindezt utólag? Azt tanácsolom, hogy tegyétek meg, vagyis foglaljátok imába az olvasott fejezet egy részét. Ó, hogy semmibe vesszük az Igét, melyet Isten szentjei oly nagyra értékelték! Az Igét! De hiszen Isten Igéje az, s hatással kellene lennie ránk annak, hogy Isten keze nyomát látjuk rajta!

4. Megemésztettem az utoljára hallott prédikációt? Imádkoztam-e a hallottakat illetően és átsimélttem-e azt magamban? Testvéreim, akarjátok tudni, miért vagyunk oly törpék keresztyén mivoltunkban, miért nővünk oly keveset? Íme egyik fő ok: sokat fogadunk be, de keveset emésztünk

meg. Lehet, hogy túl mohón kaptok a kínálkozó alkalmak után. Nem tarthatnak olyan igehirdetést, hogy ti jelen ne legyetek; de imádkoztok-e a hallottakat illetően, és átsiméltitek-e azokat magatokban? Ennek hiánya az ok, amiért nem növekedünk jobban. Épp ezért ne legyetek elégedettek önmagatokkal, ha végighallgattatok egy igehirdetést. Csak akkor lesz minden rendben, ha Isten hall felőle bűnvallásban, imádságban és azon kegyelmi ajándékok magasztalásában, melyek felfedettek előttetek. Ily módon virul ki életetek, és csak akkor fog kivirulni, ha mindezt gyakoroljátok. Azért vetettek annyit s takarítottak be oly kevés termést, mert a magot nem fedték be elmélkedéssel, és nem öntözték meg imádsággal. Az ördög vagy a gonosz gondolatok jönnek, és ellopják a magot.

5. Családi kötelességeimben nem inkább a megszokás és a divat vezetett, mintsem a lelkiismeret? Testvéreim, ha megfigyeléseim helyesek, a keresztyének a többi kötelezettségekhez képest, ezeknél hajlamosabbak csupán a formát tartani, s nem a lényegét. Nos, ezért szégyellnünk kellene magunkat. Ez igen nagy bűn. Csak a formára figyelünk mindennapos kötelességeinkben, főként, ha nem mi vezetjük be az áhítatot, hanem a hallgatóság közé tartozunk. Pedig ha ezen alkalmakat hálásan értékelnétek, és örömet kihasználnátok, sokkal jobban gyarapodnátok. Mondjátok azt magatoknak: „Most alkalmam van arra, hogy Isten tiszteljem családom körében.”

Ti, családfők, tudjátok meg, nagy kegyelem az, hogy Isten elé vezethetitek családotokat; és

nektek, családtagoknak a többi mellett nagy kegyelemként adatott az, hogy olyan családban éltek, melyben napjában legalább kétszer Isten színe elé járulhattok. S fáradotok-e rajta, hogy mindezt jobban kihasználjátok?

6. Miben tagadtam meg ma magam Istenért? Testvéreim, nem éltetek ezen a napon keresztyének módjára, ha nem volt részetek valamiféle önmegtágadásban. Ha testeteket nem tartóztattátok meg, hanem kényé-re-kedvé-re dőzölhetett, ha étvágyatokat szerfelett kielégítettétek, ha nyelveteket szabadjára engedtétek, nem éltetek keresztyén módjára.

7. Időmet nem pazaroltam túl hosszas és fölösleges látogatásokra, céltalan képzelgésekre, gyümölcstelen beszélgetésekre, szükségtelen alvásra és világi szükségletekkel való elfoglaltságra? Minden keresztyén fontos kötelessége, hogy takarékoskodjon idejével. Isten legjobb szolgálójának szívéét is erősen leterhelte az, hogy nem tudtak jobban gazdálkodni idejükkel. Ha szeretnétek időtöket felszabadítani, a következő időrablókra és időfalókra figyelmezzetek:

(1) Először is, a túl hosszas és fölösleges látogatásokra. Sokan úgy elhúzzák látogataikat, hogy sok időt elvesztegetnek: a sajátjukat meg másokét, akiket meglátogatnak. Kérdezzétek meg szíveteket: „Nem időztem túl sokat egy ilyen látogatáson, s nem loptam mások meg a magam idejét?” Ennyit a szükségtelen látogatásokról, melyeknek semmi célja. Legyetek takarékosak meg rövidek látogatásaitokban, máskülönben időtöket vesztegetitek, és emiatt másoknak is az idejüket raboljátok.

(2) Másodsor, a céltalan képzelgésekre. Ezek elrabolják időnket, és mi nem törődünk vele. Ha ezt megfontolnánk, mennyire gyarapodnánk a kegyelemben! Ha az ember úton van, vagy dolgozik, akkor is csak üdvös dolgokra kellene gondolnia; ám a mi szívünk hiábavalóságokról beszél.

(3) Harmadsor, a gyümölcstelen beszélgetésekre. Faggassátok ki szívetek, nem mulasztottátok el eme kötelességetek? Micsoda szégyen, hogy amikor számos keresztyén összejön, alig említetik Isten neve!

(4) Negyedsor, a szükségtelen alvásra. Igen rossz dolog, ha valaki túl sok időt tölt alvással, és nem marad ideje vallásos kötelezettségeire.

(5) Ötödször, a világi dolgokkal való elfoglaltságra. Az embereknek igencsak óvakodniuk kell ettől, máskülönben a világ elrabolja idejüket. Ha az ember nem tagadja meg magát a világ kínálkozó lehetőségeit tekintve, és csak annyira szolgálja Istent, amennyire azt a világ megengedi, akkor csak egy kicsit fogja Istent szolgálni.

8. Többet tettem-e a szokásosnál Isten egyházaért e rendkívüli korban? Testvéreim, soha nem tudunk majd emelt fővel megállani saját lelkiismeretünk előtt a megpróbáltatás napjaiban, ha szívünk nem menthet fel azon vád alól, hogy a szokásosnál nem törtük magunkat inkább Isten egyháza érdekében. Tudjátok, milyen bajban van ma Krisztus egyháza; minden egyes embernek közülünk szaladnia kellene vedrével, hogy ezt a tüzet oltsa. Isten kiált nekünk, mint Mózes Áronnak: „Fogd a temjénezőt, és tégy abba tüzet az oltárról, és rakj rá füstölőszert, és vidd hamar a gyüleke-

zethez, és végezz engesztelést értök, mert kijött az Úrtól a nagy harag, elkezdődött a csapás.” Ó, szaladjunk, mert haragjának jelei már mindenütt ott vannak! A ti könnyeiteknek kell eloltaniuk ezt a tüzet, mellyel a bokor, vagyis az egyház ég. Hogyhogya nem sfrunk az egyházért? Isten kegyelméből gondtalanul ülünk; de mi a helyzet az egyházzal világszerte? Mekkora távolság választja el szívének attól, amilyenek az igazán istenes emberek? Állítólag élt egyszer egy szent asszony, ak ha az egyház felől rossz hírek érkeztek, az emberek igyekeztek titkolni előle, nehogy szíve megszakadjon miattuk.

Ha biztos hírt kapnánk afelől, hogy vagyunk veszélyben forog, bizonyára elillanna szemünkből álmunk! Hát akkor hogy lehet, hogy Isten egyházának sorsa közömbösen hagy bennünket? Hogy lehet, hogy mások sebesültek, betegek és majd meghalnak bánatukban, mi meg alig vesszük ezt észre? Valakitől ezt hallottam: „Hogy tudnak egyesek nevetni, mikor Isten egyháza ekkora bajban van?”

Kérlek titeket, imádkozzatok többet Istenhez, mint eddig szoktatok, az Ő egyháza érdekében. Ha eddig naponta kétszer imádkoztatok, ezután talán háromszor is tudnátok, s így újabb negyedórát áldoznátok Istennek az egyház érdekében; néha az egész napot ezzel tölthetnétek, és a javatokra szól majd, ha az egyház veszélyben forog, hogy igyekeztetek vedretekkel eloltani a tüzet.

9. Gondosan választottam meg társaságom? Sokszor, sokan és sokat veszünk azáltal, hogy haszontalan társaságba keveredünk. Kétségtelen, hogy, ha egyébben nem is ártanak nekünk, időn-

ket rabolják, és ez bizony nem kis ártalom. Épp ezért kerüljétek társaságukat, mint a pestises fekélyt! Vagy ha néha hivatásokat közéjük kényszerít, mielőtt közéjük mennétek, imádkozzatok, hogy társaságuk ne ártson nektek.

10. Nem hanyagoltam ma el kötelességem valamely hozzátartozómmal – férjemmel, feleségemmel, szülőmmel, gyermekemmel, urammal vagy szolgálómmal – szemben?

Ennyit a kötelességeinkkel kapcsolatos kérdésekről.

Most lássuk a bűneitekkel kapcsolatos kérdéseket.

1. Avagy nem könnyű engedni a bűnnek? Eből lelkünknek nem kevés kára származik. Emiatt vesztette el értékét Krisztus, és édességét az Ő ígérete, mert a bűnnek könnyű engedni. Miért van az, hogy az evangéliumot érthetőnek és szépnek tartjuk, ám kevés hatással bír ránk nézve? Ha lelketek érzékenyebb lenne a bűnre, gyorsan meg lehetne előzni azt. Így lehet levágni a bűn kezét-lábát. Ha az ember levág egy ágat egy fáról, sok lomb hullik le róla azzal együtt; hasonlóképpen, ha levágjuk ezt a végtagját, a bűn nehezzé válik, lehullik az önzés s büszkeség, s velük együtt sok bűn. Hogy van az, hogy Pál azt mondta magáról: „Ő én nyomorult ember!”, minket meg nem zavar jobban bűnös mivoltunk?

Róm 7,24

2. Szomorkodom hazám bűnei miatt? Testvéreim, jócskán van okunk alaposan megvizsgálni magunkat e tekintetben, hisz, bár Isten oly világosan felelősségünként jelölte ki, mégsem igen viseljük szívénkön országunk bűneit. Amikor Isten

megtartó jegyével illeti azokat, akik szót emelnek mindazon szörnyűségek ellen, amelyek az országban történnek, mi közömbösek maradunk! Vajon felment-e szívének e dologban? Ne engedjünk szívének, hanem kérjük rajta számon mindezt!

Ha neveteken folt esne, szívetek majd megszakadna; miért, hallván, hogy Isten nevének gyalázat esik, nem szakad meg szívetek miatta? Tanúsíthatja-e szívének, hogy soha nem hallunk az Isten elleni gyalázatról, ami az országban folyik, a babonákról meg a bálványimádásról anélkül, hogy Istennek el ne mondanánk azt elalvás előtt imánkban? Szomorú ránk nézve, hogy az Istenen ejtett sebeket már nem vesszük szívénkre. Isten dicsőségéről elmondhatjuk, amit Dávidról mondtak: „De te teszesz annyit, mint mi tízezren.” Vagyunk, nevünk és mindaz, ami kedves előttünk, sőt még lelkünk sem ér annyit, mint Isten becsülete. Hát akkor miért nem bánkódunk látván, hogy Isten becsméreltetik? Isten dicsősége az Ő koronája; és ha mi látjuk, hogy sárba tapodják koronáját, a szempillánk sem rezdül? Nem tudunk felnőni Isten szentjeihez és régebben élt szolgálóihoz.

Látván a nép bálványimádását, Mózes akkora haragra gerjedt, hogy összetörte a táblákat, amelyeket Isten saját ujjával írt. Amikor az izraeliták idegen nőket vettek feleségül, Ezsdrás leült, és megszagatta ruháit. Testvéreim, pirulnunk kellene ezt olvasván és hallván, ha meggondoljuk, mily távol van szívének e példáktól!

Talán elégnék tartjátok azt, hogy, hallván az istenkáromlásról, nem hagytátok szó nélkül, s így magatok mentesek vagytok tőle; ám a ti bűnötök

is, ha nem bánkódtok miatta. Kétségtelen, hogy az istenfélő korinthusiak gyűlölték a bűnt, de Pál azt mondta nekik, hogy mindez nem elég. Bánkódniuk is kellett miatta. Amikor a bűn eluralkodik, magának az ördögnek a megtestesülése az. Mintha a pokol ránk szabadulna, hogy a földet ellepje, mi pedig nem bánkódunk miatta.

3. Nem élek vajon oly állapotban, melyről tudom, vagy tartok tőle, hogy bűn? Ha ezt teszitek, nem adatik számotokra béke Istennel vagy a lelkiismeretetekkel. „Ha hamisságra néztem volna szívémben, meg nem hallgatott volna az én Uram.” Ha bűnt követsz el vagy nézel el, az annak a jele, hogy nem bírsz Isten jóindulatával; s nem fog magához fogadni miatta. Ha önszántadból átadod magad bármiféle bűnnek, az annak a kétségtelen jele, hogy nem vagy Istené.

Ennyit a bűneinkkel kapcsolatos kérdésekről.

Most nézzük harmadsorban a szívetekkel kapcsolatos kérdéseket. Tegyétek fel magatoknak e számú kérdést.

1. Sokat könyörögtem-e? Hiszen szüntelenül imádkoznunk kellene; nemcsak megszokott és ünnepélyes alkalmainkkor, hanem mindenkor félrevonulhatnánk, hogy egy-két szót váltsunk Istennel utazásaink és elfoglaltságaink közepette. Az igazi párbeszéd Istennel egész nap folyik, nem elég hozzá pár szó reggel, illetve este. Azt mondják Dod úrról, hogy ő soha nem ült lóra úgy, hogy ne imádkozott volna, mielőtt leszállt róla.

Hasonlóképp tett Nehémiás is: míg a király szólt hozzá, ő Istenhez imádkozott. „És könyör-

2Sám 18,3

1Kor 5,2-7

Zsolt 66,18

Róm 6,16

Ezsd 9

Neh 2,4 gék a menny Istenéhez.” Ez egy mennyei felkiáltás volt. Ez arra bírja szíveteket, hogy egész nap imádkozzatok. Jó dolog, amikor az emberi szív természetesen hajlik az Úrhoz, mint ahogy a szikra is felfele száll. Olyan jó az, hogy nem mehetünk el az ajtó előtt anélkül, hogy belépnénk, s pár szót váltanánk az Úrral.

A barátság ékesszóló jelének veszitek, ha valaki nemcsak meglátogat időnként, de mindig benéz, valahányszor elhalad ajtótok előtt. S ha szívetek ugyanilyen hajlandóságot mutat arra, hogy betérjen Istenhez, ez annak a bizonyítéka, hogy rendszeres beszélgetéseket folytat Ővele.

2. Nem történt-e meg, hogy Isten kiszorult gondolatainkból, a menny pedig látókörünkéből? Tegyétek fel e kérdést szíveteknek. Testvéreim, nagy bűnünk, s nagy szégyenünk az, hogy Isten gondolatai oly idegenek lelkünkötől, és oly kevés időt töltünk a mennyben napközben. Ó, mekkorát veszt Isten azzal, hogy megtagadjuk dicsőségét! Mekkora veszítünk ezáltal mi kegyelem és vigaszt tekintetében! Ó, ha szívünk minden alkalommal Istenre gondolna, milyen szent állapotba juthatnánk hamarosan! Miért ne lehetne szívünk ugyanannyit Istennel, mint a világiak szíve a teremtett dolgokkal? Hát nem érdemel annyit Isten, mint a teremtmény?

A világi ember szíve folytonosan a világgal beszélget. Ha hallgatni jön, szíve a világgal beszél. Ha imádkozni jön, szíve a világ foglya marad. Miért ne társaloghatna szívünk Istennel, miközben kezünk világi dolgokkal foglalkozik? Egy áldott

lélek mennyei sugallata fogalmaztatta a következő meggondolkoztató imát:

Uram, amiképpen régebb nélküléd éltem e világban, hadd élhessek most e világ nélkül te benned. Ha csak annyira szeretnék Istent, mint ahogy a világi ember szereti vagyonát és kincseit, annyira eltelnék Isten szeretetével, hogy megfeledkeznék a világról; mert amazzal a világ feledtetni el Istent, hogy ne gondoljon szüntelenül Őrá. Igen, jó, lenne, ha mindig Istennel foglalkoznánk.

Testvéreim, mit mondhatunk erre? Hogyan bocsáthatnánk meg magunknak, hogy ennyire nem törődünk Istennel, miközben a világi ember annyira törődik a világgal? Ó, micsoda szégyen is ez! Szégyelljétek el magatokat, mielőtt innen elmegyünk. Megvallom, keresztyének, sokszor csodálkozom, miért is pazarolja Isten az Ő királyságát olyanokra, akik oly kevésbé szeretik azt, mint mi. Ó, szégyenkeztek, hogy elhagyhattok e gonosz állapotot!

Testvéreim, miért nem viselkedünk úgy a világgal, mint az viselkedik velünk? Miért ne lennénk mi is idegenek iránta? Ó, ne hagyjátok annyiban, míg csak a menny gondolatai a ti természetetekből fakadó gondolataitokká nem válnak! Vizsgáljátok meg szíveteket esténként, nem lakozik-e benne e bűn, és ha úgy találjátok, hogy igen, ne hagyjátok annyiban, amíg megfelelő állapotba nem juttok.

3. Gyakran megvizsgáltam-e szívemet? Szám-

ba vettem még a haszontalan gondolatokat is? Ismeritek a szabályt: „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet.” Megőriztéték-e szíveteket minden féltett dolognál jobban? Testvéreim, bizonyosak lehettek abban, hogy dolgaitok rosszul fognak menni, ha nem vizsgáljátok meg szíveteket, és nem őrzitek meg azt.

Vizsgáljátok meg azt este. Hogy használtam fel szívemet a mai nap? Nem volt-e haszontalan gondolatok és gonosz képzelődések országútja?

Félek, sokunk nem fogja fel mindezt. Talán hivatásokban meg tudjátok különböztetni a haszontalan gondolatokat a termékenyekétől, de tartok tőle, hogy egyéb tekintetben kevés keresztyén képes erre. Ó, testvéreim, nem tudjátok, mit jelent keresztyénként élni, ha ezt meg nem vizsgáljátok. Hozzátok helyre e dolgot!

Testvéreim, milyen áldott dolog lenne, ha csak egyszer is elérnénk ezt az állapotot! Ha szívünk önként a medrében folya! Nem megvalósíthatatlan ez; sok keresztyén megvalósította már. S ha megvalósítható, nem lenne szabad nyugodnunk szerintem, amíg el nem értük. Ó, keresztyén, járj el e szabály szerint! Erőltess rá szíved egy ideig; tartsd ezen az ösvényen. Adj neki valamely szent témát, jó feladatot, s bírd munkára; s ha eddig elértél, akkor fokozatosan megédesedik az számodra. Nem elég ezt mondani: „Mi rosszat tesznek a haszontalan gondolatok?” Elég annyi, hogy jót nem tesznek, és haszon nem származik belőlük. Sőt, nagyon ártalmas, ha szabadon engeded gondolataidat.

Testvéreim, azt hiszem, hogy közületek minden egyes igaz keresztyén panaszkodik haszontalan gondolatainak terhére. Azt hiszem, hogy sok keresztyénnek itt a legnagyobb gondot a szent feladatok teljesítése során felmerülő haszontalan gondolatok jelentik. S mi ennek az oka? Mert máskor szabadjára engedik szívüket. Ezért nem tudunk uralkodni szívünk felett istentiszteleteken, mert máskor nem tartjuk kordában. Isten eként panaszkodik Jeruzsálemre (s miért ne panaszkodna ránk is?): „Meddig maradnak még tebenned a te bűnös gondolataid?” Nem panaszkodnak sokan közülünk hét, sőt tizennégy éve is bűnös gondolataik miatt, és azok mégis bennünk maradnak? S ha szívetek ezen az úton jár, nagyobb hasznát látjátok, mint bárminek, amit eddig kipróbáltatok.

Jer 4,14

De tudom, mit fog erre mondani a test. „Tésék, hogy *mindig* szent dolgokkal foglalkozzam? Az elviselhetetlen teher lenne.” Ó, de ne hallgassatok a gonosz szavakra, melyeket a test Isten útjairól szól. Bevallom, ez bizonyos nehézséggel jár; ám bízom benne, hogy hajlandók vagytok bizonyos áldozatra ekkora haszon kedvéért. Egy idő után könnyűnek találjátok majd. Egyetlen mesterség vagy idegen nyelv sem könnyű a tanuló számára, de kis idő múlva hozzászokik, és örömet leli benne. Ugyanígy ez is a legkedvesebb foglalatosság lesz számotokra, ha szíveteket egy ideig gyakoroljátok ebben. Épp ezért folyton folyvást figyeljetek és imádkozzátok, míg csak szíveteket ilyené nem sikerül tenni.

4. Nem engedtem-e ma a büszkeség és indulat

kísértésének? Testvéreim, Isten Lelke szent galamb, amely nem száll zaklatott és konok szívbe. Egy igen szent ember ezt mondta egyszer: „Bármit is tesztek, az indulattól óvakodjatok.” Elizeus énekest hívott, hogy indulatát lecsillapítsa. Kérve kérlek, őrizzétek szíveteket, ha büszkeségre csábít, vagy indulatra ingerel titeket valami, máskülönben megszoríttjátok Isten jó Lelkét, és arra kényszerítitek Őt, hogy elhagyjon titeket. Baxter úr ezt mondta: „Ha büszkeségre kísért valami, ügyelek, hogy szívemet oly éberem őrizzem, mint házam nádfedelét, ha meggyújtják; és azonnal leöntöm a megvetés, eltökéltség és Istenhez való folyamodás vizével.” Így tegyetek ti is, ha azt akarjátok, hogy szívetek Istennek tetsző legyen.

Emlékszem, olvastam egy szent ember életrajzában, hogy jobban félt és reszketett, amikor azt hallotta, hogy dicsérik őt, mint amikor rettenetes vihar tombolt. Ez a törekvés legyen bennetek is. Ő, féljete a büszkeség kísértésétől! Könyörgök, óvakodjatok a büszkeségtől, hogy ne teremjen gőg a szívetekben. Ha nem óvakodtok eléggé, bizonyosan elbuktok.

A szolgál, ha gőggel pöffeszkedik, nemigen tehet sokat Isten szolgálatában. Ha legyőződ magad, és a büszkeség nyakára hágtál, igencsak nagy győztes vagy. Azért nem használ bennünket Isten többet az Ő szolgálatában, mert látja, hogy szívünk oly gonosz, hogy kegyelmét büszkeségünk és vágyaink kielégítésére használnánk. Válgon hát mindennapos gyakorlatotokká, hogy legyőzzétek ezen ellenséget, szívetek büszkeségét.

Egy másik szent ember igen beszédes példát

állított elénk. Önmagáról ezt mondta: „Azt hiszem, darabokra török Isten színe előtt, mikor hozzá szólok, mint amikor egy tojásra lépek, s darabokra taposom azt.” Egy levelében így vigasztal valakit: „Imádkozom Istenhez, használjon engem, nyomorult teremtményt arra, hogy neked jót tegyek.” Hadd állítsuk magunk elé e példát. De elsősorban tekintetek a mi szent és alázatos Jézusunkra, s lelketek nyugalomra lel. Éberem és megvetéssel tartásatok szemmel büszkeségeteket és indulatokat minden egyes nap, s végül el fognak tűnni.

Negyedsorban, nyelveteket illetően tegyétek fel a következő kérdéseket:

1. Fékeztem-e és megzaboláztam-e nyelvem? E kérdés igen szükséges, és feltétlenül megválaszolásra vár. Mondom nektek, ha nem tesztek semmit nyelvetek megzabolázására, nem vagytok keresztyének. Másfelől viszont ha valaki ura nyelvének, az felnőtt keresztyén. Az, aki ura nyelvének, gyarapodott és tökéletessé vált a kegyelemben. Testvéreim, naponta határozzátok el azt, amit Dávid: „Mondám: nosza vigyázok útaimra, hogy ne vétkezzem nyelvemmel; megzabolázom szájammat, amíg előttem van a hitetlen.” „Próbáltál engem, nem találtál semmi rosszat; ha tán gondoltam is, nem jött ki a számon.” S mivel nem bízik saját erejében, lássátok, hogyan menekül Istenhez erőt nyerni: „Tégy Uram závárt az én szájamra; őriztesd az én ajkaim nyílását!”

Jak 1,26

Jak 3,2

Zsolt 39,2

Zsolt 17,3

Zsolt 141,3

2. Nem mondtam rosszat valakiról? Ez Pál apostol egyik nyomatékos parancsa: „Emlékez-

Tit 3,1-2 tesd őket, hogy... senkit ne szidalmazzanak." Péter apostol meg azt mondja, hogy ha növekedni akarunk a kegyelemben, fel kell hagynunk a gonosz beszéddel. Nagy és egyetemes bűn ez mi köztünk, hogy hajlamosak vagyunk gonoszul szólni másokról. Amikor valakiről rosszat hallunk, hogyan beszélünk erről barátainknak? Győződjetek meg róla, hogy igaz célotok és jogos indokotok van rá, mielőtt bárki gonoszságáról beszéltek. Testvéreim, nem kesereghetünk eleget azon, hogy ekkora gonoszság lakik bennünk, hogy annyira vonakodóak vagyunk testvérünkkel az ő bűneiről beszélni, s annyira hajlamosak, hogy ugyanezt hírnül adjuk azoknak, akiknek nem kellene.

3. Isten törvénye volt-e számban, miközben házamban ültem vagy úton jártam, amikor lefeküdtem, és amikor felkeltem? Mekkora feladatot rótt ránk Isten! S mekkora hanyagsággal végezzük e munkát! „És gyakoroljad ezekben a te fiadat, és szólj ezekről, mikor a te házában ülsz, vagy mikor úton jársz, és mikor lefekszel, és mikor felkelsz.” Keresztyén, büntelennek talál szíved e tekintetben? Igazolja-e családod, hogy ezt teszed, amikor a tűzhely mellett ülsz velük? Tanúsíttja-e házastársad, hogy Isten Igéjével a szádban fekszel és ébredsz? Mondhatja-e bizton útitársad, hogy erről beszélsz menetközben? Milyen hasznos lenne másoknak, ha így cselekednél! Mikor határozod már el végleg erre magad? Határozd hát el magadat, hogy nem hagyod nyugodni lelkiismereted, míg ezt el nem éred.

4. Voltam-e úgy társaságban, hogy ne beszéltem volna Istenről, és ne tettem volna valami jót?

Ó, micsoda szégyen, hogy keresztyén emberek ki-
vetkeznek magukból, és társaságban nem látszik
meg, ki a keresztyén s ki nem! Ó, mennyire kelle-
ne szégyenkeznünk ezért, ahelyett, hogy Istent
szégyellnénk! Bárcsak elhatároznátok, hogy nem
mentek társaságba anélkül, hogy Istenről ne be-
szélnétek ott!

Ötödsorban, lássuk az étkezéssel kapcsolatos kér-
déseket.

1. Vajon nemesebb céllal étkeztem, mint az ál-
lat, vagy csak étvágyamat akartam kielégíteni? Va-
jon Isten dicsőségére ettem és ittam-e? Csak ak-
kor tudhatjátok meg, mit jelent keresztyénnek
lenni, amikor mindent engedelmességből tesztek.
Véssétek eszetekbe, hogy helyes célt tűztek ki
magatok elé, amikor étkezni készültök.

Nem szégyen, hogy a keresztyén nem ül ma-
gasabb céllal asztalhoz, mint amikor az állat lát ne-
ki eledelének? Az állatok azért esznek-isznak,
hogy éhüket csillapítsák. Ne feledd, hogy Istenre
tekintve ülj asztalhoz. Így asztalod megszentelte-
tik számodra.

2. Vajon úgy álltam fel az asztaltól, hogy előbb
Istenről is szóltam? Keresztyén, hányszor mon-
dasz ellent Megváltód példájának? Ha utána nézel,
meglátod, hogy mindig Istenről beszélt, ha asztal-
nál ült. Hát nem szégyen, hogy nem tudod jobban
követni Megváltódat?

3. Nem győzedelmeskedett felettem étvá-
gyam? Testvéreim, félek attól, hogy közülünk ke-
vesen gyakorolják a mértékletességet mint köte-
lességet. Lehet, hogy sokan azt hiszik, addig ehe-

tünk, míg étvágyunk ki nem elégül. Nagy (bár tartok attól, hogy általános) vétek az, hogy, amint Júdas apostol mondja, „tartózkodás nélkül veletek lakmározunk, magukat hízlalják”. Kövessétek az általános szabályt: soha ne üljetek asztalhoz némi önmegtartóztatás nélkül. Nem adhatunk erre pontos szabályt, de az egészséges szervezet fogyasztson annyit egy étkezésnél, hogy a következőig megéhezzen. Tartok attól, hogy a mohóság bűne igen elterjedt. Épp ezért, keresztyén, különösen örökjéti étvágyad fölött.

Tudnunk kell, hogy kétféle mértékletesség létezik, táplálékunk minősége és mennyisége tekintetében. Az első ellen vétkezünk, amikor többet eszünk, mint amennyit meg tudunk emészteni. A második ellen vétkezünk, amikor olyasmit eszünk, ami az orvos szerint nem egészséges számunkra. S micsoda szégyen, hogy sem a józan ész, sem az isteni kegyelem nem tudja rávenni az embert a mértékletességre.

4. Nem csaptam be Istent, amikor úgy tettem, mintha sóvárognék áldásáért, és hálás lennék neki? Tapasztalatomból ítélve e tekintetben mindennél inkább csak a külsőségekre fektetjük a hangsúlyt. Hadd hozzuk helyre e hibát. Szomorú, hogy becsapjuk Istent, amikor úgy teszünk, mintha őt szolgálnánk.

Hatodszorban, íme négy kérdés a hivatásotokkal kapcsolatban.

1. Szorgalmasan végeztem kötelességemet a munkám során?

2. Nem csaptam be senkit? Betartottam ma

kapcsolataimban azt az aranszabályt, hogy ne tegyek olyat senkivel, amit magamnak ne kívánnék? Ezt megfontolva arra a következtetésre jutok, hogy erkölcsi kötelességeinkben több keresztyén szempont merül fel, mint gondolnánk. Keresztyénnek lenni nem azt jelenti, hogy csak imáinkban, istentiszteletek meghallgatásában s más effélékben vagyunk azok; üzletünkben s a szántóföldön is annak kell lennünk. Ha nem vagy a második kőtábla embere, ha nem tartod be a törvény második tábláját, nem vagy keresztyén. Jusson eszedbe, hogy ez sértés a vallásra nézve.

3. Hazudtam-e valaha üzletemben vagy mesterségemben? Ti, kik világi ügyekkel foglalkoztok, óránként vizsgáljátok meg ezt a kérdést. Könyörgök, keresztyének, válaszoljatok e kérdésre. Félelmetes bűn ez, s ha eluralkodik, az annak a jele, hogy keresztyéni mivoltnak nyoma sincs bennetek. Tegyetek azért závárt szátokra, és könyörögjétek Istenhez, hogy tartsa féken nyelveket, nehogy az igazságon kívül másvalamit is mondjon. S esténként vizsgáljátok meg, mennyire sikerült ez nektek.

4. Nem tettem megfontolatlanul, vagy nem törtem meg álnokul valamely ígéretet? E tekintetben nagy, sőt hatalmas bűnük van azoknak, akik kereskednek a világban. Legyetek óvatosak és takarékosak, ha ígértek valamit, és ha megtettétek, mindenképpen tartsátok be azt. Nem tudom, másként hogyan olvashatjátok a 15. zsoltárt, amely ezt mondja azokról, akik az Úr szent hegyén lakozhatnak: „aki kárára esküszik és meg nem változtatja”.

KÖVETKEZTETÉS: Így hát támaszt adtam nektek szívetek megpróbálásához. Adok még egy feladatot: vizsgáljátok meg, eltökéltétek-e magatok, hogy ezt megteszitek? Megelégedtek annyival, hogy egyetértetek e szabályokkal, vagy a gyakorlatban is alkalmaztátok őket? Könyörgök, ne elégedjete meg az elhatározással s a szándékkal, hanem tökéeljétek el, hogy soha egy nap sem fog elmúlni anélkül, hogy mindezt megteszitek.

Hogy erre buzdítsalak, hadd adjak három indítótókot.

Először is, gondoljátok meg, hogy egy világi eszközzel sem érhettek el alapos és szilárd győzelmet gyarlóságaitok fölött. Sokat küszködtök gyarlóságaitokkal – egyesek haszontalan gondolatokkal, mások a büszkeséggel, ismét mások indulatikkal –, és meglehet, hogy nem sok sikerrel. És mi ennek az oka? Az, hogy nem voltatok állhatatosak a harcban. Ha naponta feladatot adnátok szíveteknek ezekkel kapcsolatosan, bizonyosan győznétek felettük.

Egy szent ember, aki nagy tapasztalattal bírt e területen, a következő hasonlattal élt: „Árgus szemmel figyeljétek gyarlóságaitokat, mint a macska áldozatát; így vagy a lyukban kell maradniuk, vagy megfogattatnak.” Ha ezt tennétek, hamar megtalálnátok a tolvajt, törvény elé állíthatnátok, hogy kivégeztessék. Mindennap nyomoznunk kell gyarlóságaink után; soha ne hagyjunk fel üldözésükkel, egyetlen imádság vagy egyetlen nap során sem, és akkor valószínűleg győzelmet aratunk fölöttük.

Másodszor, gondoljátok meg, milyen kézen-

fekvő út ez a megbizonyosodáshoz. Testvéreim, hogy a keresztyének híján vannak a bizonyosságnak, annak az a fő oka, hogy nem vizsgálják eleget önmagukat, nem őrködnek elég kitartóan és szorgalmasan saját szívük felett. De ha most nekilátok e kötelességetek teljesítésének, gyakorlott vizsgálói lesztek szíveteknek. Azt hiszem, kevés keresztyén végez önvizsgálatot, hacsak nem valamely különleges alkalomkor.

Harmadszor, gondolatok arra, hogy ezáltal alaposan kiismeritek szíveteket. „Magatokat próbáljátok meg”, amire ez következik: „Avagy nem ismeritek-é magatokat?” Aki magát gyakran megpróbálja, végül kiismeri magát.

2Kor 13,5

Richard Vines
Az úrvacsora gyümölcse és haszna,
ha méltóan élnek vele

E sákramentumnak nagy haszna van azokra nézve, akik felkészülten élnek vele, habár nem mindenki ért egyet abban, hogy miben áll e haszon, mint ahogy az a pápisták, a szociniánusok és az óhitűek tantételeiből kitűnik. Hogy igenis *van* haszna, azt kevesen tagadják; mégha tagadnák is, sok istenfélő keresztyén helyes tapasztalata bizonyítja, mely tapasztalathoz időnként Pál apostol is folyamodik. „Csak azt akarom megtudni tőletek.” Gal 3,2 S másokat, kik nem ismerik a többiek tapasztalatait, vagy nem rendelkeznek ilyenekkel, a józan ész talán meggyőz, hogy Isten nem teremtett haszontalan lényt, tehát gyümölcstelen sákramentumokat sem rendelt. E szertartást az Ő választott népének hasznára alapította, mégpedig oly időben, amikor Urunknak egyenesen a sötétség erőivel kellett megküzdenie; épp ezért ideiglenes szertartás ez, mely Krisztus halálakor született, s az Ő második eljöveteleig marad érvényben. S ha több szó nem is esik róla, elég ennyit mondanunk még: oly szörnyű nagy bűn és veszély az, ha méltatlanul élünk vele, hogy a józan ész szerint feltétlenül kell lennie bizonyos haszonnak és gyü-

mölcsnek, ha méltóan élünk vele. Ez az érvelés bármely józan embert meggyőzhet arról, hogy van haszna, mégpedig igen nagy haszna, s hogy ne keressetek kiszáradt fügefán gyümölcsöt.

A következőkben alapos okom van bebizonyítani két dolgot:

1. Azt, hogy van haszna.
2. Azt, hogy e haszon miben áll.

1. Az úrvacsorával való méltó élésnek nagy haszna van.

Annak érdekében, hogy e nagy jelentőségű sákramentumot ne gyalázzák meg, és ne tegyék megvetés tárgyává, mint szikkadt emlőt vagy üres edényt, azok, akik lekezelően gyümölcstelen és haszontalan dolognak tartják, jobb, ha nem élnek vele, s nem is készülnek fel rá. Ki fárad azzal, hogy száraz kúthoz járuljon, melyben nincs víz? Haszontalan ösztönözzük készülődésre azokat, akik nincsenek meggyőződve az úrvacsora hasznáról. S bár nem fogom vitatni, hogy a felséges Úr kötelezheti teremtményét, az embert engedelmissége próbájaként olyan feladatra, melynek nincs egyéb haszna, mint maga az engedelmisség gyakorlása, amiképpen Ábrahámot is törvény által kötelezte, hogy fiát feláldozza, azért szerintem Isten állandó parancsolatai és törvényei nemcsak köteleznek, de jutalmazni is szándékoznak, s ezáltal szólítanak engedelmisségre. „Mit kíván az Úr, a te Istened tőled?... Megtartván az Úrnak parancsolatait és rendeléseit,... hogy jó legyen dolgod!” Így hát van haszna e sákramentum helyes használatának, s ez a tény jogosan ösztönöz minket, és buzdít e

5M6z
10,12-13

rendelet betartására, mint ahogy a fára is felmászunk a rajta levő gyümölcsért. Igaz, aki méltatlanul él vele, az nem nyer egyéb jutalmat, mint amit Pál apostol a zsidók előnyeként és hasznaként emleget, a szövetség tábláit és pecsétjeit, de nem azért nem jut lelki gyümölcshöz, mintha nem lenne víz e kútban, hanem, mert nincs vedre, amivel merítsen belőle. Mert Isten Krisztust és a szövetséggel járó nyereséget ajánlja nekünk és tárja elénk. Keze nem üres, ám a mienk annyira tele van bűnnel és önelégültséggel, hogy nem tudjuk elvenni ajándékát, mert csak azok tudnak részesülni benne, akik méltók is rá. Jól ismert igazság, hogy aki élni akar a szerződés kínálta előnyökkel, eleget kell tennie a szerződés feltételeinek, amiképpen az asztalhoz ülőnek is bírnia kell kedvvel és étvággyal.

Tudom, egyes istenfélő emberek attól tartanak, sőt, talán merészen azt állítják, hogy sose érzékelték e sákramentum áldásos hatását. Hallották, hogy gyümölcse jó, de nem kóstolták; s ezért fzelésük tompa s nem is tudná befogadni azt. Erre ezt válaszolom: ha igaz, hogy gyakorolnunk kell lelki ajándékainkat ahhoz, hogy el tudjuk fogadni a jegyeket, ezen személyek ne tagadják, hogy e sákramentumnak gyümölcse van, csak azért, mert az pillanatnyilag nem érzékelhető világosan. Ez azért történik, mert talán Istent a jelen pillanatra korlátozzák, vagy csak egy bizonyos gyümölcsre szorítkozik elvárásuk, például a szív emelkedettségére, érezhető vigaszra, egyértelmű biztonságra vagy effélére, s mivel ezeket nem találják, azt hiszik, semmit sem kaptak.

Isten úgy felel elvárásainkra, és úgy elégíti ki a szükségleteinket, hogy mással áld meg, mint amit várunk, vagy amire szemet vetettünk. Pál imáira Isten azzal válaszolt, hogy elég neki az Ő kegyelme, s nem a tüske eltávolításával. Kellemes jelekért kiáltunk, s Isten engedelmességre intő s használatra alkalmas kegyelmi ajándékokkal válaszol. Lelki ajándékot keresünk, és Ő alázatosságra intő ajándékokkal válaszol. Arra vágyunk, hogy legyőzzük a bűnt, és Ő erőt ad, hogy szembeszegüljünk vele. Élő kegyelmet keresünk, s Isten életben tartja a kegyelmet. Mi most várunk valamit, és Isten azt később adja meg.

Testi táplálék tekintetében az ember nem tudja megmondani, hogy az étek mennyire táplálta testét, ám rájön, hogy sokszor az által él, az ad neki erőt, s az táplálja, ami nem ízlik neki. Ami azokat illeti, akik a Lélek s a Lélek szerinti járás nevében elvetik az Isten rendelte szertartásokat mondván, hogy meddők, szeretném, ha eltűnének azon, nem vesztették-e el józan ítélőképességüket, mikor azt gondolják, hogy a szertartások fölött állnak. Hisz láthatják, hogy maga Krisztus rendelte számunkra e sákramentumot – nemcsak azért, hogy szerezte, hanem példája által is –, mint állandó érvényű szertartást az egész egyház számára, „amíg eljövend”. Ugyanígy az úrvacsora kiosztását is addig rendelte, „míg eljutunk mindnyájan az Isten Fiában való hitnek és az Ő megismerésének egységére, érett férfiúságra, a Krisztus teljességével ékeskedő kornak mértékére.” Szeretném tudni, hogy bizonyítják be, hogy ama lélek, mely az ilyen személyeket a templom ormáig

emelte s minden rendelet fölé helyezte, sőt kegyelmi ajándékok nélkül is megnyilvánul nekik, a Krisztus Lelke. És ha hajlandóak volnának megmutatni, hogyan képesek étel és ital nélkül élni, lenne rá remény, hogy a koplalás észre téríti őket.

Ennyit az első kérdésről, vagyis arról, hogy ennek a szertartásnak gyümölcse és haszna van.

2. Miben áll e haszon?

Okom van ezt kimutatni nektek, mivel egyes világi és babonás személyek olyasmit várnak, amire nincs felhatalmazásuk, s e sákramentum használatát más célokra torzítják, mint amelyekre Krisztus szerezte. A beteg is babonásan azt hiszi, hogy az úrvacsorán való részvételével kifizeti úti-költségét a mennybe, vagy a pápisták gyónásához és feloldozásához hasonlóan, az minden bűnt eltöröl, s kárpótolja az adósságát. Mi lenne más, mint babona, ha a helyes vele való élés helyett a bronzkígyót bálványoznánk és imádnánk? Csak úgy tudjuk ezt elkerülni, ha a sákramentumra és annak rendeltetésére összpontosítunk, máskülönben olyasmit keresünk majd benne, ami Istennek soha nem volt szándékában, mint ahogy Évát is megtévesztették a fa gyümölcse által, amit megévelt.

Megmutatom hát, miben áll a haszna, mivel az embereknek általában van valamelyes zavaros fogalma arról, hogy e haszon létezik, de nem tudják, miben áll. Azt hiszik, hogy jó valamire, de nem tudják, mire, és így úgymond vakon vesznek be gyógyszert, nem tudván mi az. Ezért irtóznak hát e szertartástól az emberek. Legyenek szentek,

amikor e szertartáson részt vesznek. Ne legyenek gonoszak és feslettek. A sákramentumhoz járulnak, mégpedig tudatlan tisztelettel, nem ismerve annak sem gyümölcseit, sem veszélyét.

Mi ennek a sákramentumnak a hatása, mint azt egyesek hívták, vagy gyümölcse és haszna? Előbb általánosságban, majd részletekbe menően felelek a kérdésre.

1. A sákramentum haszna magasabb természetű, semmint e teremtmények fel tudnák fogni, s épp ezért Isten az Ő rendelése által pecsételte meg, s biztosította hatását. Hiábavalóság és babona lett volna lelki hasznot várni a jegyekkel való éléstől, ha a szerezteskor elhangzott szavak nem ajándékozták volna meg azokat új vonatkozással, melynek híján volnának e szavak nélkül. Krisztus hasonlattal vagy ábrázolással is szemléltethette volna szenvedéseit, ám így a sákramentum nem lett volna több annál, mint a házasságnál, mely Krisztus és az egyház misztikus egyesülését jelképezi. Isten a szemmel látható művéhez ígéretet és parancsolatot is kellett hogy kapcsoljon, melyek annak e célra való használatát szavatolják, és jogossá teszik. Ezért külső jegyeinél messzebb kell keresnünk értelmét. A fejsze több pusztá vasnál; a pecsét több pusztá viasznál. Isten a kenyér és bor anyagának lelki rendeltetést adott (habár a két jegy egyetlen eszközt vagy pecsétet képez, mint azt Bellarmine megjegyzi), de nem természetük felmagasztalása által) – ugyanúgy, mint ahogy a vas és a viasz, e két anyagi eszköz, önmagukban még nem hasznosak –, hanem úgy, hogy rendeltetést adott nekik, s úgy, hogy általuk kifejti hatását.

Épp ezért a kérdés, hogy a kenyér s a bor hogyan jutnak el és szólnak a lélekhez, értelmetlen, hiszen természetes következményre vonatkozik; ám az erkölcsi viszonyhoz nem szükséges az érintkezés. A haszon, mely helyes használatukat követi, nem úgy származik belőlük, mint egy vezetőből, hanem Istentől az említett eszközök használata által, amiképp a vagyont is viaszpecséttel adja át az adományozó.

2. A kegyelem szövetsége által ígért jutalmakat és áldásokat e szertartás pecsételi meg, s a szövetség kegyelmi ajándékait is ez növeli a hívőben: abban íratik alá és pecsételtetik meg Krisztus, a megfeszített vagy még inkább a szenvedései közepette levő Krisztus, azon jutalmakkal együtt, melyeket halála azonnal jogerőssé tett (megbékéltetés, megváltás, a bűnök bocsánata), s melyeket Isten a bűnösnek nyújt. E szertartás által gyakoroljuk, fokozzuk fel, igazoljuk és újítjuk meg a Krisztusban való hitet s a holt tettekért érzett bűnbánatot is, ezáltal erősíttetnek meg az üdvözüléshez szükséges alapvető és elengedhetetlen jutalmak és áldások is – nem azok a dolgok, melyekkel egyes keresztyének bírnak, mások meg nem, hanem a szövetség általános követelményei, mind Isten részéről, mind a magunkéról, melyek nélkül egyetlen keresztyén sem üdvözülhet.

Így hát kénytelen vagyok ámulni a sok jó szándékú személyen, akik az úrvacsorától olyan jutalmakat és ajándékokat várnak, melyeket csak az arra kiválasztottak nyernek el. Azt várják, hogy elmélyültebben fognak imádkozni, emlékezetük jobb lesz, s megszabadulnak szenvedélyaiktől, hi-

szen eme adottságokban és tulajdonságokban mások jeleskednek, és ha ezeket nem nyerik el, azt hiszik, semmit sem nyernek, mintha méltatlanok lennének. Kár, hogy ekkorát tévednek.

Mondom nektek, hogy e sákramentumban a szövetség jutalmai, a szövetség áldásai, az alap és a lényeg gyarapodnak. Ebben Krisztust nyújtják nektek, és erősítik hiteteket. Ebben a megfeszített Krisztus mutattatik be, és a bűnbánat újul meg. Ezek a fő jutalmak, melyeket Isten nyújt, a fő áldások, melyeket nyerhetünk; ezek elengedhetetlenek, s az üdvözülés sem képzelhető el nélkülük. Ezeket szerettem volna megjegyezni e szertartás méltósága érdekében, és hogy javítsak a ti hozzá való viszonyulásotokon.

És még valami: amikor ilyen szavakat hallotok tőlünk: „bemutat”, „közvetít”, „nyújt”, „áldást ad” vagy „lelki jutalmak”, ne feledjétek, hogy mindezt nem természetes közvetítőként, hanem a sákramentumokra jellemző módon nyújtja. Ahogy mondani szoktuk, a birtok a pecsét által száll valakire; azaz az biztosítja, igazolja, vagy, ahogy még mondani szoktuk, az ígéret vagy a szerződés a gyűrű által pecsételtetik meg. Ezeket a szavakat mindenki megérti. S kétségtelen, hogy a sákramentum sajátos módon válik javunkra és gyümölcsözik.

Amiképp az Ige, amellettt hogy áldást közvetít, egyben gyarapít és megerősít bennünket, de nem ugyanúgy, mint a sákramentum, s amiképp ugyanazon egyezséget szentesítheti ígéret, eskü, foglaló vagy pecsét, mivel ezek a hitelesítésnek különböző útjai, ugyanígy ugyanazt az áldást nyújtja ne-

künk a sákramentum, mint az Ige, csak másképp. A sákramentum a jel és pecsét által nyújtja ezt, míg az Ige az ígéret vagy a szövetség megállapodása által. Sőt még a két sákramentum is eltérő tulajdonságokkal bír: a keresztség beavatás útján pecsételi meg a szövetséget, az úrvacsora meg azért, hogy táplál és erősít bennünket. Isten nem taláalomra teremtette vagy sokasította a szertartásokat, hanem megkülönböztető és sajátos használatra, hogy ugyanazt a Krisztust mutassák nekünk, ugyanazon áldásokat, ugyanazon hasznokat, mint ahogy az emberek is többféle módon adnak biztosítékot egymásnak.

Ezek voltak az általánosságok; most nézzük részletesebben, mi történik e szertartás során, s mit nyerünk általa. Krisztus két dolgot tesz, és ennek megfelelően a Krisztusban hívő is két dolgot tesz.

Isten vagy Krisztus két fő dolgot tesz az úrvacsora által: elsősorban, a megfeszített Krisztus ténylegesen kinyilvánítatik a hívő hite számára; másodsorban, a hívő számára megpecsételtetik a kegyelmi szövetség, melyet Isten Krisztusban kötött.

1. A hívő számára ténylegesen kinyilvánítatik a megfeszített Krisztus mindazon áldásokkal együtt, melyek halálából származnak. Mert ez nem üres keret vagy pusztá ábrázolás, hanem magának Krisztusnak az igaz és valós bemutatása, amint bűneinkért megtöretett. Ennek szóbeli kifejezése: „Vegyétek, egyétek!” nyilvánvalóan igazolja ezt számunkra. Ha csak hasonlóságról vagy képletes megjelenítésről lenne szó, akkor találóbb

lett volna ezt mondani: „lássátok”. Ám az, hogy „Vegyétek, egyétek! Ez az én testem”, világosan megmutatja, hogy maga Krisztus adatik a hívőnek. Azt hiszem, annyira összpontosítunk az ábrázolásra, hogy megfeledkezünk a bemutatásról. Épp ezért törekednünk kellene az alábbi következtetésre: az úrvacsorában maga Krisztus Üdvöztőnként adatik s mutattatik be igazán és ténylegesen hitünknek, mint ahogy egyik ember a másiknak bármilyen jutalmat felajánl és odaad. E testet és vért ténylegesen felajánlották Istennek miértünk, s e sákramentumban ténylegesen adatnak, és elfogadjuk ezeket hit által.

Viszonzásul, magának Krisztusnak a bemutatására a hívő „részt vesz a közösségben”, s lelki értelemben, lelki táplálkozásként részesedik Krisztus testében és vérében, hogy növekedjék s erősödjék. Mert az új embert Krisztus táplálja és tartja fenn, s a vele való egyesülés által közösségre lépünk, mint ahogy a szőlővenyigék is a szőlőtől való egyesülés által jutnak nedvhez és táplálékhoz. Krisztus nélkül nem részesülünk áldásban és jutalomban; csak akkor részesülhetünk az Ő teljességéből, ha a természet rendje szerint előbb egyesülünk Ővele, mint hozzá kapcsolódó tagok. Mert a keresztyén ember olyan, mint az ág: csak az az övé, amit a gyökérből nyer; s amiképpen mindez a gyökérből tör fel, növekedése s fejlődése is a gyökérnek köszönhető. Olyan, mint a hold, amelyről fogyatkozáskor derül ki, hogy nem rendelkezik saját fénnel, de ha fényt kap a naptól, növekedik és kitelik.

Senki ne higgye, hogy a hívőnek nem száрма-

1Kor 10,16

zik további haszna Krisztusból, miután először hitt benne s élt a jegyekkel, hisz akkor e sákramentum haszontalan lenne. E sákramentum hatása, mint Durand mondta, nem elengedhetetlen az üdvözüléshez, mintha az ember nem juthatna el az üdvözülés állapotába nélküle, mivel csupán megerősíteni hivatott azt, aki már megváltott állapotban van. S világos, hogy Krisztus feladata nagymértékben az, hogy folyamatosan megtartsa magában azokat, akik már tagjai. Így hát Ő hitünk beteljesítője s egyben hitünk szerzője is, mert őbenne és általa élünk, s az Ő folyamatos vétele tartja fenn kegyelmi állapotunkat. Ezért a Krisztussal való egyesülés szertartásának s az ehhez hasonló közösségteremtő szertartásoknak elsőrendű fontossága és haszna van, mint ahogy az ág is, mely a fából sarjadt és nőtt ki, a gyökér által nő és él, mely az első pillanatban életet adott neki egy jól meghatározott adag nedv által. Így egyesül először Isten cselekvése a mienkkel.

2. A második egyesülés a kegyelmi szövetség, melyet Isten Krisztusban kötött, s mely a hívőben pecsételtetik meg. Egy sákramentumnak a közösségteremtő mivolta az Istennel való megigazulás vagy igazságosság pecsétje kell hogy legyen a Krisztusban való hit által. Amiképp egy pecsét valamely szerződésre vonatkozik, ugyanúgy a sákramentum is az Isten és ember közti szövetségre vonatkozik, ami a következőkben áll: Isten megígéri, hogy kegyelmébe és tulajdonába fogadja mindazokat, akik Krisztusban hisznek s őt elfogadják, és hogy az ebből származó összes jutalmat és áldást rájuk ruházza. Isten Krisztust adja ne-

künk a szövetség útján. Arra köt szövetséget Krisztus Urunkkal, „hogy ha önlelkét áldozatul adja, magot lát.” Tehát Arminius, legalábbis *ebben* a tekintetben, igazhitű. E szövetségben Krisztus halála vagy vére a feltétel, melyet Krisztus elfogadott s teljesített.

Ézs 53,10

Isten velünk kötött szövetsége abban áll, hogy mindazok, akik hisznek Krisztusban, aki meghalt, s elfogadják őt Uruknek és Üdvözítőjüknek, bűnbocsánatot nyernek. E szövetséget Krisztus vére teszi jogerőssé, mint ahogy a végrendeletet a hagyatkozó halála pecsételi meg. Hiszen a vér szenteli meg a szövetséget, amint a következő szövegrész is bizonyítja: „E pohár amaz új testamentum (vagy szövetség) az én vérem által”; s e sákramentumban a vért úgy isszuk, mint a velünk kötött kegyelmi szövetség pecsétjét. Úgyhogy, ha kétely támad Isten valós mivolta s e szövetség bizonyossága felől, mely annyi áldásról és kegyelemről szól, tekintsünk csak e vérré, mint pecsétre, s éljünk vele, hogy általa megerősödjünk és megnyugodjunk.

Zsid 9,18

Isten eme tetteire válaszul a hívő elfogadja e szövetséget, és aláveti magát neki s feltételeinek, hogy higgyen és Istenné fogadja őt; erről ünnepélyes vallást is tesz e sákramentumban, és átadja magát Krisztusnak, az ő Urának s Megváltójának, újra megfogadván, hogy az övé lesz. Úgyhogy elkötelezi magát, s mintegy újra lepecsétel egy másodpéldányt Isten részére, sőt, immár jogosan igényelheti a szövetség ígérte javakat és hagyatékot, mivel elfogadta, s részvétele által ki is nyilvánítja feltételeinek elfogadását. A szövetség értelmében

valóban Isten dolga, hogy a pecsétet rányomja az egyezésre, de csak akkor, ha mi is aláírjuk azt. Akkor érvénybe lép, s igényelhetjük a jutalmakat, mint ahogy bármely feltételes ígéret tárgya is akkor nyerhető el, ha teljesül a feltétel.

S nehogy megbotránkozzatok e szón, de el kell mondanom, hogy a rendelkezés elfogadásával s a feltételeknek való eleget tevással teljesülnek az elvárások, s így a kegyelmes Isten, aki teremtményétől valamely kötelesség teljesítését vagy hírségesküt is kívánhatna, leereszkedik hozzánk, és kegyelmi szövetségre lép velünk. Emellett biztossítja számunkra azt a megtiszteltetést, hogy szövetséget köthetünk vele, hogy közösséget és kapcsolatot létesíthessen és tarthasson fenn népével, s kölcsönös kötelekek kössék össze vele. Ezt ünnepelesen kinyilvánítja, valahányszor e sákramentumban találkozunk övele, mivelhogy annyira hajlamosak vagyunk bizonytalankodni és kételkedni ígéreteiben, s iránta való kötelességeink gyakorlását abbahagyni és megtagadni. És ez Isten és a mi cselekvésünknek a második egyesülése annak megfelelően, amire minden egyes fogadalomtételi napon emlékeznünk kell (a sákramentum ilyen fogadalomtételi nap). „Azt kívánod ma kimondatni az Úrral, hogy Isteneddé lesz neked, hogy járhas az ő útjain, megtudhassad az ő rendeléseit, parancsolatait és végzéseit, és engedhess az ő szavának; az Úr pedig azt kívánja ma kimondatni veled, hogy az ő tulajdon népévé leszel, amiképpen szólott neked, és minden ő parancsolatát megtartod.”

5Móz
26,17-18

Elérkeztünk a második ponthoz, vagyis hogy mit nyerünk az úrvacsora által. Nem arról beszélek, hogy mit nyer érzékelhető módon valamennyi hívő, hanem arról, hogy Isten mit kíván e sákramentum által nyújtani, s mit nyerhet a hívő annak helyes használata által, nem mindig saját elgondolása szerint, hanem e szertartás természetének megfelelően.

Nem akarom azt mondani, amit egyesek állítanak (bár valójában apokrif eredetű) a mannáról, amit a zsidók ettek, hogy mindenki számára olyan íze volt, amilyennek kívánta azt. De elmondom azt, amit Kálvin önmagáról mondott: „Amikor mindent elmondtam, keveset mondtam; a nyelv túlterhelt, sőt, az elme nem bírja a súlyt.”

Azt mondom hát, hogy Krisztust nyerjük el bensőséges egyesülésben, a mi Urunk testét és véréit lelkünk táplálására. Mi lehet inkább a miénk, mint az étel, amit megeszünk? Mi egyesül velünk szorosabban annál, mint ami részünkké válik?

A Szentírás szóhasználata aggodalmainkat is elcsitítja. Az ember eheti a gyümölcsöt, mely nem kapcsolódik a fához, de itt a hívő, aki eszik belőle, beoltatik a fába. Aki iszik, a kútból iszik; szorosabb közösségre jut a minden áldást hordozó vezetővel, Jézus Krisztus testével. Tudjátok, hogy a legjobb étel és ital sem válik javatokra, ha nem lesz egygé veletek; Krisztus sem ér semmit, ha nem lesz a miénk. Olyan Ó, mintha nem lenne. Boldogok lehetünk, hogy bennünk van Krisztus. „Avagy nem ismeritek-e magatokat, hogy a Jézus Krisztus bennetek van? Kivévé, ha méltatlanok

2Kor 13,5 vagytok.” Krisztust egész sokaság érintette meg, és „isteni erő áradott ki belőle”, de csak arra, aki hittel ért hozzá. Ugyanígy az asztal körül is tömeg van, de csak azok nyerik el Krisztust, akik hitük által magukhoz veszik és megeszik megfeszített testét. Ha magát Krisztust fogadjuk be az úrvacsorában, milyen lelki áldás létezik, ami nincs meg őbenne?

Meglehetősen nagy beképzeltségre vall azt kérdezni, hogyan egyesülhet a mennybéli Krisztus és a földi ember. Hisz férj és feleség egy test, még ha ezer mérföld is választja el őket. S tudjuk, hogy amint Pál apostol mondta, „... a Főhöz, Akiből az egész test, a kapsok és a kötelek által segédelmet vévén és egybeszerkesztetvén, növekedik az Isten szerint való növekedéssel”, s ebben a misztikus egyesülésben ők a Lélek és a hit. „Aki pedig az Úrral egyesül, egy Lélek ővele.” Így hát, ama furcsa kifejezéssel élve, „az Ő testének tagjai vagyunk, az Ő testéből és az Ő csontjaiból valók.” E kifejezés értelme, hogy ezen egyesülés gyökere Krisztus emberi természetében van, ám ezt az egyesülést nem szabad eltorzítanunk túlságosan részletekbe menő kíváncsisággal, mert az már a misztika tárgykörébe tartozik.

Aki hisz Krisztusban, az az úrvacsorában bűnbocsánatot nyerhet, nemcsak a bocsánatos bűnökét (ahogy azt a pápisták tanítják), hanem a halálos bűnökét is. Ő, de vajon tényleg az úrasztalához járulhatunk ilyen bűnökkel? Igen, ha bűnbánatot és lelkiismeret-furdalást érzünk miattuk. Bűneinkkel áldozatunk kútfejéhez járulhatunk, s megvallva, elébe helyezhetjük azokat. Bellarmine a

pápisták s a protestánsok közti összes nézetkülönbséget, ami e sákramentum hatását illeti, a következőkben foglalja össze: a pápisták tagadják, hogy a protestánsok által vallott bűnök bocsánatáról lenne itt szó, és a pápisták a bűnbánat sákramentumához (szentségéhez*) kapcsolják ezt, hogy egyik sákramentum (szentség) ne rabolja meg a másikat. De a Szentírás ekképp szól: „Ez az én vérem, az új szövetségnek vére, mely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára.” A bűnök bocsánatára ontatik ki, az igaz – mondja Bellarmine –, de a sákramentum (szentség) nem szolgál e vérrrel; ez nem egyéb szőrszálhasogatásnál, hiszen megisszuk a vért, amely kiontatott, s ez is igazolja az új szövetséget, mely a bűnök bocsánatát ígéri. A fő érv, melyben a hívő felülkerekedik, mielőtt végleg győzedelmeskedne, az, hogy már azelőtt bűnbocsánatot nyer, mielőtt Krisztusba vetett hite által az asztalhoz járulna, ami igaz is. Ám e sákramentumban a bocsánat már azelőtt kimondatik, hogy a hívő a szövetség értelmében bocsánatot nyert volna, és itt e bocsánat pecsételtetik meg, márpedig csak előtte lehet megpecsételni; mert az elengedett bűnök bocsánata megpecsételtetik, mint ahogy Ábrahám „a körülméletlés jegyét körülméletlenségében tanúsfott hite igazságának pecsétjéül nyerte.” S erre szükség van kétségeink, félelmeink és megingásaink felszámolása

Mt 26,28

Róm 4,11

Az angol „*sacrament*” szó egyaránt jelenti a protestáns szóhasználat szerinti sákramentumot, illetve a római katolikus szóhasználat szerinti szentséget (szerk. megj.).

érdekében, mert ez a kínzó kérdés zaklatja a lelket: Megbocsáttatnak-e bűneim? Eltöröltetnek-e bűneim? S Isten – Chemnitz szerint – azért szerzte e sákramentumot, hogy a hitükben gyengék számára megválaszolja e kérdést. Íme a pecsét: higgyetek az Igében, higgyetek Isten pecsétjében.

Mt 26,28 Luther egy fokozással magyarázza ezt: „A pohár a bort jelképezi; a bor a vért jelképezi; a vér »az új szövetségnek vére«.» Az új szövetségben benne van a bűn kegyelmes bocsánata a hívő számára, s ha a bűnbocsánat a szövetség egyik cikke, akkor minden bűnre vonatkozik. Ezért mindazok, akik szörnyű bűnökkel sebeztek meg lelküket, ismét megsebeztenek bánat által; kioltják a bűn szándékát, bűnbánatot és hitet hoznak magukkal; megérintik Krisztus köntösének szegélyét, elnyerik a bűnbocsánatot, s nem kételkednek annak pecsétjében vagy igazságában.

1Kor 12,13 Ef 4,15 A további részletek taglalása helyett elmondom, hogy e sákramentum nagyobb mértékben közvetíti az evangélium lelkiségét, „mert hiszen... mindnyájan egy Lélekkel itattattunk meg”. E Lélek bőségesen osztogatja gyümölcseit és áldásait, hogy a keresztyén növekedhessen abban, aki a fej, Krisztusban, akitől kapjuk az öröm, vigasz, bizonyosság, jókedv, erőteljes indíttatások s benyomások valóságos hatásait s segítségét, melyeket Vasquez „sákramentumi kegyelemnek” nevez, bár szerinte a sákramentumi kegyelem nem maradandó kegyelem, hanem alkalmoszerű befolyás, ami szerintem tévedés. Mert bár az embernek az étel s a bor jó íze csak múlt élvezetet

okoz, azért tartósan s maradandóan táplálja az, amit megeszik s megiszik. Így hát az úrvacsora táplálja, erősíti és fokozza a maradandó kegyelmet.

Lehet, hogy az ember pillanatnyilag nem érzi az erőt, amit nyer, s a kegyelmi ajándékai célját sem érzékeli. Ám a kegyelem növekedése csak idővel válik nyilvánvalóvá. Nem érzékeljük azt sem, hogy mi magunk vagy mások nőnek, de a növekedés ténye kétségtelen. Nem látjuk, hogyan lesz egyre világosabb, ahogy a Nap mind magasabbra halad, mert emelkedése fokozatos s érzékelhetetlen mértékben történik. Ahogy megmutatkozik erőnk a kísértéseknek való ellenállásban s a bujaság elfojtásában, melyek azelőtt túl nehéznek bizonyultak számunkra, ugyanúgy megláthatjuk, mennyit növekedtünk. Azt is észleljük, hogy árnyékunk megrövidült, de hogy egy perc alatt mennyire, azt nem látjuk.

Gal 6,8 És elmondhatjuk, hogy a kegyelmi ajándékokat, melyeket ez a szertartás megkíván és fokoz, egyben megerősíti és megnöveli, ezért hasznos a következő szabály: ha szeretnéd, hogy e szertartás megerősítsen benned egy bizonyos kegyelmi ajándékot, láss munkához és gyakorold azt, mert ezt jelenti „vet a Léleknek”, ahogy azt Pál apostol mondta. S nincs kétségem afelől, hogy a hívő is hasznát látja e sákramentumnak az engedelmisségben, mert minél inkább teli van egy edény, annál gyorsabban telik csordultig. Ha a megszokás erősödik, az engedelmisség gyümölcse vele arányos lesz. A terméketlen fát a gyökerénél kezdjük gyógyítani, ott édesítjük meg nedvét, és a fa több gyümölcsöt fog hozni. Miután Jákóbnak ama ked-

1Móz 29,1 ves látomásban volt része Bételben, folytatta útját. Ez felbátorította.

Ennyit erről a kérdésről, e sákramentum hasznáról, mely, mivel a vélemények megoszlanak felelőre, mint most is, nagy veszteség a keresztyének gyarapodására nézve, bár ezt ők nem veszik észre. A keresztyének az üldöztetés idején, amikor vihar közelgett, szorgalmasan látogatták az úrasztalát, hogy tartalékokat halmozzanak fel a közelgő kemény télre és megerősödjenek elhatározásaikban. Hadd legyen eme jutalom indítóok a felkészülésre, hiszen ezért tárgyaltam itt a témát; mert nincs ígéret, sem haszon annak, aki méltatlanul járul ehhez az asztalhoz.

Thomas Watson Az úrvacsora misztériuma

„Mikor pedig evének, vevé Jézus a kenyeret és háldkat adván, megtöré és adá a tantvó-nyoknak, és monda: Vegyétek, egyétek; ez az én testem. És vevén a poharat és háldkat adván, adá azoknak, ezt mondván: Igyatok ebből mindnyájan; mert ez az én vérem, az új szövetségnek vére, mely sokakért kiontatik bűnöknek bocsánatára.”

Mt 26,26–28

Ezekkel a szavakkal szerezte az úrvacsorát Jézus. A görögök a sákramentumot „misztériumnak” hívták. A csoda misztériuma van benne és a kegyelem misztériuma. „Az úrvacsora megünneplése – mondta Chrysostomus – a világ által valaha élvezett legnagyobb áldásról való megemlékezés. A sákramentum látható igehirdetés. S ebben a sákramentum túltesz a hirdetett Igén. Az Ige Krisztust hirdető kürt. A sákramentum Őt bemutató tükör.

KÉRDÉS: De miért rendeltetett az úrvacsora

sákramentuma? Nem elegendő az Ige, hogy megnyissa utunkat a mennybe?

VÁLASZ: Az Ige belénk oltja, a sákramentumok pedig megerősítik a hitet. Az Ige elvezet minket Krisztushoz; a sákramentum épít bennünket Őbenne. Az Ige a keresztelőmedence, melyben Szentlélekkel megkereszteltetünk; a sákramentum az asztal, mely táplál és éltet minket. Az Úr leereszkedik gyengeségünkhöz. Ha csak lélekből állnánk, nem lenne szükség kenyérré és borra. Ám összetett lények vagyunk, ezért Isten, hogy hitünket segítse, nemcsak hallható szóval szolgál nekünk, hanem látható jellel is. Megváltónk kijelentésére utalhatok itt: „Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek”. Krisztus az úrvacsora jegyeiben saját testét és véréát kínálja nekünk. Íme a jelek, mert különben nem hinnénk.

Jn 4,48

A szemmel látható dolgok nagyobb hatást tesznek ránk, mint a füllel hallhatóak. Az elhalálozás ünnepélyes látványa jobban meghat, mint egy szónoklat. Ugyanígy, amikor látjuk, hogy Krisztus megtöretik mielőttünk a kenyérben és mintegy megfeszítetik, nagyobb hatással van szívünkre, mint az Ige pusztá hirdetése.

Úgyhogy rátérek a szövegre: „Mikor pedig evének, vevé Jézus a kenyeret.” Ezzel kapcsolatban a következő öt sajátosságról beszélek a sákramentumra vonatkozóan:

1. A szerzőről
2. Az időről
3. A módról
4. A vendégekről
5. A hasznáról

1. A sákramentum szerzője Jézus Krisztus.

„Vevé Jézus a kenyeret.” A sákramentumok szereztetésének joga Krisztusé; virág ez az Ő koronáján. Csak aki kegyelmet oszt, az rendelhet sákramentumokat, melyek a kegyelem pecsétjei. Krisztus, a sákramentum alapítója, dicsőséget és pompát ad neki. A király, aki lakomát tart, méltóságot és ragyogást kölcsönöz annak. „Vevé Jézus a kenyeret”, Ő, kinek neve minden név fölött való, aki örökké áldandó Isten.

Fil 2,9

2. Az idő, amikor Krisztus e sákramentumot szerezte; itt két körülményre kell figyelniünk:

(a.) *Azután történt, hogy elfogyasztotta vacsoráját; „minekutána vacsorált”, aminek megvan a maga misztériumá: azt jelképezi, hogy a sákramentumot főképpen lelki lakomának szánták. Nem az érzékek kielégítésére, hanem a kegyelmi ajándékok megünneplésére szánták. Akkor ülte meg, „minekutána vacsorált”.*

Lk 22,20

(b.) *A másik időbeli körülmény, hogy Krisztus nem sokkal szenvedése előtt rendelte e sákramentumot. „Az Úr Jézus azon az éjszakán, melyen elárultaték, vette a kenyeret”. Tudta, hogy tanítványai nehéz idők elé néznek. Elég nagy megrázkódtatás lesz számukra látni, hogy Urukát és mesterüket keresztre feszítik. S nem sokkal később ki kell inniük érte a keserű poharat. Ezért, hogy felkészítse őket erre az időre, s lelkükbe erőt öntsön, azon az éjszakán, melyen elárultatott, saját testét és véréát adja nekik a sákramentumban.*

1Kor 11,23

Ebből könnyen levonhatjuk a következtetést, hogy vívódásaink közepette, és főleg, ha veszély

közeleg, szükséges az úrvacsorához folyamodnunk. E sákramentum ellenszere a félelemnek és erősíti a hitet. Azon az éjszakán, melyen elárultattott, Jézus vette a kenyeret.

3. *Az úrvacsora szerzettségének módja*, melyben négy mozzanatra figyelhetünk fel: (a) a kenyér vételére; (b) annak megtörésére; (c) megáldására; és (d) a pohár átadására.

(a.) *A kenyér vétele.* „Vevé Jézus a kenyeret.”

KÉRDÉS: Mit jelent e mondat: „Ő vette a kenyeret”?

VÁLASZ: Abban, hogy Krisztus vette a kenyeret és elkülönítette a megszokott használattól, kettős misztérium van.

Elsősorban azt jelképezi, hogy Isten örökös rendelése által kiválasztotta Krisztust a mi megváltásunkra. Elválasztotta a bűnösöktől.

Zsid 7,26

Másodsorban az, hogy Krisztus elválasztotta a jegyeket a közönséges kenyértől és bortól, azt mutatta, hogy bűnös személyek nem fogyaszthatják Őt. Istennek meg kell tisztítania azokat, akik e szent dolgokat megérintik. Külsőleg el kell különülniük a világtól, belsőleg meg a Szentléleknek kell megszentelnie őket.

KÉRDÉS: Miért vett Krisztus kenyeret, és nem valamely más jegyet?

1. VÁLASZ: Mert az előremutatott Óra. Krisztusra, mint előképre utalt a zsidó templom oltárára tett szent kenyér, a kenyér, amit Melkhisédék Ábrahámnak ajánlott fel; és a pogácsa, amit az angyal Illésnek hozott. Azért vett kenyeret, hogy megfeleljen ez előképnek.

1Kir 7,48

1Móz 14,18

1Kir 19,6

2. VÁLASZ: Krisztus az analógia miatt vett kenyeret. A kenyér nagyon hasonlított rá. „Én vagyok az életnek kenyere”. A hasonlóság háromrétű:

Jn 6,48

A kenyér hasznos. Egyéb örömök inkább kellemesek, mint hasznosak. A zene kellemes a fülnek, a színnek a szemnek, de a kenyér az élet legfontosabb fenntartója. Így hát Krisztus hasznos. Nem lehet életben maradni nélküle. „Akként az is, aki engem eszik, él énáltalam.”

Jn 6,57

A kenyér laktató. Ha az ember éhes, a virágok vagy a képek nem lakatják jól, de a kenyér igen. Hasonlóképpen Jézus Krisztus, a lélek kenyere is jóllakítja az embert. Megelégti a szemet szépséggel, a szívet kellemes dolgokkal és a lelkiismeretet békével.

A kenyér erőt ad. „És kenyeret, amely megerősíti a halandónak szívet.” Ugyanígy Krisztus, a lélek kenyere erőt ad. Megerősít a kísértések ellen, a munkára és annak fáradalmaira. Olyan Ő, mint a pogácsa, amit az angyal a prófétának hozott. „És ő felkelt, és evett és ivott; és méne annak az ételnek erejével negyven nap és negyven éjjel, egészen az Isten hegyéig, Hóreb-ig.”

Zsolt 104,15

1Kir 19,8

(b.) *A szerzettség második mozzanata a kenyér megtörése.* „Ő megtöré”. Ez előrevetítette Krisztus halálát s szenvedéseit teste és lelke összes kínszenvedésével együtt. „És az Úr akarta őt megrontani.” Amikor a fűszereket megtörjük, édes illatot árasztanak. Amikor Krisztust megölték a kereszten, jó illatot árasztott. Krisztus testének megszüntése egy tégely drága kenet megnyitása volt, mely betöltötte a mennyet s a földet illatával.

Ézs 53,10

KÉRDÉS: De miért törtetett meg Krisztus teste? Miért kellett szenvednie?

Dán 9,26
Zsid 9,7
VÁLASZ: Nyilván nem azért, mintha Ő vétkezett volna. „Kiirtatik a Messiás és senkije sem lesz.” Az eredeti szöveg így szól: „levágitik, és semmi sem találatik benne”. Nem található benne semmi, amiért szenvednie kellene. Amikor a főpap bement a szentek szentjébe, először „önmagáért” áldozott. Bár süvege volt, vagy arany lapja, s szent köntöst viselt, mégsem volt tiszta és ártatlan. Áldozatot kellett bemutatnia Istennek úgy önmagáért, mint a népért. De Jézus Krisztus, a nagy főpap, bár véresáldozatot mutatott be az Úrnak, mégsem magáért tette.

Ézs 53,5
Lk 22,64
Hát akkor miért törtetett meg áldott teste? A mi bűneinkért. „Ő megsebesítettett bűneinkért.” A „megsebesítettett” héber megfelelőjének kettős jelentése van. Vagy azt jelenti, hogy átdöfték, például lándzsával, vagy hogy megszenteltetették. Úgy használták, mint valami közönséges, alantas dolgot, és Krisztus megköszöni ezt nekünk. „Ő megsebesítettett bűneinkért.” Úgyhogy, ha feltennék valaha nekünk a kérdést, ahogy Jézusnak is feltették: „Prófétáld meg ki az, aki téged vere?”, azonnal rávágthatnánk, hogy bűneink verték Őt. Büszkeségünk miatt kellett Krisztusnak töviskoronát viselnie. Amint Cippóra mondta Mózesnek: „Bizony, vérjegyese vagyok te

Thomas Watson azért idézi itt Dán 9,26-ot, mert az igevers angol fordításában ez szerepel: „Kiirtatik a Messiás, de nem önmagáért” (szerk. megj.).

2Móz 4,25
nékem!”, ugyanúgy Krisztus ezt mondhatná egyházának: „Vérjegyese vagyok te nékem; szívem vérebe kerültél nekem.”

KÉRDÉS: De hogy szenvedhetett Krisztus, ha Isten volt? Az isteni mivolt sebezhetetlen.

VÁLASZ: Krisztus csak emberi természetében szenvedett, nem az isteniben. Damascenus egy hasonlattal fejezi ezt ki: ha az ember vizet önt a vörösen izzó vasra, a tűz szenved a víztől s kialszik, de a vas nem szenved. Ugyanígy Krisztus emberi természete elszenvedheti a halált, de az isteni természet nem képes testi szenvedésre. Amikor Krisztus az emberi természetben volt, az isteni természetben győzedelmeskedett. Ahogy ámulunk az igazságosság Fiának feljövételén az Ő megtestesülésében, ugyanúgy ámulhatunk e nap lementén szenvedésében.

KÉRDÉS: Ha Krisztus csak emberi természetében szenvedett, hogy törölkötte el szenvedése a bűnt?

VÁLASZ: A személyiség egysége miatt, vagyis mert az emberi természet egy az istenivel. Az emberi természet szenvedett; az isteni természet kielégített. Krisztus isteni mivolta méltóságot s egyben hatóerőt is adott szenvedéseinek. Krisztus áldozat, főpap és oltár volt. Emberként áldozat volt; Istenként és egyben emberként főpap volt; Istenként oltár volt. Az oltár jellemzője, hogy szentté teszi a rá helyezett ajándékot. Ugyanígy Krisztus isteni természetének oltára is megszentelte halálának áldozatát, és értelmet adott annak.

Most figyeljünk meg néhány dolgot Krisztusnak a kereszten való szenvedésével kapcsolatban:

Hogy mennyire elkésérítő volt az neki. Megtörtetett. Már a szenvedés gondolata is haláltusát jelentett számára. „És haláltusában lévén, buzgóságosabban imádkozék; és az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak.” Igen szomorú volt. „Felette igen szomorú az én lelkem mind halálig!”

Lk 22,44
Mt 26,38

Krisztus keresztre feszítése:

1. Hosszadalmas halál volt. Nehezebb volt Krisztusnak egy órát szenvedni, mint nekünk mindörökké. Ráadásul az Ő halála elhúzódott. Három órát függött a kereszten. Számos halált halt, mielőtt igazán meghalhatott.

2. Kínos halál volt. Kezét és lábát átszegezték; e tagok tele vannak inakkal, s emiatt nagyon érzékenyek, így fájdalma nagy és éles lehetett. S hogy Isten haragjának mérgezett nyila döfte át szívét, az a legszörnyűbb katasztrófa volt; emiatt kiáltott fel a kereszten: „Én Istenem, én Istenem! Miért hagyál el engemet?” Isten igazsága lángra gyúlt, s elérte legmagasabb hőfokát. Isten „az ő tulajdon Fiának nem kedvezett”. Az adóságból semmit sem szabad elengedni. Krisztus a pokol kínjait tapasztalta meg, bár nem hely szerint, de egyenlő mértékben. Az úrvacsorában e tragédia folyik le szemünk előtt.

Róm 8,32

3. Szégyenteljes halál volt. Két rabló között függött. Mintha csak Ő lett volna a legnagyobb gonosztevő. Nem csoda, hogy a menny lámpásának fénye kialudt, és sötétség mögé rejtette arcát, mintha pirult volna, amiért az igazságosság napját fogyatkozásban látja. Nehéz eldönteni, melyik

Mt 27,38

volt nagyobb: a kereszti vére vagy a kereszti gyalázata.

Zsid 12,2

4. Átkozott halál volt. E halálnemet igen utálatosnak ítélték, s az Úr Jézus mégis alávetette magát annak, „átokká lévén érettünk”. Ő, aki örökké áldandó Isten volt, átokká vált.

5Móz 21,23

Gal 3,13

Róm 9,5

Emellett gondolatok arra, milyen édes számkra az Ő szenvedése. Krisztus megsebezése a mi gyógyulásunk. „Az ő sebeivel gyógyulánk meg.” Kálvin a keresztre feszítést megváltásunk fordulópontjának nevezi. Luther az evangélium forrásának nevezi azt, mely a bűnösök szomjának csillapítására adatott. Krisztus szenvedése vigasztalást jelent a halálos ágyon. Ellenszer, mely elűzi minden félelmünket. Nyomaszt minket a bűn? Krisztus legyőzte azt számunkra. A Krisztussal egyszerre megfeszített két rabló mellett még megfeszített két láthatatlan rabló: a bűn és az ördög.

Ézs 53,5

(c.) *A szereztetés harmadik mozzanata az, amikor Krisztus megáldotta a kenyeret.* „Ő hálákat adván...” Ez volt a jegyek megszentelése. Áldásával Krisztus megszentelte, s testének és vérének jelképévé tette azokat. Az, hogy Krisztus megáldotta a jegyeket, három dologra mutat rá:

Krisztus azáltal, hogy megáldotta a jegyeket, rávilágított az apostolok előtt a sákramentum ter-

* Az eredeti görög szó azt is jelenti, hogy „hálát ad”, és azt is, hogy „áld”. Az igevers angol fordításában az „áldani” ige szerepel, ezért Thomas Watson erre építi magyarázatát (a szerk. megj.).

mészetére. Így magyarázta meg e misztériumot. Krisztus így adta tudtukra, hogy milyen bizonyosan befogadták testileg a jegyeket, olyan bizonyosan fogadták Őt szívéükbe lelkileg.

Az, hogy Krisztus megáldotta a jegyeket, azt jelképezi, hogy a szertartás megáldásáért imádkozott. Azért imádkozott, hogy a kenyér és bor szimbólumai a Szentlélek áldása és működése folytán megszenteljék a kiválasztottakat és megpecsételjék a nekik járó lelki ajándékokat és előjogokat.

Krisztus a jegyek megáldása által hálát adott. Görögül így is szól a szöveg: „Hálákat adván”. Krisztus hálát adott, hogy az Atya Isten kegyelmének véghetetlen gazdagságában odaadta Fiát, hogy a világ bűneit eltörölje. S ha Krisztus hálát adott, mennyire kell nekünk köszönetet mondani! Ha Ő, aki később vérét ontotta, hálát adott, mennyi okunk van megköszönni nekünk, akik azt isszuk! Krisztus azért is hálát adott, hogy Isten a kenyér és bor jegyeit nemcsak jelként, hanem megváltásunk pecsétjeként is adta. Amiképpen a pecsét arra szolgál, hogy egy birtokot átruházzon, azonképpen a sákramentum is, mint lelki pecsét, arra szolgál, hogy átruházza Krisztust s a mennyországot azokra, akik méltóan fogadják.

(d.) *A szereztetés negyedik mozzanata az, hogy Krisztus a poharat is átnyújtotta.* „És vévén a poharat...”. A pohár vétele Krisztus érdemeinek túláradó s megváltásunk bőséges mivoltát jelképezte. Krisztus nem fukarkodott. Nemcsak a kenyeret nyújtotta át, de a poharat is. Bízvást mondhatjuk a zoltárfíróval együtt: „Bőséges nála a szabadtás!” Ha Krisztus adta a poharat, hogy merik a

páristák megtagadni? Megnyirbálják és megcsontkítják a sákramentumot. Eltorzítják a Szentírás értelmét, és tarthatnak az átoktól: „És ha valaki elvesz e prófétálás könyvének beszédeiből, az Isten annak részét eltörli az élet könyvéből.”

Jel 22,19

KÉRDÉS: Mit jelent az, hogy Krisztus vette a poharat?

VÁLASZ: A pohár jelképes; a tárgy fogalomcsereje. A pohár alatt a benne levő bor értetik. Általa a Krisztus vérének a kereszten való kiontatását kívánta megjeleníteni. Amikor vére kiontatott, megválták a szőlőtőt s vért az. Akkor festették a völgyek liliumát bíborvörösre. Elpusztulás pohara volt ez Krisztus számára. De nekünk az üdvözülés pohara volt. Amikor Krisztus kiitta e vérrel teli poharat, bizton mondhatjuk, hogy a világ egészségére ivott. Drága vér volt ez. E vérben a bűn teljes büntetését és teljes bocsánatát láthatjuk. Bizton itathatta Krisztust a menyasszonya fűszerrel és gránátalma borral, amikor Krisztus saját meleg vérből adott neki egy kortyot, melyet szeretetével fűszerezett meg, s az isteni természettel illatosított.

Ez 23,33

1Pt 1,19

Én 8,2

4. A negyedik figyelemreméltó részlet a szövegben a vendégek, akik e vacsorára hivatalosak voltak, vagy azok, akiknek Krisztus a jegyeket átnyújtotta. „Adá a tanítványoknak, és monda: Vegyétek, egyétek.” A sákramentum a hozzátartozók kenyere. Ha egy ember vendégséget rendez, meghívja barátait. Krisztus tanítványait hívja meg; ha talál egy ízletesebb falatot, nekik vágja le azt.

„Ez az én testem, mely tiérettetek adatik”, vagyis tiérettetek, hívókért. Krisztus testét és vérét

Lk 22,19

Jn 17,9 a tanítványoknak főleg azon a címen adta, hogy hívők voltak. Amiképpen Krisztus értük könyörgött, úgy vérét is csak a hívőkért ontotta. Látjátok, milyen közel áll Krisztus szívéhez minden hívő! Krisztus teste értük töretett meg a kereszten, vérük értük ontatott ki. A választottak megnyerték azt. Krisztust kivégezték az emberek, és önszántából meghalt övéiért. Azok a bűnösök, akik nem bánják meg vétkeiket, nem nyernek semmit Krisztus halála által, csupán rövid haladékot. Krisztust kiszolgáltatták a gonoszok haragjának. Ő a botránkozásnak sziklája. Krisztus vére olyan, mint egyes vegyi olajcseppek, melyek bizonyos betegeket meggyógyítanak, másokat viszont megölnék. Júdás halált szívott az élet fájából. Isten kenyérré változtathatja a köveket, s a bűnös kővé változtathatja a kenyeret – az élet kenyerét a megütközés kövévé.

5. A szövegben megfigyelhető ötödik sajátosság a vacsora haszna, melyet e szavak fejeznek ki: „bűnöknek bocsánatára”. Ez elsőrendű nagyságú kegyelem, az áldások koronája. „Aki megbocsátja minden bűnöd... kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged.” Akinek megadatik ez a menlevél, az beíratik az élet könyvébe. „Boldog az, akinek hamissága megbocsátatott, vétke elfedeztetett”. A bűnbocsánat szón egy névcsere által minden mennyei áldás, megigazulás, elfogadás és dicsőség értetik. E jutalmak tekintetében az úrvacsorát Chrysostomus-szal együtt „a kereszt vendégségének” nevezhetjük.

Alkalmazás

1. FELHASZNÁLÁS: A sákramentum illetően felfogása cáfolja az átlényegülés tanát. Amikor Krisztus ezt mondta: „Ez az én testem”, a pápisták szerint a kenyér, a megszentelés után, Krisztus testének szubsztanciájává változott. Mi azt tartjuk, hogy Krisztus teste lelki mivoltában van jelen a sákramentumban. Ám a pápisták szerint testi mivoltában van benne, ami lehetetlen, s egyben szentségtörő.

LEHETETLEN. Lehetetlen, mert ellenkezik elsősorban a Szentírással. A Szentírás szerint Krisztus a hely szempontjából, ténylegesen a mennyben van. „Kit az égnek kell magába fogadnia mind az időkig, míglen újjáteremtetnek mindenek.” Ha Krisztus teste a mennyben van a leírás szerint, anyagi mivoltában nem lehet az úrvacsorában. Másodsorban, ez a tanítás ellenkezik a józan ésszel. Hogyan képzelhető el, hogy valami más minőséggé változik át, s mégis ugyanaz marad? Hogy az úrvacsora kenyeré átváltozik, és testté lényegül át, ám mégis kenyér marad? Amikor Mózes botja kígyóvá változott, nem lehetett egyszerre bot és kígyó. Hogy az úrvacsorai kenyér Krisztus testévé változzon, és mégis kenyér maradjon, az teljes ellentmondás. Ha a pápista azt mondja, hogy a kenyér eltűnik, az inkább illik valamely legendájukba, mint a mi hitvallásunkba, hiszen a kenyér megtartja színét, alakját és ízét.

SZENTSÉGTÖRŐ. Az átlényegülés istentelen tan, ami két dologból is nyilvánvaló. Először is Krisztus testének megszenteltetését. Mert ha

ApCsel 3,21

a kenyér a sákramentumban Krisztus tényleges teste, nemcsak a gonoszok, de hüllők és férgek is megehetik, ami megbecstelenítené, és gúnyt űzne Krisztusból és e szertartásból. Azután meg elkerülhetetlenül bűnbe viszi az embereket. Mert e tévedésből, hogy a kenyér Krisztus tényleges teste, következik, hogy a kenyeret istenként imádjuk – ami bálványimádás –, mint ahogy a kenyeret, vagyis az ostyát, a misén áldozzák, ami Krisztus főpapi mivoltának káromlása, mintha a kereszten hozott áldozata nem lenne tökéletes.

Zsid 10,14

Ezért Péter mártírral együtt arra következtek, hogy az átlényegülés tanát gyűlölni kell, és át kell lépni rajta, mivel csak az emberi képzelet szüleménye, s nem a Szentírás mezején termett.

Amellett a sákramentum eme tana cáfolja azokat, akik az úrvacsorában csak Krisztus halálának üres illusztrációját vagy árnyékát látják, melynek nincs belső hatóereje. Pedig e dicső szertartás kétségtelenül több mint Krisztus képmása vagy jelképe. Miért neveztetnék az úrvacsora Krisztus testével és vérével való közösségnek, ha nem azért, mert ha megfelelőképpen ünnepeljük, áldott közösségre jutunk Krisztussal? Ebben az evangéliumi rendelkezésben Krisztus nemcsak szépségét mutatja ki, hanem erényéről is jelt ad. Az úrvacsora nemcsak kép, hanem emléő, melyből tej folyik számunkra. Nemcsak egy látványban van részünk, hanem ízelhetjük általa Krisztust. Akik szerint az úrvacsora csupán jelképe Krisztusnak, nem számolnak annak misztériumával, s nem élhetnek a vigasszal, amit nyújt.

1Kor 10,16

1Pt 2,3

2. FELHASZNÁLÁS: Számos dolgot megtudhatunk belőle.

1. *Megmutatja annak szükségességét, hogy az úrasztalához járuljunk.* Ennyibe került Jézus Krisztusnak e vendégség megrendezése? Akkor semmiképp sem maradhat vendégek nélkül. Nem mi döntjük el, hogy elmegyünk-e, vagy sem; e kötelesség alól nincs mentség. „Egyék abból a kenyérből”, s e szavak nemcsak megengedők, hanem felszólítók. Olyan ez, mintha egy király azt mondaná: „Legyen meg.”

Lk 22,19

1Kor 11,28

Az úrvacsora elhanyagolásával az ember evangéliumi büntetést von magára. Krisztus részéről végtelen jószág volt testének ama áldott edényét megsebesíttetni, és kiengedni az Ő szent vérért. Gonosz dolog részünkről szándékosan dacolni e paranccsal, mely oly gazdagon megmutatja a kegyelmet, s oly közelről érinti megváltásunkat. Nem csoda, hogy Krisztus ezt személye alábecslésének veszi, s úgy értelmezi, hogy azt üzenjük neki, tartsa meg magának vendégségét. Aki nem készíttette el a páskát, kiirtatott az ő népe közül. Mennyire haragudott Krisztus azokra, akik nem mentek el a vacsorájára! Azt hitték, egy bókkal elsimíthatják a helyzetet. De Krisztus azonnal visszautasításként értelmezte kifogásaikat. „Senki azok közül a hivatalos férfiak közül meg nem kóstolja az én vacsorámat.” Az evangélium kegyelmét visszautasítani oly súlyos bűn, hogy Isten kénytelen megvetésként büntetni azt. Egyeseket csak lángoló karddal lehet távol tartani az úrasztalától, másokat meg csak Krisztus vékony szálú ostorával lehet oda hajtani.

4Móz 9,13

Lk 14,24

Egyesek talán azt állítják, hogy ők e sákramentum fölött állnak. Furcsa lenne azt hallani, hogy valaki tápláléka fölött áll! Az apostolok nem voltak e szertartás fölött valók, s feltételezné valaki, hogy egy fokkal az apostolok fölött áll? Az ilyenek olvassák csak a Szentírást: „Valamennyiszer eszitek e kenyeret és isszátok e poharat, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend.” Az Úr halálára e sákramentumban kell emlékezni, míg csak el nem jön ítélni.

1Kor 11,26

2. *Látjuk a hitetlenek nyomorult mivoltát.* Bár az Úr rendelte el testének és vérének eme dicső ünnepe, ők nem aratják le jótéteményeit. Az úrvacsorához járulnak, hogy jó hírtüket megőrizzék, vagy lelkiismeretüket elhallgattassák, de lelkük semmit sem nyer. Kegyelem nélkül jönnek, és vigasz nélkül távoznak. „És lesz, mint mikor álmodik az éhező, és íme eszik, és midőn fölserken, üres a hasa... és lelke eped.” Így a megátalkodottak is azt képzelik, hogy részesülnek e lelki lakomából, de mindez csak szép álom. Sajnos nem látják meg benne az Úr testét. A manna Izrael tábor körül hevert, de a nép nem tudta. „Nem tudják vala mi az.” Ugyanígy a testi emberek látják a külső jegyeket, de nem ismerik fel Krisztust megváltó erényeiben. E lelki sziklában méz van, melyet soha nem ízlelnek. Megeszik a kenyeret, de nem eszik meg Krisztust a kenyérben. Izsák kecskegidahúst evett, amikor azt hitte, vadpecsenyét eszik. A hitetlenek e sákramentum árnyékát kapják csak. A héját s az értéktelen külső részét kapják, nem a velejét. Kecsegidahúst esznek, nem vadpecsenyét.

Ézs 29,8

1Móz 27,25

1Móz 27,25

3. *E szövegben, mint tükörben, végtelen szeretetet látunk.*

(1) Lássátok, mennyire szeret minket az Atya Isten, hogy Krisztust feláldozta értünk. Az angyalok is csodálkozhatnak azon, hogy Isten ilyen ékszert ad zálogba. „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta.” Páratlan példája ez a szeretetnek. Isten szeretetének sokkal nagyszerűbb kifejezése volt Fiát halálra adni értünk, mint ha önként eltörölte volna adósságunkat anélkül, hogy elégtételt vegyen. Ha az alattvaló hűtlen királyához, nagyobb szeretetre vall, ha a király saját fiát adja oda, hogy meghaljon az alattvalóért, mint ha egyszerűen megbocsátaná neki bűnét.

Jn 3,16

(2) Krisztusnak meg kellett halnia. „Uram – mondja Bernard –, jobban szerettedél, mint tenmagad; mert lemondál miattam életemről.” Traianus császár letépett egy darabot köntöséről, hogy bekötözzé vele egyik katonája sebeit. Krisztus saját húsát tépte le miértünk. Sőt, hogy Krisztus úgy halt meg, mint a legnagyobb bűnös, és minden ember bűneinek súlya rá nehezedett, az a legelragadóbb szeretet! A menny minden angyala ámul ezen.

(3) Krisztus önként halt meg. „Én leteszem az én életemet.” Nem utasította rá törvény, nem kényszerítette rá erőszak. Ez „Jézus Krisztus testének megáldozása.” Mi más köthette volna Őt a kereszthez, mint a szeretet aranylánca!

Jn 10,17

Zsid 10,10

(4) Krisztus olyanokért halt meg, mint amilyenek vagyunk. Kik vagyunk mi? Nemcsak hiúság, hanem ellenségeskedés is! Amikor mi háborúz-

tunk, Ő meghalt. Amikor a fegyvereket ránk bízta, lándzsa volt az oldalában.

(5) Krisztus akkor halt meg értünk, amikor nem várhatott tőlünk semmi segítséget. Nincstelenek voltunk. Olyan állapotban voltunk, hogy nem érdemeltük meg Krisztus szeretetét, s viszonzni sem tudtuk azt. Krisztus részéről a szeretet lényege volt, hogy akkor halt meg értünk, amikor oly rosszul ment sorunk. Az ember addig kedves felebarátjához, amíg az viszonzni tudja. De ha annak rosszul kezd menni sora, a szeretet gyengülni és hűlni kezd. Ám amikor minket elnyelt a nyomor, és rosszul ment sorunk, amikor elvesztettük szépségünk, beszennyeztük vérünk és elköltöttük részesezésünk, Krisztus meghalt miértünk. Ő, döbbenetes szeretet, mely képes elnyelni minden gondolatunk!

(6) Krisztus nem bánta meg szenvedését. „Mert lelke szenvedése folytán látni fog, és megelégszik.” Ez metafora, mely arra az anyára utal, aki, bár fájdalmasan szülte meg gyermekét, nem bánja azt, amikor megmutatják neki magzatát. Ugyanígy, bár Krisztus kínokat szenvedett a kereszten, nem bánja, hanem tudja, hogy kínjai mindenestül megtérülnek. Ő megelégszik. A héber nyelvben ez arra vonatkozik, amikor az ember valami nyencséget fogyaszt egy lakomán.

(7) Krisztus inkább értünk halt meg, mint a bukott angyalokért. Sokkal nemesebb származású lények voltak, és minden valószínűség szerint nagyobb dicsőséget szereztek volna Istennek. S Krisztus mégis elment ezen aranyedények mellett, s minket, sárrögöket dicsőséges csillagokká

változtatott; ó, micsoda hiperbolája ez Krisztus szeretetének!

(8) S Krisztus szeretete még tovább lépett, mert a szentély vizéhez hasonlóan mind magasabbra emelkedik, és nem áll meg a halál órájánál! Leveleinkben ezt írjuk: „mindhalálíg barátod”. De Krisztus stílusa más: „barátod a halál után is!” Krisztus egyszer halt meg, de mindörökké szeret. Nem tesz tanúságot az irántunk való szeretetéről. Elmegy, hogy helyet készítsen nekünk. Ő esedezik értünk. Törvényszékre megy értünk, mint ügyvéd az ügyfeléért. Halála betelt, de szeretete tovább él. Micsoda lélegzetállító szeretet ez! Ki az, aki ezen elmélkedve ne lelkesedne? Találón nevezte Pál apostol „minden ismeretet felülhaladó szeretetnek”. Amikor az úrvacsorában a megtörtetett Krisztust látjátok, gondolatok erre a szeretetre.

Jn 14,2

Zsid 7,25

Ef 3,19

4. *Látjátok hát, milyen hő és teljes szeretettel kell viseltetnünk Krisztus iránt, aki testét és vérért adja nekünk az eucharisziában.* Ha lett volna valami értékesebb tulajdona, azt is ránk ruházta volna. Ő, legyen Krisztus a legközelebb a mi szívünkhöz! Legyen Ő az életünk fája, s ne kívánjunk egyéb gyümölcsöt! Hadd legyen Ő a mi Hajnalcsillagunk, és ne örvendezzünk más fénynek.

Krisztust nemcsak szépsége, hanem bőkezű ajándéka miatt is szeretnünk kell. Vérért adta bocsánatunk áráként, és lelkét annak tanúságaként. Az úrvacsorában Krisztus minden jót nekünk ajánlékoz. Igazságosságot ad nekünk, és megosztja velünk szerető kedvességét. Kóstolót ad ama vacsorából, melyet majd Isten országában ülünk

meg. Mindent összevetve, ez áldott vacsorában Krisztus önmagát adja a hívőknek, és ennél többet mit adhatna? Áldott Megváltó, olyan a te neved, mint kiöntetett kenet! A perzsák a Napot tisztelik istenükként. Imádjuk az igazságosság napját! Bár Júdás harminc aranyért eladta Krisztust, mi váljunk meg inkább bármitől, mint eme gyöngytől! Krisztus ama aranycső, melyen a megváltás arany olaja hozzánk jut.

Megtöretett Krisztus teste? Láthatjuk tehát a bűn utálatosságát Krisztus szenvedésének vörös tükrében. Igaz: a bűn azóta utálatos, amióta megfosztotta Ádámot a paradicsomtól, és az angyalokat a pokol mélyére vetette. A bűn a béke megszegője. Olyan, mint tűzvész a családban, mely miatt férj és feleség ellentétbe kerül. Miatta szakított velünk Isten. A bűn a bánatunk szülőháza és vigaszunk sírhelye. Ám ami a bűnt leginkább eltorzítja, és gyűlöletessé teszi, az az, hogy miatta feszítettett keresztre a mi Urunk! Miatta fátyolozódott be Krisztus dicsősége, és folyt ki vére.

Ha egy asszony látná a kardot, mely férjét megölte, milyen gyűlöletes lenne számára annak látványa! Ítéljük talán könnyűnek a bűnt, ami Krisztus lelkét szomorúvá tette mindhalálig? Örüljünk annak, ami az Úr Jézust a fájdalmak férfiává tette? Ugye, így kiáltott fel: „Én Istenem, miért hagyál el engemet?” S akkor mi ne hagyjuk el ama bűnöket, melyek miatt maga Krisztus elhagyatott? Tekintsünk felháborodással a bűnre! Amikor bűnre érzünk kísértést, hadd mondjuk azt, amit Dávid: „Avagy azoknak az embereknek vérért igyam-e meg, akik életüket halálra adva mentek el a ví-

zért?” Hát nem a bűn ontotta Krisztus vérért? Gerjedjen haragra szívének a bűn ellen. Amikor a római szenátorok megmutatták a népnek Cézár véres köntösét, az haragra gerjedt gyilkosai ellen. A bűn megszárgatta Krisztus húsának fehér köntösét, és bíborszínűre festette. Hadd bosszuljuk meg hát magunkban bűneinket. A Törvény értelmében, ha ökör öklelt fel valakit úgy, hogy meghalt, az ökröt meg kellett kövezni. A mi Üdvöztönket a bűn öklelte fel és döfte át. Haljon hát meg! Kár annak élni, ami nem szenvedheti el, hogy Krisztus éljen!

2Sám 23,17

2Móz 21,28

Megtöretett Krisztus teste? Hadd tanuljuk meg hát a kereszten való szenvedéséből azt a lelkét, hogy ne csodálkozzunk nagyon, ha gondok várnak ránk a világban. Krisztus, aki „nem ismert bűnt”, szenvedett, s akkor mi, akik *egyebet* sem ismerünk a bűnnél, furcsának találjuk, hogy szenvedjünk? Krisztus érezte Isten haragját, nem igaz? S akkor mi túl soknak találjuk, hogy az emberek haragjával szembesülünk? Krisztus fejét tövissel koronázták, nem igaz? S nekünk karperec meg gyémánt kell, amikor Krisztus szívébe lándzsa meg szegek hatoltak?! Igazán, a bűnösök bátran elvárhatják, hogy megostorozzák őket, ha Ő, aki ártatlan volt, nem szabadulhatott.

3. FELHASZNÁLÁS: A harmadik felhasználás a buzdítás, melynek több része van.

1. RÉSZ: Értünk töretett meg Krisztus teste? Hasson meg minket a Krisztus nagy jósága. Ki léphet úgy eme izzó szendarabokra, hogy szíve ne égne? Kiáltatok fel Ignatiusszal együtt: „Krisztus,

Mk 14,34

Ézs 53,3

az én szerelmem megfeszítettett!” Ha egy barát meghal értünk, nem hatná meg szívünket a jósa- ga? A mennyek Istene meghal értünk, és ennek a döbbenetes kegynek hatására el kellene olvad- nunk! Krisztus testének megtöretése elég, hogy a legkeményebb szívet is megtörje. A mi Üdvözi- tőnk passiójára még a kősziklák is meghasadtak. „A kősziklák megrepedezének.” Akit ez nem hat meg, annak szíve a sziklánál is keményebb. Ha Sault annyira meghatotta Dávid könyörülete, hogy megkímélte életét, mennyire meg kellene hogy hasson minket Krisztus szeretete, aki, hogy életünket megkímélje, odaadta a magáét! Imád- kozzunk azért, hogy, amiképpen Krisztus *cruci- fixus* volt, legyen *cordi-fixus* is. Azaz, amiképpen a kereszthez szegezték, azonképpen erősítsessék szívünkhöz is.

2. RÉSZ: Bemutatja-e lelkileg nekünk az úrva- csora Jézus Krisztust? Értékeljük Őt nagyra ezért.

Becsüljük meg a Krisztus testét. E kenyérnek minden morzsája drága. „Mert az én testem bi- zony étel.” A manna szemléletesen előrevetítette és jelképezte Krisztus testét, mert édes volt. „Íze, mint a mézes pogácsáé.” Zamatos étek volt, és jó fze miatt nevezték az angyalok eledelének. Ezért Krisztus, a sákramentumi manna, édes a hívő lel- kének. „Az ő gyümölcse gyönyörűséges az én ínyemnek.” Minden, ami Krisztusé, édes. Édes a neve. Édes az erénye. E manna megédesíti Mára vizeit.

Sőt, Krisztus teste túltesz a mannán. A manna étel volt, de nem orvosság. Ha egy zsidó beteg volt, a manna nem gyógyíthatta meg. Ám ezen ál-

dott manna, Krisztus teste nemcsak étel, hanem orvosság is. Krisztusnak gyógyulás van a szárnyai alatt. Meggyógyítja a vak szemet, a kemény szí- vet. Fogadjátok ezen orvosságot szívetek mellé, s kigyógyít minden lelki betegségetekből. Amellett a manna romlandó volt. Megszűnt, amikor Izrael Kánaánba ért. Ám ezen áldott manna, Krisztus teste soha nem fogy el. A szentek végtelen élvezettel és lelki elégtétellel táplálkoznak Krisztus- ból az örökkévalóságban. A menny örömei meg- szűnnének, ha e manna megszűnne. A mannát arany edényben tartották a bárkában, hogy meg- maradjon. Ugyanígy ezen áldott manna, a Krisztus teste az isteni természet aranyedényében tartatik, a menny bárkájában, hogy mindörökké táplálja a szenteket. Joggal mondjuk tehát Krisztus áldott testéről, hogy bizony étel. Krisztus testének me- zején, mely a kereszten ásatott fel, rálehetünk a megváltás igazgyöngyére.

Értékeljük nagyra Krisztus vérért a sákramen- tumban, mert az bizony ital. Íme a nektár meg az ambrózia, melyet maga az Isten is élvezettel ízlel. Balsam az és illatszert egyben.

Hét természetfeletti erény Krisztus vérében

Hogy jobban értékelhessük Krisztus vérért, muta- tok nektek hét ritka természetfeletti erényt ab- ban:

1. *Békéltető vér.* „Titeket is, kik hajdan elidege- nültek és ellenségek valátok gonosz cselekedet-ekben gyönyörködő értelmek miatt, most még- is megbékéltetett az Ő emberi testében a halál ál-

Mal 4,2

Jn 6,55

Mt 27,51

1Sám
24,17-20

Jn 6,55

2Móz 16,31

Én 2,3

Kol 1,21,22 tal.” Krisztus vére a jóvátétel vére. Sőt, nemcsak
1Jn 2,2 áldozat, hanem engesztelés is, ami arra utal, hogy megkedveltet minket Istennel. Egy dolog az, hogy az árulónak megbocsát valaki, és más, hogy ismét kegyeibe fogadja. A bűn szakított el minket Istentől; Krisztus vére forraszt össze minket Istennel. Ha annyi jó tulajdonságunk lett volna, mint az angyaloknak, az sem lett volna elég arra, hogy bocsánatot nyerjünk. Ha több millió égő- és másféle áldozatot is ajánlottunk volna fel, ha könnyfolyamokat is sírtunk volna, az sem békítette volna meg a haragos istenséget. Csak Krisztus vére kedvelthet meg minket Istennel, és teheti, hogy mosolygó ábrázattal nézzen ránk. Amikor Krisztus meghalt, a templom kárpitja kettéhasadt. Ennek megvan a maga misztériuma, mert azt mutatja, hogy Krisztus vére kettéhasítja bűneink kárpitját, mely Isten és közénk ereszkedett.

Jn 6,54 2. *Krisztus vére élénkítő vér.* „Aki issza az én véremet, örök élete van annak.” Életet nemz és egyben útját állja a halálnak. „Mert a testnek élete a vérben van.” Kétségtelen, hogy lelkünk élete Krisztus vérében van. Amikor szívünk megdermed, s olyanok leszünk, mint a bor, melynek elszállt ereje, Krisztus vérének felemelő ereje van; életerőt ad nekünk, s mozgásunkat gyorsá és élénkké teszi. „Szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk.”

Ézs 40,31 3. *Krisztus vére tisztító vér.* „Mennyivel inkább Krisztusnak a vére... megtisztítja a ti lelkiismereteket!” Amiképpen Krisztus érdeme megbékíti Istent, erénye megtisztít bennünket. E vér a mennyei király fürdője. Tál, amelyben megmosak-

szunk. A bíborpiros bűnöst tejfehérre mossa. „Jézus Krisztusnak, az Ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől.” Isten Igéje tükör, mely megmutatja hibáinkat, és Krisztus vére kűtfő, mely lemossa azokat.

1Jn 1,7

Zak 13,1

Ám e vér nem mos le semmit, ha belekeveredik valami. Ha bármit belekeverünk Krisztus vérébe, legyenek azok a szentek érdemei vagy az angyalok imái, nem fog lemosni semmit. Ha Krisztus vére tiszta és nem keveredik bele semmi, nincs oly szeplő, amit le nem mos. Eltűntette Nőé szépségét s Lót vérfertőzését. Valóban, csak egy folt létezik, ami oly fekete, hogy nem mossa le a Krisztus vére, és az a Szentlélek elleni bűn. Nem mintha Krisztus vére nem tartalmazna elég erőt ahhoz, hogy lemossa, de a bűn elkövetője nem hagyja azt. Tisztátalannak ítéli Krisztus vérét és megtapodja azt.

Zsid 10,29

4. *Krisztus vére meglágyító vér.* Semmi sem oly kemény, hogy e vér meg ne lágyítaná. A kősziklát is meglágyítja. A víz meglágyítja a földet, de nem a kősziklát; ám Krisztus vére a kősziklát is megpuhítja. Meglágyítja a kőszívet. Forrást fakaszt a kővakókból. A szív, mely azelőtt olyan volt, mintha sziklából vésték volna ki, miután megmártózik Krisztus vérében, meglágyul, és a megbánás vize fakad belőle. Hogy feloldódott és megpuhult a börtönőr szíve, miután meghintetett a vérrel! „Uraim, mit kell nekem cselekednem, hogy üdvözüljek?”. Szíve olyanná vált, mint az olvadt viasz. Isten oly pecsétet és bélyeget nyomhatott belé, amelyet csak akart.

ApCsel 16,30

5. *Krisztus vére hűsíti a szívet.* Elsősorban lehűti

a bűn szívét. A szív természetétől fogva tele van egészségtelen hővel. Nyilván, hogy forró, ha a pokol lángra gyújtja. Kéjvágytól és indulatoktól ég. Krisztus vére csillapítja e szívet és elfojtja a bűn gyulladását. Másodsorban lehűti a lelkiismeret hevét. Amikor Isten elfordul tőle, a lelkiismeret az Ó haragjának hevétől ég. Nos, a Krisztus vére a lelkiismeretre hintve lehűti és megbékíti azt. Ebben az értelemben Krisztust a Szentírás patakhhoz hasonlítja. Amikor a szív ég és szenved, Krisztus vére olyan, mint víz a tűzre. Hűsítő és frissítő tulajdonságokkal bír.

Ézs 32,2

6. *Krisztus vére megvigasztalja a lelket.* Jó az ájulás ellen. Krisztus vére jobb, mint a bor. Bár a bor felvidítja az egészséges ember szívét, nem fogja felvidítani, ha eperohama van, vagy a halál fájdalmi környékezik. Ám Krisztus vére felvidítja ilyenkor a szívet. A legjobb gyógyszer a szenvedés ellen. Meggyógyítja a szív félelmét.

A Krisztus vérével meghintett szív, mint a fülemüle, tövissel a mellében is képes énekelni. Krisztus vére palotává változtatja a börtönt. Rózságyásokká változtatta a mártír lángjait. Krisztus vére megvigasztal a halál óráján. Egy szent ember mondta halálos ágyán, amikor szíverősítőt hoztak neki: „Nincs jobb szíverősítő Krisztus vérénel!”

7. *Krisztus vére megszerzi számunkra a mennyországot.* Izrael törzse átkelt a Vörös-tengeren Kánaán felé menet. Ugyanígy Krisztus vérének vörös tengerén keresztül jutunk el a mennybéli Kánaánba. „Bizodalmunk van a szentélybe való bemene-
telre a Jézus vére által.” Bűneink bezárják a mennyet; Krisztus vére a kulcs, mely kinyitja szá-

Zsid 10,19

munkra a paradicsom kapuit. Ezért nevezi Teodorétosz a keresztet a megváltás fájának, mert a vér, mely a keresztben csörgedezett lefelé, lepárolja a megváltást. Becsüljük hát meg Krisztus vérért, és Pállal együtt csak a megfeszített Krisztusról tudjunk. A királyi koronák csak kereszttek, de Krisztus keresztje az egyetlen korona.

1Kor 2,2

3. RÉSZ: Testét és vérért ajánlja nekünk Krisztus eme vacsorában? Milyen ünnepélyesen kell hát készülődniünk egy ilyen szent szertartásra! Nem elég azt tenni, *amit* Isten elrendelt, hanem úgy is kell tenni, *ahogy* azt elrendelte. „Szíveteiket elkészítitek az Úrnak.” A zenész felhangolja hangszerét, mielőtt játszani kezd. A szívet is fel kell hangolni, mielőtt Isten színe elé járul az úrvacsora eme ünnepélyes szertartása alkalmából. Óvakodjatok az elhamarkodottságtól és a tiszteletlenségtől. Ha nem készülünk fel előtte, nem isszunk, hanem kiöntjük Krisztus vérért. „Azért aki méltatlanul eszi e kenyeret vagy issza az Úrnak poharát, vétkezik az Úr teste és vére ellen.” „Azaz – mondja Theophylactus – Krisztus vére kiöntőjének ítéltetik.” Olvashatunk a harag borának poharáról Isten kezében. Aki felkészületlenül járul az úrvacsorához, a sákramentum poharát a harag poharává változtatja.

1Sám 7,3

1Kor 11,27

Jer 25,15

Ó, milyen tisztelettel és odaadással kellene eme szent misztériumhoz fordulnunk! A szenteket „eleve elkészített edényeknek” nevezi Pál. Eme edényeket elsősorban akkor kell elkészíteni, amikor Krisztus drága testét és vérért kell tartalmazniuk. A bűnöst, aki kárhozatra ítéltetik, előbb felkészítik. Az emberek nem kerülnek pokolra

Róm 9,23

anélkül, hogy valamiképpen fel ne készítették. Edények, melyek „veszedelemre készítették”. Ha azok az edények is előkészítették, melyek haraggal vannak teli, mennyivel inkább elő kell készíteni azokat, amelyekbe Krisztus drága teste és vére kerül az úrvacsora során. Öltözzünk a Szentírás tükré előtt, mielőtt az úrasztalához járulnánk, s készülődjünk a Bárány feleségével.

Hogyan készülődjünk az úrvacsorához?

1. *Önvizsgálódó szívet kell az úrvacsorához járulnunk.* „Próbálja meg azért az ember magát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból.” Nem elég, ha mások szerint alkalmasok vagyunk az úrvacsora vételére, hanem meg kell próbálnunk magunkat. A „próbálni” szó görög megfelelője metafora, mely az aranyművesre utal, aki kíváncsian megvizsgálja fémjeit. Ezért, mielőtt az úrasztalához járulnánk, kíváncsian és kritikus szemmel meg kell vizsgálnunk magunkat az Igével.

Az önvizsgálat, mivel visszaható művelet, nehéz dolog. Nehéz az embernek önmagába tekinteni, és meglátni saját lelke arcát. A szem mindent lát, kivéve önmagát.

Am e munkát szükséges elvégezni, mivel, ha nem vizsgáljuk meg magunkat, nem ismerjük majd lelkünk állapotát. Nem tudjuk majd, érdek-e a szövetség vagy jogunk van-e a pecsét elnyerésére. Amellett az Úr mindenképpen próbára fog tenni bennünket. A király szomorúan tette fel e kérdést: „Barátom, mi módon jöttél ide, holott

nincsen menyegzői ruhád?” Úgyhogy szörnyű lesz, amikor Isten azt kell hogy mondja majd valakinek: „Hogy járulhattál asztalomhoz büszke, hiú és hitetlen szívvel? Mi keresnivalód van itt bűniddel? Beszennyezed szent dolgaim.”

Mily igen szükséges hát szívünket megvizsgálni, mielőtt az úrvacsorához járulnánk! Meg kell vizsgálnunk bűneinket, hogy halálra dermedjenek, hiányosságainkat, hogy pótoltsanak és kegyelmi ajándékainkat, hogy megerősítsenek.

2. *Komoly szívet kell az úrvacsorához járulnunk.* Kedélyünk pehelykönnyű, mint a ballaszt nélküli hajó, amely lebeg a vízben, de nem halad. Lebegünk a szent kötelességekben, és hiábavaló utakat teszünk még akkor is, amikor Istennel van dolgunk, s létfontosságú dolgokkal foglalkozunk. Szívünket úgy szilárdíthatjuk meg, s úgy tehetjük komollyá és állhatatossá, ha arra gondolunk, hogy Isten szeme különösképpen rajtunk van most, amikor asztalához közeledünk. „Bemenvén pedig a király, hogy megtekintse a vendégeket.” Isten mindenkit ismer, aki úrvacsorát vesz, s ha egy szemernyi léhaságot és lelki tisztességtelenséget is lát bennünk, mely méltatlan jelenlétére, igen megharagszik, és Krisztus vérenek ítéletével küld el minket, nem pedig annak vigasztalásával.

3. *Értelmes szívet kell az úrvacsorához járulnunk.* Megfelelő mennyiségű ismeret kell ahhoz, hogy meglássuk az úrvacsorában az Úr testét. Amiképpen értelemmel kell imádkoznunk, ugyanúgy az Úr asztalához is értelemmel kell járulnunk. Ismeret híján nem lehet Istent okosan tisztelni. Akik nem értik a misztériumot, nem érzik a vi-

gaszt. Ismernünk kell az Atya Istent tulajdonságaiban, a Fiú Istent tisztségeiben és a Szentlélek Istent kegyelmi ajándékaiban. Egyesek azt állítják magukról, hogy jó a szívkük, ám tudatlanok. Ily módon jónak nevezhetjük akár a világtalan szemet is.

4. *Vágyakozó szívvel kell az úrvacsorához járulnunk.* Mondjátok azt, amit Krisztus: „Kívánva kívántam a húsvéti bárányt megenni veletek.” Ha Isten lakomát rendez, étvágyunk is kell hogy legyen hozzá. Mi másért haragudna Isten mostanában az Ő népére, mint hogy megbüntesse őket hanyagságukért, és étvágyukat felkeltse? Amiképpen Dávid kívánta a betlehemi kút vizét, úgy kellene nekünk kívánnunk Krisztust az úrvacsorában. A kívánságok a lélek vitorlái, melyeket azért feszítenek ki, hogy a mennyei áldás fuvallatát fel fogják. A szent kívánságok és a vágyakozás felcsigázására elmélkedjete el a következőkön:

(1) E vacsora nagyszerű és felséges. Mennyei lakoma ez. „És szerez a seregek Úra minden népeknek e hegyen lakodalmat kövér eledelekből, lakodalmat erős borból.” Íme ama szőlőnek a leve, ami az igazi Szőlőtől terem. A kenyér és bor eme jegyei Krisztust s az Ő összes ajándékát nyújtják nekünk. Az úrvacsora az égi áldások letéteményese és raktára. Látjátok, az élet, a béke és a megváltás táratik elénk! A menny minden ínyencfalatját feltálalják eme lakomán.

(2) Annak érdekében, hogy étvágyunk felcsigázdjon, gondoljuk meg, mekkora szükségünk van e lelki étkezésre. Az angyal meggyőzte Illést, hogy fogyasszon egy kis pogácsát meg egy pohár

vizet, hogy el ne aléljon az úton. „Kelj fel, egyél; mert erőd felett való utad van.” Ugyanilyen igaz, hogy hosszú lesz utazásunk a földről a mennybe. Ezért meg kell erősítenünk magunkat útközben. Mennyi bűnt kell leigáznunk! Mennyi kötelességet kell elvégeznünk! Mennyi hiányt kell bepótolnunk! Mennyi kegyelmi ajándékot kell meg erősítenünk! Mennyi ellenféllel kell összemérnünk erőnk! Így hát útközben fel kell frissítenünk erőnköt. Az Úr testét és vérét fogyasztva erőnk megújul, mint a sasé.

(3) Gondoljátok meg, milyen készségesen osztogatja Krisztus az isteni áldást eme szertartásban. Jézus Krisztus nem lepecsételő, hanem vizet ontó forrás. Csak kiáltanunk kell, és enni ad nekünk. Csak szomjaznunk kell, és Ő megengedi a csapot. „És aki szomjúhozik, jöjjön el; és aki akarja, vegye az élet vizét ingyen.” Amiképp a felhőknek természetes hajlandóságuk, hogy a bennük levő csapadékot a földre bocsássák, ugyanúgy Krisztus is átadja a léleknek áldott erényeit és befolyását.

(4) Nem fenyeget a túlzás veszélye eme vacsorán. Más lakomákon gyakran túlterheljük gyomrunkat; ez esetben nem így van. Minél többet eszünk az élet kenyereből, annál egészségesebbek vagyunk, és annál jobban kiteljesedünk lelki leg. A jóllakás nem jókedvünket növeli itt, hanem megvigasztal. Lelki dolgokban nem lehet eléggé túlozni. Bár Krisztus vérének egy csöppje is édes, minél több, annál jobb, és minél bőségesebb, annál édesebb. „Igyatok, és részegedjete meg, szerelmesim!”

(5) Nem tudjuk, meddig tart még e lakoma.

1Kir 19,7

Jel 22,17

Én 5,1

Amíg tart még a mannából, járuljunk oda kosarainkkal! Isten nem fogja örökké megteríteni az asztalt. Ha az embereknek elmegy az étvágyuk, szól majd az ellenségnek, hogy vigye el őket.

(6) Ha sákramentumként eszünk és iszunk Krisztusból, jól felkészülünk szenvedéseinkre. Az élet kenyere segít majd megenni a nyomorúság kenyerét. Az áldás pohara képessé tesz, hogy igyunk az üldöztetés poharából. Krisztus vére ízes és erős bor. Ezért – tudjuk meg Cyprianustól –, amikor az őskeresztyéneknek meg kellett jelenniük a kegyetlen zsarnokok előtt, mindig úrvacsorát vettek, és az úrasztala mellől a mennyei bátorság tüzeit okádó oroszlánokként keltek fel. E gondolatok mártásként hozzák meg étvágyunkat az úrasztalához. Isten kedvtelve nézi, amint mohón eszszük az élet kenyerét.

5. *Ha felkészülve akarunk eme jegyekkel élni, bűnbánó szívvvel kell jönnünk.* A húsvéti bárányt keserű füvekkel kellett fogyasztani. Megbánásunk mirháját kell magunkkal hoznunk, mely nekünk keserű, ám Krisztusnak édes. „És reám tekintenek, akit átszegeztek, és siratják őt.” A megtört Krisztust megtört szívvvel kell magunkhoz vennünk. Nekünk, kik Péterrel együtt vétkeztünk, Péterrel együtt kellene sírnunk is. Szemünknek tele kellene lennie könnyel, s szívünknek meg kellene mérülnie a megbánás tengerében. Mondjátok: „Uram Jézus, bár nem hozhatok illatos fűszereket, és nem kenhetem meg tested, mint Mária, azért lábadat könnyeimmel öntözöm.” Minél keserűbbnek érezzük a bűnt, annál édesebbnek érezzük majd Krisztust.

Zak 12,10

6. *Őszinte szívvvel kell az úrasztalához járulnunk.* Izrael törzsei, amikor nehéz idők jártak rájuk, előfrássszerű megtisztulást kívántak. Ám, mivel szívük őszinte volt, és Istent kereső szívvvel ették meg a húsvéti bárányt, az Úr megkegyelmezett a népnek. A rossz cél a jó cselekedeteket is beszennyezheti. Az íjász célt téveszthet azáltal, hogy bandzsít, s úgy is, hogy rosszul céloz. Milyen céllal járulunk az úrvacsorához? Azzal, hogy még jobban győzedelmeskedjünk gyalóságainkon, s megszilárduljunk szent mivoltunkban? Akkor Isten jó lesz mihozzánk, és megkegyelmez nekünk. Az őszinteségben, akárcsak a valódi aranyban, megengedett néhány szemcse a könnyűség érdekében.

2Krón
30,19–20

7. *A Krisztus iránti szeretetben égő szívvvel kell az úrasztalához járulnunk.* A jegyes így szólt: „Betege vagyok a szerelemnek.” Itassuk meg Krisztust szerelmünk borával, és azért sírjunk, hogy nem szerethetjük Őt jobban! Szeretnénk, ha örülhetnénk Krisztus jelenlétének az úrvacsorában? Becézzük hát, amikor találkozunk vele. Basilus a szeretetet drága kenetéhez hasonlítja. Krisztus élvezettel szívja be ezen illatszer illatát. A szeretett tanítványt Krisztus a keblére fektette.

Én 2,5

8. *Alázatos szívvvel kell jönnünk.* Láthatjuk, hogy Krisztus megalázta magát a halálig. S hagyja-e vajon egy alázatos Krisztus, hogy büszke szívbe fogadtasson be? Isten dicsőségének és a bűnnek megpillantása megalázhat bennünket. Krisztus, ki maga volt a tisztaság, alázatos volt? S mi, ki maga vagyunk a lepra, büszkék vagyunk? Ó, ébredjünk már tudatára alantas mivoltunknak és így közelít-

Én 2,1

sünk hozzá! Mennyire alázatosnak kellene lennünk, akik ingyen kapunk kegyelmi ajándékot alamizsnába! Jézus Krisztus a völgyek lilioma és nem a hegyeké. Az alázaton még soha senki nem vesztett. Minél üresebb a veder, s minél mélyebbre engedik a kútba, annál több vizet lehet felhúzni vele. Hasonlóképpen minél kevésbé van a lélek eltelve önmagával, és minél mélyebbre engedik az alázatba, annál többet merít a megváltás kútjából. Isten az alázatos szívbe száll, hogy meg-elevenítse azt. Krisztus szentélyeinek mind alacsonyra építik a tetejét.

Ézs 57,15

9. *Emelkedett szíveddel kell az úrvacsorához járulnunk.* A sákramentum misztériuma mennyei. Mi köze lehetne hozzá egy földigilisztának? Aki, mint a kígyó, port eszik, nemigen élhet Krisztus testével és vérével. Pál a sákramentumot közösségnek nevezi. Milyen közösség lehet egy földhözragadt ember és Krisztus között? A közösséget hasonlóságnak kell megelőznie. A földhözragadt ember nem hasonlít jobban Krisztushoz, mint a porrög egy csillaghoz. A földhözragadt ember a világot isteníti. Akkor hát ne higgye, hogy a sákramentumban más Istent nyer. Ő, hadd legyünk mennyei magasságban, s szálljunk még fennebb a kegyelem szárnyán!

1Kor 10,16

10. *Hívő szíveddel kell jönnünk.* Krisztus főként azért adta az úrvacsorát az apostoloknak, mert hittek. Aki hit nélkül jön, üres kézzel távozik. Nem elég az sem, ha csak szokásból hiszünk. Cselekvő és élő hitről kell tanúságot tennünk e szertartás keretében.

(1) Gyakoroljuk a hit szemét. A hitnek sasse-

me van. Az érzékelés számára távol eső dolgokba is behatol. A hit belát a mennybe. Látja a láthatatlant. Meglátja Krisztus szépségét és gazdagságát. Meglátja ezt a szépséget, mely átvilágít a szertartás rostélyán. A hit látja Krisztus szeretetét, mely vérében van. Nézzétek Krisztust hívő szemmel, és egy napon megdicsőült szemmel fogjátok látni.

Zsid 11,27

(2) Gyakoroljuk a hit száját. Itt van a megtört kenyér. Mi másra való a kenyér, mint hogy megegyük? Egyétek Isten kenyerét. Ádám azért halt meg, mert evett; mi azért élünk, mert eszünk. A sákramentum a teljes Krisztust bemutatja nekünk isteni és emberi természetében egyaránt. Mindenféle erény árad belőle, csillapító, lágyító és vigasztaló erények. Egyétek hát Őt! A hit eme áldása ama nagy kegyelem, ami az úrvacsorában működik.

KÉRDÉS: Vajon a hitben rejlik az úrvacsora ereje?

VÁLASZ: Nem úgy, hogy a hitet pusztán kegyelmi ajándéknak tekintjük, hanem amennyiben a tárgyra vonatkozik. Nem a hitben rejlik az ereje, hanem Krisztusban. Elmélkedjete el a következőn: van egy gyűrű, amiben a drágakő elállítja a vérzést. Azt mondjuk, hogy a gyűrű állítja el a vérzést, holott a gyűrűben levő kő teszi. A hit a gyűrű, Krisztus a drágakő. A hit mindössze annyit tesz, hogy Krisztus érdemeit megismerteti a szívvel, és ezáltal hitelesíti azok létezését. Nem a hité az erény, hanem Krisztusé.

KÉRDÉS: De miért nyer többet a hit Krisztusból a sákramentumban, mint a többi kegyelmi ajándék?

1. VÁLASZ: Mert a hit a legfogékonyabb kegyelmi ajándék. Az arany akkor gazdagít, ha elfogadják. Ugyanígy a hit, mely elfogadja Krisztus érdemeit és megtölti a lelket Isten teljességével, gazdagító kegyelmi ajándék. A testben vannak olyan vérerek, melyek felszívják a gyomorba jutó és ott vérré s életerővé változó tápanyagokat. A hit efféle felszívó vérér, mely Krisztusból erényt szív fel. Ezért neveztetik drága hitnek.

2Pt 1,1

2. VÁLASZ: A hithez Krisztusnak számos ajándéka kapcsolódik, mert a legalázatosabb kegyelmi ajándék. Ha a bűnbánat elragadhatná Krisztustól a megigazulást, az ember kész lenne azt mondani: „Ez az Ő válasza könnyeimre.” Ám a hit alázatos; üres kéz, és milyen érdem lehet abban? Érdemel a szegény ember, aki kérőn nyújtja kezét, alamizsnát? Isten azért becsüli annyira a hitet, mivel alázatos, s Krisztusnak és az ingyen kegyelemnek tulajdonítja a dicsőséget. Ez ama kegyelmi ajándék, amihez Krisztus és az Ő minden érdeme tartozik. Ezért az összes lelki ajándék közül legfőképpen a hitet működtessétek e sákramentumban. A hit minden szükségést megszerez. Ez ama aranyveder, mely az élet kútjából vizet mer.

Ám a világon él fattyú hit is. Plinius mesél egy helyen egy ciprusi kőről, melynek színe és ragyogása olyan, mint a gyémánté, de nem valódi. A kalapács alatt széttörik. Hasonlóképpen létezik álhit is, mely tetszetős és elbűvöli a világ szemét, ám nem valódi; az üldöztetések kalapácsa alatt széttörik.

Hat különbség az őszinte és a képmutató hit között

Épp azért, hogy ne tévedjünk, és ne gondoljuk balgán, hogy hiszünk, amikor csak feltételezünk, felsorolok hat különbséget az őszinte hit, a lélek virága, s a képmutató hit, a képzelet gyümölcse között,

(a.) *A képmutató hithez könnyen hozzájuthatunk.*

Olyan, mint a példázatban a mag, amely hamar kikel. A hamis hit meggyőződés és a lélek alázata nélkül is kikel. Mint Izsák mondta: „Hogy van az, hogy ilyen hamar találtál, fiam?” Ugyanígy, hogy találhat az ember ilyen hamar hitet? Nyilván más természetű, és hamar elsorvad. Ám a valódi hit egzotikus növény, a mennyből való, és így nehéz hozzájutni. Sok sóhajba és áldozatba kerül. A lélek eme kisdede nem születik meg fájdalomak nélkül.

Mk 4,5

1Móz 27,20

ApCsel 2,37

(b.) *A képmutató hit fél a megvizsgálástól.* A képmutató jobban szereti, ha dicsérik, mint ha próbára teszik hitét. Nem bírja jobban a Szentírás vizsgálatát, mint a hamis fém a próbakövet. Olyan, mint az ember, akinek lopott holmi van a házában, és igencsak vonakodik attól, hogy házát átkutasák. Hasonlóképpen a képmutatónak lopott holmija van, amihez az ördög segítette hozzá, és vizolyog attól, hogy szívét próbára tegyék. Ezzel szemben a valódi hit nem fél a megvizsgálástól. „Próbáld meg, Uram, és kísérts meg, és vizsgál meg veséimet és szívmemet.” Dávid nem félt attól, hogy esküdtszék elé álljon, habár maga Isten is tagja volt az esküdtszéknek. A jó áru nem tart attól, hogy napvilágnál vegyék szemügyre.

Zsolt 26,2

(c.) *A képmutató hit nem tartja valami sokra a va-*

Gal 3,26

lődi hitet. A képmutató hallja, hogy mások dicsérően beszélnek a hitről, de nem érti, mi a jó benne. A hitet gyógyszernek tekinti vagy valamiféle községes fogyasztási cikknek, mely nem kelendő. Egy aranypénzért hajlandó megválni minden hitétől, és talán nem is szabja magasra az árat. Ám aki valódi hittel bír, nagyra értékeli azt. Ékszerei közé számítja eme kegyelmi ajándékot. Mi más teszi egygyé Krisztussal, ha nem a hit? Mi más teszi Isten fiává, ha nem a hit? Ó, drága hit! A hívő nem cserélné el a hit pajzsát egy aranykoronáért!

(d.) *A képmutató hit béna egyik kezére.* Egyik kezével venné Krisztust. Ám másik kezével nem adja oda magát Krisztusnak. Ha bizonyosságot kapna, elfogadná Krisztust, ám nem adja fel teljesen magát neki. Ám az igazi hit nem részrehajló. Elfogadja Krisztust Megváltójának, s engedelmeskedik neki, mint fejedelemnek. Krisztus így szól: „Testemmel és véremmel felruházlak téged.” S a hit így szól: „Lelkemmél imádlak téged.”

Jer 3,4–5

(e.) *A képmutató hit tisztátalan.* A képmutató azt állítja, hogy hisz, és mégis tovább él a bűnben. Csupa hitvallás ő, de nem engedelmeskedik a parancsoknak. Hisz, és mégis hiába veszi szájára Isten nevét. „Nemde mostantól így kiáltasz nekem: Atyám! Ifjúságomnak te vagy vezérem... Íme ezt mondod, de cselekszed a gonoszságokat, amint tőled telik.” E szélhámosok Atyjuknak neveznék Istent, ám mihelyt lehetne, bűnt követnének el. Ha az ember azt mondja, hogy hisz, miközben bűnben él, az olyan, mintha azt mondaná, hogy egészséges, miközben létfontosságú szervei elpusztultak. Ám a valódi hit szent étellel párosul.

„Kiknél megvan a hit titka tiszta lelkiismerettel.” 1Tím 3,9
A hit ékszerét mindig a jó lelkiismeret szekrényében tartják. Az asszony, aki hittel ért Krisztushoz, gyógyító erőt érzett belőle kiáradni. Bár a hit nem tünteti el teljesen a bűnt, leigázza azt.

(f.) *A képmutató hit halott hit; nem érez Krisztusban sem életadó nedvet, sem ízt.* A képmutató a bor és az olívbogyó ízét érzi valamelyest. A világ testi, buja örömeiben kielégülésre lel, de az ígéletben nem. Neki még a Szentlélek is lelketlennek tűnik. Az a hit, mely nem érzel s nem érez semmit, halott. Ám az igaz hit örömét leli a mennyei dolgokban. Az Ige édesebb a színméznél is. Krisztus szerelme édesebb a bornál. Így láthatjuk a különbséget a valódi és a hamis hit között. Mennyien hitték, hogy övék a hit élő gyermeke, miközben az holt gyermeknek bizonyult. Óvakodjatok a feltételezéstől, de a hitet tápláljátok! A hit felhasználja Krisztust, s lelki egyveleget készít testből és vérből. E vacsorát főként a hívőknek szánta Jézus. Krisztus vére a hitetlen számára olyan, mint az élet vize a halott embernek: minden hatását elveszíti.

Zsolt 19,11

Én 1,2

Lk 22,19

11. *Jóteköny szívvél kell az úrasztalához járulnunk.* „Tisztítsátok el azért a régi kovászt.” 1Kor 5,7
A rosszaságnak kovászáttól megsavanyodik a szertartás. Keserű könnyekkel kell jönnünk, de nem keserű szívvel. Az úrvacsora a szeretet vendégsége. Krisztus vére nemcsak azért ontatott ki, hogy Istennel kibékítsen, hanem azért, hogy egymással is békességben éljünk. Krisztus teste azért töretett meg, hogy a keresztyének közti szakadásokat helyrehozza. Milyen szomorú, hogy akik azt vall-

1Jn 3,15 ják, hogy Krisztus testét fogják venni az úrvacsorában, egymás húsába tépnek! „Aki gyűlöli az ő atyjafiát, mind embergyilkos.” Aki gyűlölettel szívében járul az úrasztalához olyan, mint Júdás Krisztushoz, és Kain fivéréhez. Milyen jót vár a sákramentumtól az, akinek szíve rosszasággal mérgezett?

Ha az ember mérget iszik, és rá azonnal gyógyszer vesz be, az nyilván nem fog segíteni rajta. A gonoszsággal és rosszasággal mérgezetteken nem segít a sákramentum gyógyszere. Aki nem szerető szívvvel járul a sákramentumhoz, az nem Istené, 1Jn 4,16 mivel „az Isten szeretet”. Az a személy nem tud semmit az evangéliumról, ami megmentésére Ef 6,15 szolgálna, mert az a békesség evangéliuma; nyoma sincs benne a bölcsességnek, ami a mennyből Jak 3,17 származik, mert az méltányos és engedelmes. Ő, bárcsak a keresztyének szeretetben gyökereznének és forradnának egybe! Avagy az ördögök egyesítenek, és a szentek választanak szét? Ezt tanultuk Krisztustól? Nem szeretett-e Krisztus Urunk minket haláláig? Okozhatunk nagyobb kegyelmeget az ilyen szerető Főnek, mint hogy a tagok egymást csépelik? Jó Urunk kioltotta a vereség tüzét, s a szeretet és barátság tüzét gyújtja szívéünkben.

12. *Imádságos szívvvel kell ide járulnunk.* Minden rendelet és minden teremtmény könyörgés által szenteltetik meg. A könyörgés a jegyeket lelki táplálékká változtatja. Amikor az imádság galambját a mennybe küldjük, olajfaággal csőrében tér vissza. Azért kellene fohászodnunk, hogy Isten gazdagítsa az úrvacsorát jelenlétével, hogy érje el

a sákramentum mindazon szent célokat, melyekre rendelte, hogy legyen kegyelmi ajándékaink ünnepe és gyarlóságaink temetése, hogy nemcsak egy Krisztust ábrázoló jel, hanem Őt nekünk közvetítő eszköz is legyen, és pecsét, mely minket a vele való mennyei egységről biztosít. Ha részesülni szeretnénk eme szertartás velejéből és édességéből, előbb imát kell küldenünk előhírnökként, hogy áldást kérjen.

Egyeseket annyira lefoglalnak a világi gondok, hogy nemigen áldoznak imára időt, mielőtt a sákramentumhoz járulnának. Vajon azt hiszik, hogy az áldás fája szájukba hullatja gyümölcsét, habár nem rázták azt meg imádság által? Isten drágábbnak tartja áldásait, semmint olyanokra pazarolja, akik nem kérik őket.

Nem elég bárhogy imádkozni, de hévvel és buzgó lélekkel kell tenni. Jákób tusakodott az imádságban. A rideg ima a kimért felpereshez hasonlóan sohasem lendül bele. Imádkoznunk „kimondhatatlan fohászokodásokkal”, a Szentlélek által kell. „Aki Istenhez szól – mondja Szent Ambrosius –, az Ő nyelvén szóljon hozzá, hogy megértse”, vagyis az Ő Lelke hangján.

13. *Önmegtágadó szívvvel kell az úrasztalához járulnunk.* Miután tehetségünk szerint a legjobban felkészültünk, ne legyünk bátrak előkészületeinkben bízni. „Ha mindazokat megcselekedtettek, amik nektek megparancsoltattak, mondjátok, hogy: Haszontalan szolgálunk vagyunk.” Végezzétek kötelességeketeket, de ne tegyétek azt bálványotokká. Élünk kell a kötelességekkel, hogy előkészítsenek Krisztusra, de ne imádjuk istenként köte-

Ez 36,37

1Móz 32,24

Róm 8,26

Júd 20

Lk 17,10

lességeinket. A kötelesség arany ösvény, amin járhatunk, de nem ezüst mankó, amire támaszkodhatunk. Mert, ó jaj, mire jók előkészületeink? Isten a legjobb köntösünkben is talál lyukat. „Mint megfertőztetett ruha minden mi igazságunk.” Amikor előkészültünk reménykedve Isten kegyelmében, meg kell tagadnunk önmagunkat, mert megérdemeljük, hogy törvénykezzen feletünk. Ha legszentebb szolgálataink nincsenek meghintve Krisztus vérével, nem jobbak a ragyogó bűnöknél, és Uriás leveléhez hasonlóan halálunkat hordozzák magukban. Tégy eleget a kötelességnek, de Krisztusban és ingyenes kegyelmében bízzál, hogy fogadtatásra találj. Légy olyan, mint Nőé galambja; szárnyát használta a repülésre, de csak a bárka biztonságában bízott.

Ézs 64,5

Látjuk hát, hogyan kell felkészülnünk, mielőtt az úrasztalához járulnánk. Ha így érkezünk, a kegyelem ölelése fogad. Nemcsak Krisztus képét nyerjük el a sákramentumban, hanem Őt magát. Így beteljesedünk az Isten egész teljességéig.

Ef 3,19

4. RÉSZ: Jézus Krisztus készítette ezt az evangéliumi vendégséget? Egyszerre alapító és lakoma Ő? Hadd nyerjenek hát a szegény, kételkedő keresztyének bátorságot, és járuljanak az úrasztalához. A Sátán idegenkedne a sákramentumtól, mint ahogy Saul sem engedte népének, hogy mézet egyen. Létezik-e olyan lélek, kit a bűn megálázott és összezúzott, kinek szíve titokban Krisztusra áhítozik, és mégis reszketve áll s nem mer eme szent misztériumokhoz közelíteni? E lelket arra buzdítom, hogy jöjjön el. „Kelj föl, hív tégedet.”

1Sám 14,26

Mk 10,49

1. ELLENVETÉS: De bűnös vagyok és méltatlan; miért avatkoznék ilyen szent ügyekbe?

VÁLASZ: Ki másért halt meg Krisztus, ha nem az ilyenekért? „Azért jött e világra, hogy megtartsa a bűnösöket.” Nemcsak bűneinket vállalta magára, hanem természetünket is. „Pedig betegségeinket* ő viselte.” A héber szövegben „betegség” szerepel. „Vessétek bűneiteket Krisztusra – írja Luther –, s nem lesznek többé a ti bűneitek, hanem az övéi.” Bűneinknek meg kellene aláznunk bennünket, de nem szabad elijessenek a Krisztushoz való járulástól. Minél betegbbek vagyunk, annál inkább meg kellene merülnünk Siloám tavában! Ki mást hívná Krisztus vacsorájára, mint a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat és vakokat? – azaz azokat, akik méltatlannak ftélik magukat, s menedéket keresve sietnek Krisztushoz. A papnak fognia kellett az izsópot, vérbe kellett mártania, s meg kellett hintenie azzal a leprást. Ti, akiken a bűn poklossága van, ha, mint a leprás, irtóztok magatoktól, hintessetek meg Krisztus vérével.

1Tim 1,15

Ézs 53,4

Lk 14,21

3Móz

14,6-7

2. ELLENVETÉS: Én viszont öntelten vétkeztem a kegyelem ellen. Vétkeztem azután, hogy az úrasztalánál voltam. Nem hiszem, hogy Krisztus véérére méltó vagyok.

VÁLASZ: Valóban nagy bűn a kegyelem ellen vétkezni. Salamon bűnénél is súlyosbító körülmény volt. „Elhajlott az ő szíve az Úrtól, Izrael Is-

* Az igevers angol fordításában a „betegség” helyett „szomorúság” szerepel; ezért utal Watson a következő mondatban az eredeti héber szövegre (ford. megj.).

1Kir 11,9 tenétől, aki megjelent neki kétszer is.” Az elbizakodottságból elkövetett bűnök megnyitják a lelkiismeret vádló száját, s lepecsételik Isten Lelkének békét hirdető ajkát. De azért ne vessétek el horgonyotokat. Nézzetek Krisztus vérére. Képes arra, hogy megbocsássa a kegyelem ellen elkövetett bűnöket. Avagy nem vétkezett a kegyelem ellen Nőé, aki bár oly csodálatos módon tartatott meg az özönvízkor, mégis, miután a bárkát elhagyta, hamarosan megérszegeedett? Nem vétkezett a kegyelem ellen Dávid, aki, miután Isten királlyá tette, hamarosan házasságtöréssel szennyezte lelkét, köntösét meg vérrel? És mégis ezeket a bűnöket lemosta ama kútforrásból fakadó víz, melyet Isten Júdának fakasztott a bűn és tisztátalanság ellen.

Zak 13,1

Avagy nem bántak mostohán a tanítványok Krisztussal szenvedései közben? Péter megtagadta, és a többiek elmenekültek tőle. „Ekkor elhagyák őt a tanítványok mind, és elfutának.”

Mt 26,56

Ám Krisztus nem használta ki gyengeségüket, és nem is vetette el őket, hanem elküldte nekik felátadásának és mennybemenetelének örömhírét. „Menj az én atyámfiaihoz, és mondd meg nekik:

Mt 27,63

„Felmegyek az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz.” S

Jn 20,17

nehogy Péter azt higgye, hogy ő nem soroltatik azok közé, akiket Krisztus szeretete érint, külön üzen neki, hogy megvigasztalja. „De menjetek el, mondjátok meg az ő tanítványainak és Péternek, hogy előttetek megyen Galileába; ott meglátjátok őt.”

Mk 16,7

Vagyis ha szívéünk őszinte, s elfordulásaink oka inkább erőnk, mint akaratunk hiányából fakad, az Úr Jézus nem használja ki minden egyes

botlásunkat. Ahelyett meghint az Ő vérével, mely jobbat beszél, mint az Ábel vére.

Zsid 12,24

3. ELLENVETÉS: Ám olyan gyengeséget és gyarlóságot érzek lelkemben, hogy nem merek az úrasztalához járulni.

VÁLASZ: Annál nagyobb szükséged van oda menni. Igyatok e borból gyengélkedéseitekre való tekintettel. Nem lenne furcsa, ha valaki így érvelne: „Testem gyenge és egyre erőtlenebb, ezért nem megyek orvoshoz”? Annál inkább mennie kellene! Gyengeségünknek Krisztushoz kellene küldenie bennünket. Vére halált hoz a bűnre, és életet ad a kegyelemnek. Azt mondjátok, lelketek tökéletlen. Ha nem lenne olyan, nem volna szükségetek közbenjáróra, és Krisztusnak sem lenne dolga bennetek. Ő, váltsátok azért akadémikuskodásokat hitre! Hagyjátok meggyőzni magatokat, hogy eme áldott vacsorához járuljatok. Meglátjátok, Krisztus áldott hatása alá kerültök, és Isten kegyelme kivirágzik bennetek, mint valami növény.

1Tim 5,23

4. ELLENVETÉS: De gyakran járultam az asztalhoz, és nem leltem gyümölcsöt ott. Nem teltem el vigasszal.

VÁLASZ: Isten sokszor jelenik meg neked egy szertartásban úgy, hogy nem veszed észre. Krisztus Máriával volt, ám ő nem tudta, hogy Krisztus az. Azt hiszed, Krisztus nem találkozott veled asztalánál, mert nem vigasztalt meg.

Bár nem tölt meg vigasszal, azért megtölthet erővel. Azt hisszük, Isten nem válaszol nekünk egy feladat teljesítése során, ha nem tölt el örömmel. Ám Isten azzal is érezteti jelenlétét, ha nem

Zak 10,12

erőt ad, hanem vigasztal. Ha a mennyből erőt nyerünk, hogy gyarlóságainkat legyőzzük, és istenfőbb életet éljünk, az már válasz Istentől. „És megerősítem őket az Úrban.” Keresztyén, ha nem ölel át, de erősít Isten karja, az a sákramentum gyümölcse.

Én 7,4

Amennyiben Isten nem is tölti meg örömmel a szíved, de legalább könnyel megtölti szemed, az már azt jelenti, hogy megjelent neked az Ő asztalánál. Amikor látod a megtöretett Jézust a kereszten, s elméled szereteted s a te hálátlanságodon, attól már harmatcseppek hullnak, és a te szemed olyan, mint a Hesbonbeli halastavak. Így jelenik meg neked Isten kegyelmesen a sákramentumban. Áldjad ezért az Ő nevét! Az igazságosság napja felkelésének jele, hogy dermedt szívünk megolvad a bűneinkért hullatott könnyektől.

Jn 6,37

Ha vigaszod kevés, ám hited tevékeny, ez annak a jele, hogy Isten jelen van számodra e vacsorában. Isten visszatartja szeretetének érzékelhető jeleit, de a lélek Krisztus vérének kedvéért vakon is elindul. Elhiszi, hogy, ha hozzá jön, Ő kinyújtja

Mik 7,19

felé az arany jogarát. A hit eme dicsőséges munkája, és a belső béke, amit a hit szül, az úrvacsora áldott gyümölcse. „Hozzánk térvén, könnyörül rajtunk”.

Jn 20,29

Az egyház vigasza elsötétült, ám hite áttör rajta, mint a nap a felhőn. Ő megkönnyörül rajtunk. A hit eme munkája boldogít. „Boldogok, akik nem látnak, és hisznek.”

5. ELLENVETÉS: De én e dolgok közül egyet sem találok az úrvacsorában. Szívem halott és be van zárva, s nincs menekülés számára.

VÁLASZ: Várj, amíg Isten válaszol e szertartással kapcsolatban. Isten megígérte, hogy betölti a lelked. „Az éhező lelkét betölté jóval.” Ha nem is örömmel, de jóval tölti be. A léleknek be kell töltenie, másképpen hogyan teljesülne az ígélet? Keresztyén! Isten mondta ezt. Várj hát. Csak akkor hiszel Istennek, ha hangot hallasz az égből? Az Úr ígérte ezt meg neked. S nem jobb biztosíték, ha az embernek váltó van a kezében, mint ha csak szóbeli ígélettel bír? Várj hát türelmesen, majd megérkezik a kegyelem. A Szentírás az isteni kegyelmet nem nevezi gyors kegyelemnek, hanem változhatatlan kegyelemnek.

Zsolt 107,9

Ézs 55,3

5. RÉSZ: Ugye Krisztus az Ő testének vérének adta nekünk? Akkor hát, amikor ezen az evangéliumi szertartáson veszünk részt, emlékezzünk az Úr Jézusra. Az úrvacsora olyan szertartás, melynek alkalmából Krisztusra emlékezzünk. „Ezt cselekedjétek... az én emlékezetemre.” Isten a lélek ezen ünnepét azért rendelte el, hogy élő emlékezetünkben tartsa haldokló Megváltónkat. Az úrvacsoravétel napja emlékűnnep.

IKor 11,25

Emlékezzetek Krisztus szenvedésére. „Emlékezzél meg... az ürmről és a méregről.” Kissé átfogalmazom: „Emlékezzetek az ecetről és a méregről.” Ha a mannát megőrizték a bárkában, hogy ne merüljön feledésbe, mennyivel inkább meg kellene őriznünk elménkben Krisztus halálát és szenvedését emlékként, amikor az úrasztalánál állunk!

JSir 3,19

Emlékezzetek a dicsőséges ajándékokra, melyeket Krisztus megtöretett testéből nyerünk. Általában arra emlékszünk, ami előnyünkre van.

Krisztus megtörtetett teste védőfal, mely megvéd Isten haragjának tüzétől. Krisztus testének megtörtetésével szétzúzatik a kígyó feje. Amikor Krisztus megtörtetik a kereszten, egy doboz drága ékszer töretik fel. Most már bátran járulhatunk Istenhez. A kereszt vére utat nyitott a kegyelem trónusához. Fiakká és örökösökké fogadtatunk, és jobb az ígélet örökösének lenni, mint a korona örökösének. Azáltal, hogy Krisztus meghalt, az áldott szentháromság közeli rokonaivá válunk. Pályázunk és várunk a dicsőségre. A kereszt véres útja a mi mennybe vivő tejutunk. Jézus Krisztus mérget ivott, hogy mi Kánaán mézfolyamaiból ihassunk. Az Ő keresztje szegekkel volt televerve, hogy a mi koronánk ékszerekkel lehessen teleagatva. Emlékezzünk hát meg Krisztusról az áldott úrvacsora alkalmából!

Ám a Krisztusra való pusztá emlékezés nem elég. Egyesek, akik lelki finomsággal születtek, megindulhatnak Krisztus szenvedéseinek történetére gondolva, de az ilyen emlékezés kevés vigasszal szolgál. Emlékezzünk hát megfelelőképpen Krisztusa e sákramentumban!

Gal 6,14

Emlékezzük örömmel Krisztus halálára. „Nékem pedig ne legyen másban dicsekedésem, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében.” Amikor az úrvacsora során Krisztus a szemünk előtt hal kereszthalált, abban a testhelyzetben láthatjuk, mint amelyben a kereszten függött, áldott karját széttárva fogadtatásunkra. Ó, micsoda alkalom ez a diadalra és az ünneplésre! Jóllehet szomorúan emlékezzünk bűneinkre, Krisztus szenvedéseire örömmel kell emlékeznünk. Hadd sírjunk

ama bűnökért, melyek miatt az Ő vére hullott, de örvendezzünk a vérnek, amely lemossa bűneinket. Hadd emlékezzünk úgy az Ő halálára, hogy legyünk hasonlók az Ő halálához. „Hasonlóvá lévén az ő halálához.” Akkor emlékszünk Krisztus halálára megfelelőképpen, ha meghalunk vele. Büszkeségünk és indulataink halottak. Azzal, hogy Krisztus meghalt értünk, meghalt bennünk a bűn. Akkor emlékszünk meg megfelelőképpen Krisztus keresztre feszítéséről, ha vele együtt feszítettünk keresztre. Halottak vagyunk a világ örömei és kedvtelései számára. „Nékem megfeszítettett a világ, és én is a világnak.”

Fil 3,10

Gal 6,14

6. RÉSZ: Ha Krisztus a lélek eme ünnepét a kegyelem erősítésére adta nekünk, törekedjünk arra, hogy e szertartás hatóereje belénk áradjon. Furcsa lenne, ha az ember nem nyerne tápanyagot étkeiből. A szertartás hitelét rontja, ha nem növekedünk a kegyelemben. Avagy lelkünk soványodjon a zsíros étkek lakomáján? Krisztus testét és vérért adja nekünk hitünk növelésére. Elvárja, hogy javunk és hasznunk származzon belőle, s hogy gyenge, kicsiny hitünk nagy hitté terebélyesedjék. „Óh asszony, nagy a te hited!” Jó lenne megvizsgálni, hogy miután gyakorta megünnepeltük eme szent vacsorát, nagy-e a hitünk?

Mt 15,28

KÉRDÉS: Honnan tudhatom, hogy megvan-e bennem ez a nagy hit?

VÁLASZ: Ennek megválaszolására bemutatom a nagy hit hat kiemelkedő jelét. S ha ezek valamelyikét fel tudjuk mutatni, jó előmenetelt tanúsítottunk az úrvacsorán.

A nagy hit hat jele

1. *A nagy hit biztosíték nélkül is bízik Istenben.* Külső tartalékok híján is a gondviselésre bízta magát. „Mert a fügefa nem fog virágozni, a szőlőkben nem leszen gyümölcs, megcsal az olajfa termése..., de én örvendezni fogok az Úrban.” A hitetlennek táplálnia kell valamivel érzékeit, más-különben kileheli lelkét. Amikor felélte a vagyont, felélte ötleteit is. A hit nem kételkedik abban, hogy Isten gondoskodik majd, habár nem tudja, milyen módon jut majd a szükséges dolgokhoz. A hit nem fél az éhezéstől. Isten pecsétjével bír erre nézve. „Gyönyörködjél az Úrban, és megadja néked szíved kéréseit.” A hit számon kéri a szövetséget. „Uram – szól a hit –, táplálsz az ég madarait, és engem nem táplálsz? Hiányt szenvedjek, amikor az erszény Atyámnál van?” A jó keresztyén a mennyei sziklára sújt a hit pálcájával, s méz és olaj folyik abból pillanatnyi szükségletei kielégítésére.

2. *A nagy hit csodatevő hit.* Olyan dolgokra képes, amelyek a természet törvényeit meghaladják. A nagy hit megnyitja a mennyet, legyőzi a világot, győz a rosszaság felett, és a világi érdek helyett Isten dicsőségét választja. Örvendezik a szorongatás között. Megfékezi az indulat mértéktelenségét; túlragyogja a többi csillagot az égbolton; a kötelességeket kifinomultabb, tisztább formában teljesíti, a szeretetet keverve a kötelességgel, ami meglágyítja és kellemesebb ízet ad neki. Megelőlegezi a dicsőséget, és az egymástól legtávolabb eső dolgokat is egyesíti. Így a hit kútfeje maga-

sabbra emelkedik a természetnél. Egyedül a természet hatalma által az ember nem tudná ezt megtenni, mint ahogy a vas sem úszik magától a vízben, vagy a föld sem emelkedik fel.

3. *A nagy hit szilárd és állhatatos; a gyenge hitet gyakran megrendíti a félelem és a kétely.* A nagy hit olyan, mint a tölgy, amelynek gyökerei mélyre hatolnak, s nem dönti ki egyhamar a szél. A nagy hit olyan, mint a hajó horgonya vagy kötele, ami viharban is egy helyben tartja azt. A keresztyén, akit e hősi hit megacéloz, szilárdan áll a vallás misztériumai közepette. Isten Lelke oly szilárdan benyomtatja a mennyei igazságokat a szívébe, hogy hamarabb el lehet távolítani a napot az égről, mint őt azon szent elvektől, melyekkel átitatódott. Íme Isten templomának egyik oszlopa!

4. *A nagy hit a haragos Istenben is bízik; hűbe ráncolja homlokát az Úr, ő hisz a szeretetében.* Az életerős hit hiába utasíttatik el s veretik vissza, újra és újra visszatér, és szent makacssággal ostromolja Istent. A kánaáni asszonyt háromszor utasította vissza Krisztus, de ő mégsem visszakozott. A visszautasításból kiindulva értelt, és újra Krisztushoz járult, míg végül, a hit ereje által, győzedelmeskedett Őrajta. „Óh asszony, nagy a te hited! Legyen néked a te akaratom szerint.” Hitének kulcsa megnyitotta Krisztus szívét, és megkapta, amit akart tőle. Amint megnyerte szívét, a kincsével is bírt.

5. *A nagy hit az ár ellen is képes úszni.* Áttöri magát az érzékeken és az értelmen. A megromlott hit azt mondja, amit Péter: „Nem eshetik ez meg teveled.” A hit így felel: „Jobb szenvedni, mint bünt elkövetni.” A józan ész biztonságra törek-

Hab 3,17-18

Zsolt 37,4

1Jn 5,4

2Sám 22,24

Róm 9,1

1Thess 1,6

Kol 2,7

Jel 3,12

Mt 15,28

szik; a hit kockára teszi a biztonságot, hogy a szent életet megőrizze. A hívő hajója eljut a mennybe, bár a józan ész áramlata és a kísértés szele ellene van.

Ábrahám, amikor fiát feláldozni készült, nem ült le a józan ésszel tanácskozni. Amikor Isten így szólt: „Izsákot... áldozd meg ott”, Ábrahámnak mind a testi bölcsességével, mind a hitével tanácskoznia kellett. Hiszen e helyen Isten parancsai látszólag ellentmondtak egymásnak. Az egyik parancsolatban azt mondta az Úr: „Ne ölj”, s itt, lám, ezzel teljesen ellenkezőt parancsolt: „áldozd meg ott”. Úgyhogy Ábrahám, engedelmeskedve az egyiknek, látszólag megtagadta a másikat. Amellett Izsák az ígéret gyermeke volt. A Messiásnak Izsák nemzetségéből kellett megszületnie. S ha ő meghal, hogy lesz a világnak közbenjárója? A szent pátriárkának bőven volt min gondolkoznia. De Ábrahám hite minden csomót kioldott, és előkészítette a véres kést.

Ábrahám hitte, hogy, ha Isten kérte, nem gyilkosság lesz az, hanem áldozat, és mivel az Úr megígérte, hogy Krisztus Izsák ágyékából származik majd, hogy ígérete ne maradjon beteljesületlen, Isten képes magot fakasztani Izsák hamvaiból is. Óriás volt e hit, melyet maga Isten méltányolt. „Én magamra esküszöm, azt mondja az Úr: mivelhogy e dolgot cselekedéd, és nem kedvezél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek, hogy megáldván megáldalak tégedet.”

6. *A nagy hit nagy késedelmet is eltűr.* Bár Isten nem válaszol azonnal az imára, a hit hiszi, hogy a megfelelő időben választ nyer. A gyenge hit hamar kifulladásra kerül, és ha nem részesül azonnal kegye-

lemben, kételkedni kezd. Míg, aki erős hittel bír, az nem fut. A nagy hitet nem zavarja, hogy Isten rendelkezék vele. A hit kiegészül Istennel az idő tekintetében.

„Uram – így a hit –, ha nem nyerem el a kívánt kegyelmet azonnal, tovább bízom. Tudom, pénzem jó kezeimben van. Békét hozó válasz fog érkezni. Talán még nem érett meg a kegyelem, vagy talán én nem értem meg a kegyelemre. Uram, tégy úgy, amint te jónak látod.”

A hit tudja, hogy a legfárasztóbb utak járnak a legnagyobb nyereséggel, és minél hosszabban vár a kegyelem, annál édesebb a gyümölcse. Íme a dicsőséges hit. Ha ilyen hitet tudunk felmutatni, az az Istennel az úrvacsorán lefolyt párbeszédünk áldott gyümölcse.

De nem szeretném elijeszteni a hitben gyermekeket. Ha kegyelmi ajándékod nem nőtt fel a nagy hit méretére és arányaira, ám a megfelelő fajtából való, elfogadtatik. Isten, ki arra kér, hogy a hitben erőtlent fogadjuk be, nem fogja saját maga elutasítani őt. Ha hited nem is nőtt cédrussá, hanem csak megrepesztett nád, túl jó ahhoz, hogy eltöressék. A gyenge hit is megragadhatja az erős Jézust. A béna kéz is megkötheti a házasság csomóját.

Csak, keresztyének, ne pihenjétek meg a kegyelem alacsonyabb szintjein, hanem kívánczoktok magasabbra! Minél erősebb hitünk, annál szilárdabb Krisztussal való egyesülésünk és annál több áldott hatást nyerhetünk tőle. Az áldott sákramentumot az magasztalja, ha kegyelemben való

Ézs 28,16

Róm 14,1

Mt 12,20

Zsid 11,18

1Móz
22,16–17

növekedést mutatunk, és erősek lévén a hitben, dicsőséget adunk Istennek.

7. RÉSZ: Ilyen áldott vendégséget rendezett nekünk Krisztus? Nem idegenben neveltet minket, hanem saját kebléből táplál, sőt saját véréből. Igyekezzünk hát viszonzni Krisztus eme nagy szeretetét. Igaz: szeretetét mi soha meg sem közelíthetjük. Ám mutassuk ki hálánkat iránta. Semmi kielégítőt nem tehetünk, de azért kimutathatjuk hálánkat. Krisztus bűnért való áldozatként mutat be magát értünk. Ajánljuk fel magunkat érte háládó áldozatként. Ha valaki megvált egy másik embert az adósságból, ugye az hálás lesz? Milyen mélyen le vagyunk kötelezve Krisztusnak, aki megváltott minket a pokoltól!

Mutassuk ki hálánkat négyféleképpen:

1. *Bátorsággal.* Krisztus példát állított elénk. Nem félt az emberektől, hanem elviselte a keresztalált és megvetette a szégyent. Acélozzon meg bennünket a bátorság, hogy készek legyünk szenvedni Krisztusért, ami annyit jelent – mondta Chrysostomus –, hogy vérkeresztséggel kereszteltetünk meg. Amikor Krisztus elviselte Isten haragját miértünk, mi ne lennénk képesek elviselni az emberek haragját Őérte? Dicsőségünkre szolgál Krisztusért szenvednünk. „Megnyugszik rajtatok a dicsőségnek és az Istennek lelke.” Imádkozunk a kemencében tapasztalt kegyelemért. Legyünk olyanok, mint ama három férfi. „Legyen tudodra, óh király, hogy mi a te isteneidnek nem szolgálunk.” Inkább megégték volna, mintsem leboruljanak. Ó, bárcsak bennünk is élne ugyanaz a bátorság, mint Cyprianusban! Az alkonzul meg

akarta ingatni vallásában, s így szólt hozzá: „Kérj tanácsot biztonságod érdekében.” Cyprianus így válaszolt: „Ilyen igaz ügyben nincs szükségem tanácsra.” Amikor felolvasták halálos ítéletét, ezt felelte: „Hála legyen Istennek!”

Nem tudhatjuk, milyen hamar jön el a kísértés órája. Emlékezzetek, Krisztus teste megtörtetett! Vére kiontatott. Nem tudunk érte olyan vért ontani, mint amilyet Ő ontott értünk.

2. *Mutassuk ki hálánkat Krisztus iránt eredményes munkával.* Teremjük a türelem, mennyei gondolkodás és jó cselekedet áldott gyümölcseit. Ezt jelenti az, hogy Krisztusnak élünk, aki meghalt értünk. Ha meg akarjuk örvendeztetni Krisztus szívét, cselekedjünk úgy, hogy ne bánja meg szenvedéseit: legyünk termékenyek az engedelmisségben. A bölcsék nemcsak imádták Krisztust, hanem ajándékokat is vittek neki, aranyat és tömjént. Hadd ajándékozzuk Krisztusnak kertünk legjobb gyümölcseit. Adjuk neki szeretetünket, a gyönyörűség ama virágát. A szenteket nemcsak csillagokhoz hasonlítják tudásuk miatt, hanem fűszeres fákhöz is termékenységük miatt. A menyasszony mellei szőlőgerezdekhez voltak hasonlóak. Krisztus vére, ha lelki módon fogadjuk be, olyan, mint a féltékenység vize, mely egyszerre képes ölni és termékenyvé tenni. Krisztus vére megöli a bűnt, és a szívet termékenyvé teszi a kegyelemben.

3. *Mutassuk ki buzgósággal Krisztus iránti hálánkat.* Mennyire buzgólkodott Krisztus a mi megváltásunkon! A buzgóság a szentből szeráfot formál. Az igazi keresztyén kettős keresztségen esik át, egyszer vízzel, másodszor tűzzel, a buzgóság tüze-

2Kor 5,15

Mt 2,11

Én 7,7

4Móz
5,27-28

vel keresztelkedik meg. Buzgólkodj Krisztus nevéért és tiszteletéért. A buzgalom növekszik, ha ellenállásra lel; a sziklán is rést tör. A buzgóság akkor szereti legjobban az igazságot, amikor azt megbecstelenítik és gyűlölik. „Megrontották a te törvényedet. Inkább szeretem azért a te parancsolataidat, mint az aranyat.”

Zsolt
119,126–127

Mily kevés hálát mutatnak Krisztus iránt azok, akik nem buzgólkodnak becsületéért és érdekéért! Olyanok, mint Efraim. „Olyanná lőn az Efraim, mint a meg nem fordított pogácsa”, egyik oldalán megégett, másik oldalán lisztes. Krisztus legjobban a langymeleg kedélyt gyűlöli. Viszolyog az efféle hívőktől. Az Anglia földrajzi helyzetét leírók szerint eme ország a meleg és a fagyos égöv között terül el. Az éghajlat se nem hideg, se nem meleg. Bárcsak az emberek kedélyére nem lenne ez jellemző, és szívünk nem hasonlítana nagyon az éghajlatra, amelyben élünk. Bárcsak tenné az Úr, hogy a szent buzgalom lángja mindig égjen szívünk oltárán.

Hós 7,8

Jel 3,15

4. *Mutassuk ki hálánkat azzal, hogy mindenben aldvétjük magunk Krisztusnak.* Ezzel az úrvacsorát lelki értelemben az odaszentelés ünnepévé tesszük, amikor megújítjuk fogadalmainkat, és Isten szolgálatába ajánljuk magunkat. „Én bizonyára a te szolgád vagyok; szolgád vagyok én.” „Istenem, mindenem a tied. A fejem a tied, hogy érted okulhasson; a kezem a tied, hogy érted dolgozhasson; a szívem a tied, hogy téged imádjon; a nyelvem a tied, hogy téged dicsérjen.”

Zsolt 116,16

8. RÉSZ: Ha Jézus Krisztus ilyen szent szertartást adott nekünk, mint az úrvacsora, éljünk vele

méltóképpen. Szívünkbe fogadtuk Krisztust? Mutassuk ki szentéletűségünkkel!

Hirdessük Krisztust magasztos szavainkkal. Beszéljük Kánaán nyelvét. Amikor az apostolokra kitöltetett a Szentlélek, más nyelveken kezdtek beszélni. Amíg áldott és józan szavakat szólunk, ajkaink illatoznak, és méztől csepegnek.

ApCsel 2,4

Hirdessük Krisztust mennyei foglalatosságainkkal. Szálljanak fel Istenért való óhajaink és sóhajaink, mint egy tömjénfelhő. „Az odafelvalókkal törődjetek.” Tegyük azt érzelmeinkkel, mint a gazdák a gabonájukkal. Ha alant, nyirkos szobában tartják a gabonát, félő, hogy megromlik. Ezért a legmagasabban fekvő szobába viszik, hogy jobban elálljon. Ugyanígy érzelmeink, ha a földön tartjuk őket, félő, hogy megromlanak, és élvezhetlenné válnak. Ezért magasan kell tartanunk őket a világ fölött, hogy megmaradjanak tisztáknak. Óhajtsátok Isten teljesebb megnyilvánulását. Kívánjátok, hogy eljussatok a halottak feltámasztására. Minél magasabbra emeljük érzelmeinket a menny felé, annál nagyobb örömet érzünk. Minél magasabban száll a pacsirta, annál szebben énekel.

Kol 3,2

Fil 3,11

Hirdessük Krisztust fennkölt témájú beszélgetésekkel. A képmutatók, ha beléjük nyilallik a lelkiismeret, néha belekezdenek egy-két jó irányú foglalatosságba, de azok olyanok, mint az arc hőhullámai: úgy mennek, ahogy jönnek. Ám életünk állandó törekvése a sákramentum felé kell hogy tartson. Egyfajta angyali szentséget kell sugározunk. Olyan ez, mint egy pénzérme: nemcsak a király képe van rajta a kereten belül, hanem felirata is azon kívül. Ugyanígy nem elég, ha Krisztus

Fil 3,20

képe van a szívében, feliratát is kell hordoznunk azon kívül. Életünkbe is bele kell íratnia Krisztusnak.

A botrányos élet, melyet sokan folytatnak, akik úrvacsorát vesznek, szégyen eme sákramentumra nézve, és másokat is hűtlenségre csábít. Milyen undorító, hogy a kezekbe, melyek a szent jegyeket átvették, megvesztegetési pénzt csúsztattak! A szem, mely könnyel telt meg az úrasztalánál, később irigységet sugárzott! A fogak, melyek szent kenyeret ettek, a szegények arcát marják! Az ajkak, melyek a sákramentum kelyhét érintették, szajhákat köszöntsenek! A száj, mely megszentelt bort ivott, egyre-másra esküdzik! Akik isteníteni látszanak Krisztust az eucharisztiaiban, rágalmazzák Őt tagjaiban! Egyszóval, akik azt állítják, hogy Krisztus testét eszik s az Ő vérének isszák a templomban, az istentelenségnek étkeként eszik s az erőszaktételnek borát isszák saját házukban. Olyanok, mint azok az olaszok, akikről azt olvastam, hogy a sákramentum vételénél olyan ajtatosak, mintha hinnék, hogy Isten benne van a kenyérben, ám életük oly világias, mintha nem hinnék, hogy Isten a mennyben van. Az ilyenek miatt hajlamos a világ azt hinni, hogy az evangélium kitaláció vagy vallási szemfényvesztés. Mit mondhatnék róluk? Mint Júdás, a bemártott falatban beléjük megy a Sátán, és nem jobbak, mint akik a dicsőség Urát keresztre feszítették. A bűnük fertelmével arányos lesz büntetésük is. „Mert aki méltatlanul eszik és iszik, ítéletet eszik és iszik magának.”

Ó, bárcsak a szentségnek ilyen ragyogása és

fennkölsége ragyogna az úrvacsorát evők életéből, hogy mások azt mondanák: „Ezek Jézussal voltak!” S bárcsak lelkiismeretükben hordoznák a meggyőződést, hogy az úrvacsorának meggyőző és átalakító ereje van!

4. FELHASZNÁLÁS: Vigasz Isten népének.

1. Krisztus megtört testéből és kiontott véréből vigaszt nyerhetünk, hogy dicső áldozat volt, ami Őbenne hozatott.

Végtelen érdemű áldozat volt. Ha csak egy angyal szenvedett volna, vagy Krisztus egyszerű ember lett volna, mint arról egyesek istenkáromló módon álmodnak, talán megfosztattunk volna a megváltástól. Ám Ő szenvedett értünk, aki Isten is volt, nemcsak ember. Ezért Pál apostol félreérthetetlenül Isten vérenek nevezi az Ő vérének. Az ember az, aki a bűnt elköveti. Az Isten az, aki meghal emberi mivoltunkban. Krisztus vére a hívők legfőbb gyógyszere. Miután Krisztus vérének ontotta, Isten igazságossága teljesen kielégítetett. Istent véghetetlenül inkább kielégítették Krisztus szenvedései a kálvária hegyén, mint ha örökre a pokolban szenvedtünk volna az Ő haragjától. Krisztus vére kioltotta az isteni harag lángját. S most mi félnivalónk van? Ellenségeink mind megbékültek vagy legyőzettek. Isten megbékélt ellenség, a bűn pedig legyőzött ellenség. „Kicsoda vádolja az Isten választottait? ...Krisztus az, aki meghalt.” Amikor az ördög vádol, mutassuk meg neki Krisztus keresztségét. Amikor ceruzáját hozza, s bűneink színét kiemelni készül, hozzuk Krisztus vérenek szivacsát, és az majd újra letöröli őket.

ApCsel
20,28

Róm
8,33-34

Péld 4,17

1Kor 11,29

Minden kötelék feloldoztatott. Mindent, amit a törvény ránk erőltetett, semmissé nyilvánított. Az adósság könyve áthúzatott a Bárány vérével.

Zsid 9,12
Zsid 5,6

Ez az áldozat örökre szól. A haszna örökre érvényes. „Bement egyszer mindenkorra a szentélybe, örök váltságot szerezve.” Ezért neveztetik Krisztus örökkévaló papnak, mert áldozatának ereje és vigasztalása örökké tart.

Zsid 9,17

2. Mivel Krisztus vére kiontatott, a hívők minden mennyei előjogra igényt tarthatnak. A végrendeletet a hagyatkozó halála teszi érvényessé. „A végrendelet holtak után jogerős.” A szövegből kitűnik, hogy Krisztus vérének „az új szövetség vérének” nevezi. Krisztus végrendelezett, s a szentekre gazdag örökséget hagyott: bűnbocsánatot, kegyelmet és dicsőséget. A Szentírás a tekercs, melyre feljegyeztetett eme örökség. Krisztus vére a pecsét a végrendeleten. Mivel a vér kiontatott, a keresztyének folyamodhatnak örökségükért.

„Uram, bocsásd meg bűnömet. Krisztus meghalt, hogy te megbocsáss nekem. Kegyelmezz nekem; Krisztus megfizette ezt vérével”.

Mivel a végrendelező meghalt, a végrendelet érvénybe lépett. Keresztyén, nem tetsz el örömmel? Nem uralkodik el benned a menny? Pedig végrendelet biztosítja mindezt számodra. Ha valakinek van egy végzése, mely pár év múlva bizonyos területeket és vagyontárgyakat a birtokába juttat, bár pillanatnyilag nemigen van mihez nyúlnia, mégis megvigasztalódik, amikor lepecsételt végzésére néz, mert reménykedik az elkövetkezőkben. Hasonlóképpen, bár pillanatnyilag nem élvezzük a vigasztalás és megdicsőülés előjogait,

szívünket felvidíthatjuk azzal, hogy a végzésen pecsét van, mert a végrendeletet jogerőssé tette a Krisztus által kiontott vér.

3. Kiontatik Krisztus vére? Íme a vigasz a halál ellen. A haldokló Megváltó megédesíti a halál fájdalmait. Keresztre feszítik Uratokat? Vigasztalódjatok. Krisztus azáltal, hogy meghalt, győzedelmeskedett a halál felett. Levágta a bűn lakatját, melyben a halál ereje lakozott. Krisztus kiverte eme oroslán fogait. Kihúzta a tövist a halálból, hogy ne szúrja meg a hívő lelkiismeretét. „Hol van a te veszedelmed, oh halál?” Krisztus lefegyverezte a halált, elvette minden gyilkos fegyverét, hogy bár lecsap, a hívőt ne döfhesse át. Krisztus kivonta a mérget a halálból. Sőt, barátságossá tette a halált. E sárga színű ló Isten gyermekét hazaviszi Atyjának házába. A hit jogot ad a mennyre; a halál kezünkbe teszi azt. Milyen édes vigaszt nyerhetünk Urunk kereszthalálából! Drága vértől a halál sápadt arca pirospozsgás és tetszetős színt nyer.

Hős 13,14

5. FELHASZNÁLÁS: Íme a felhő sötét oldala mindazon földhözragadt személyeknek, akik bűnben élnek és hálnak meg. Nem részesülnek Krisztus véréből. Rosszabb lesz állapotuk, mint ha Krisztus nem is halt volna meg. Krisztus, aki mágnesként vonzza a kiválasztottakat a mennybe, malmkőként húzza le a gonoszokat a pokolra. Egész serege van a bűnösöknek, akik semmibe veszik Krisztus vérének, és káromolják azt. Tudják meg, hogy vére ellenük fog kiáltani! El kell majd szenvedniük ugyanazon haragot, amit Krisztus szenvedett.

dett el a kereszten. S mivel nem tudják elviselni egyszerre, az örökkévalóságig kell tűrniük. Annyira felfoghatatlan kínszenvedés lesz ez, hogy a károsítottak nem tudják, hogyan viseljék el, sem azt, hogy miként szabadulhatnak tőle.

A bűnösök nem akarják elhinni ezt, amíg végül túl késő lesz. A gonoszokat, míg élnek, elvakítja e világ istene. De halálukkor lelkiismeretük szeme nyiladozni kezd, és meglátják Isten haragját, amint szemük előtt lángol, és e látvány szomorú előjátéka lesz az örök tragédiának.

A szentírási helyek jegyzéke

1MÓZES		12,23	17
8-9.	37	12,27	8
14,18	150	12,31-33. 41-42	17
15	37	12,33	23
17,13	11	12,44.48	26
22,16-17	198	16,31	85, 168
26,30	35	18,12	39
27,20	183	21,28	167
27,25	162	24,5.8	37
29,1	146	24,11	39
31,44-46	35		
32,24	187	3MÓZES	
49,6	104	14,6-7	189
50,16-19	87	16,21	15
		17,11	170
2MÓZ ES		4MÓZES	
4,24-25	94	5,27-28	201
4,25	153	9,12	25
12,3.4	22	9,13	161
12,5	14	9,7	26
12,7-9	16	16,46	112
12,8	23	28,16-17	9
12,9-10	25		
12,11	24	5MÓZES	
12,12.13.23	17	6,7	122
12,14	9	8,2	102
12,14 11-12	21	10,12-13	129
12,21	11	16,6.7	22
12,22	16		

21,23	155	EZSDRÁS	
26,17-18	140	6,20	19
		9	114
1SÁMUEL			
1,3-4	39	NEHÉMIÁS	
7,3	173	2,4	116
14,26	188		
24,17-20	168	JÓB	
		40,2	96
2SÁMUEL			
11	102	ZSOLTÁROK	
18,3	114	2,2-5	75
22,24	196	4,5	101
23,15	176	16,2,7	105
23,17	167	16,7	106
		17,3	121
1KIRÁLYOK		19,11	185
7,48	150	19,13	55
11,9	190	26,2	183
19,6	150	32,1	158
19,7	177	37,4	196
19,8	151	39,2	121
		41,10	84
2KIRÁLYOK		42,6	104
3,15	120	45,7	81
		50,5	37
2KRÓNKA		50,13	39
30,13	26	57,9	104
30,19-20	179	62,6	104
32,31	102	66,18	115
35,11	19	73,15	92
		103,3-4	158
		104,15	151

107,9	193	53,5	152, 155
116,16	202	53,10	139, 151
116,7	104	53,11	164
119,126-127	202	55,3	193
130,7	156	57,15	180
141,3	121	64,5	188
PÉLDABESZÉDEK		JEREMIÁS	
4,17	204	3,4-5	184
4,23	118	4,14	119
		25,15	173
PRÉDIKÁTOR		JEREMIÁS SIRALMAI	
7,24	103	3,19	193
ÉNEKEK ÉNEKE		EZÉKIEL	
1,2	185	23,33	157
2,1	180	36,37	187
2,3	168		
2,5	179	DÁNIEL	
5,1	177	3,18	200
7,4	192	3,33	81
7,7	201	9,26	152
8,2	157	HÓSEÁS	
ÉSAIÁS		7,8	202
9,6	81	13,14	207
25,6	176		
28,16	199	MIKEÁS	
29,8	162	7,19	192
32,2	172		
40,31	170	HABAKUK	
53,3	70, 166	3,17-18	196
53,4	189		

ZAKARIÁS		16,7	190
9,11	18		
10,12	192	LUKÁCS	
12,10	178	1,70	15
13,1	171, 190	14,21	189
		14,24	161
MALAKIÁS		17,10	187
4,2	169	22,15	176
		22,19	157, 161, 185
MÁTÉ		22,20	149
2,11	201	22,44	16, 154
7,7	98	22,64	152
12,20	199	24,13-32	97
13,55	65		
15,28	195, 197	JÁNOS	
16,23	77	3,16	163
19,22	25	4,48	148
22,11	175	6,27	69
22,12	175	6,33	68
23,19	153	6,37	192
26,26-28	147	6,48	151
26,27	13	6,53-67	84
26,28	143, 144	6,54	170
26,38	154	6,55	168, 169
26,56	190	6,57	151
27,38	154	10,17	163
27,51	168	13,25	28
27,63	190	14,2	165
		15,13	73
MÁRK		17,9 1	58
4,5	183	20,17	190
10,49	188	20,29	192
14,34	166		

APOSTOLOK CSELEKEDETEI	10,16	137, 160, 180
2,37	183	10,4
2,4	203	11
3,21	159	11,6
16,30	171	11,20.33-34
20,28	205	11,23
		11,24
		11,25
RÓMAIAK		11,26
3,1	130	11,27
4,11	138, 143	11,28
4,20	200	11,29
5,8	164	11,30
6,6	25	12,13
6,16	115	14,5
7,24	113	
8,26	187	
8,32	154	2KORINTHUS
8,33-34	205	1,20
9,1	196	5,15
9,4	130	13,5
9,5	155	
9,22	174	GALATÁK
9,23	173	2,20
11,7	158	3,2
12,1	175	3,13
14,1	199	3,26
		6,8
1KORINTHUS		6,14
2,2	173	
5,2-7	9, 185, 115	EFÉZUS
5,7-8	5, 23	3,19
6,17	142	4,13
10,18-21	77	4,15

4,18	103	ZSIDÓK	
5,30	142	1,5	81
6,15	186	2,2	75
		3,5-6	95
FILIPPIBELIEK		5,6	206
2,9	149	7,25	165
2,12	98	7,26	150
3,10	195	9,7	152
3,11	203	9,12	206
3,20	203	9,14	170
		9,15	38
KOLOSSÉBELIEK		9,17	206
1,21.22	170	9,18	139
2,7	197	9,26	15, 70
2,19	142	9,28	15
3,2	203	10,10	163
		10,14	70, 160
1THESSZALONIKA		10,19	172
1,6	196	10,29	75, 171
		11	11
2 THESSZALONIKA		11,18	198
1,9	208	11,27	181
		12,2	155
1TIMÓTEUS		12,24	191
1,15	189	13,10	21
3,9	185		
4,5	186	JAKAB	
5,23	191	1,5	98
		1,26	121
TITUSZ		3,2	121
3,1-2	122	3,6	103
		3,17	186

1PÉTER	
1,8	72
1,19	70, 157
2,3	160
2,8	158
2,24	70
4,14	200
2PÉTER	
1,1	182
1JÁNOS	
1,7	171
2,2	170
3,15	186
3,16	73
4,16	186
5,4	196
JÚDÁS	
1,12	124
20	187
JELENÉSEK	
1,5	65
3,12	197
3,15	202
19,16	81
22,17	177
22,19	157

A szerzőkről

JOSEPH ALLEINE (1634–1668) az oxfordi Lincoln College-ban és a Corpus Christi College-ban tanult, doktori diplomájának megszerzése után a kollégium káplánja lett, majd meghívták Tautonba lelkésznek. Az Egységességi Törvény (1662) határozata alapján megfosztották hivatalától, de a többszöri bebörtönzés ellenére sem szűnt meg hirdetni az igét.

EDMUND CALAMY (1673–1732) az Utrechti Egyetemen tanult, 1700-tól a nonkonformistáknak (az államegyházon, azaz az anglikán egyházon kívülieknek) kezdett prédikálni, 1703-ban lelkésze lett egy westminsteri gyülekezetnek.

RICHARD VINES (1600–1655) Leicestershire-ban született, a cambridge-i Magdelene College-ban végezte tanulmányait. Tagja volt a Westminsteri Hitvallást megfogalmazó zsinatnak, több londoni gyülekezetben szolgált mint presbiteriánus lelkész.

THOMAS WADSWORTH (1630–1676) a cambridge-i Christ's College-ban tanult, Poutney-ban a St. Lawrence-i gyülekezetnek volt a lelkésze.

THOMAS WATSON (kb. 1620–1686) a cambridge-i Emmanuel College-ban végezte tanulmányait, évekig volt a londoni St. Stephen's Walbrook-i gyülekezet lelkésze, a legnépszerűbb puritán lelkész-szerzők közé tartozik.

Tartalom

RICHARD VINES	
A zsidó húsvéti áldozat	5
EDMUND CALAMY	
Az úrvacsora az Istennel kötött szövetséget szentesítő szertartás	30
EDMUND CALAMY	
Keresztyén fogadalmaink kifejezett megújítása	47
THOMAS WADSWORTH	
Minden keresztyén elengedhetetlen kötelessége, hogy az úrvacsorával éljen	64
JOSEPH ALLEINE	
Önvizsgálat	101
RICHARD VINES	
Az úrvacsora gyümölcse és haszna, ha méltóan élnek vele	128
THOMAS WATSON	
Az úrvacsora misztériuma	147
<i>A szentírás helyek jegyzéke .....</i>	<i>209</i>
<i>A szerzőkről .....</i>	<i>217</i>

Felelős kiadó *Visky András*
Felelős szerkesztő *Daray Erzsébet*
Műszaki vezető *Suci Éva*
Borítóterv *Tordai S. Attila*

Kiadja: CE Koinónia Kiadó Kolozsvár
Levél- és rendelési cím:
RO-400161 Cluj, Str. Paris Nr. 15
E-mail: koinonia@mail.dntej.ro
www.koinonia.ro

ISBN 973 8022 78 9